

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry, no matter how small, should be recorded to ensure the integrity of the financial data. This includes not only sales and purchases but also expenses and income. The document provides a detailed list of items that should be tracked, such as inventory levels, accounts payable, and accounts receivable. It also outlines the procedures for recording these transactions, including the use of double-entry bookkeeping to ensure that the books are balanced.

The second part of the document focuses on the analysis of the financial data. It explains how to calculate key financial ratios and metrics, such as the gross profit margin, operating profit margin, and return on investment. These metrics are used to evaluate the company's performance and identify areas for improvement. The document also discusses the importance of comparing the company's performance to industry benchmarks and providing a clear explanation of any variances.

The final part of the document covers the preparation of financial statements. It provides a step-by-step guide to creating the income statement, balance sheet, and cash flow statement. It also discusses the importance of auditing the financial statements to ensure their accuracy and reliability. The document concludes with a summary of the key findings and recommendations for the future.

HET KONINKLIJK HUIS

JAAROVERZICHT 2018

INHOUD

JAAROVERZICHT KONINKLIJK HUIS 2018

TEN GELEIDE	6
SELECTIE WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2018	11
DEPARTEMENT HOFMAARSCHALK	141
OVERZICHT WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2018	153

TEN GELEIDE

In 2018 was Leeuwarden-Fryslân de Culturele Hoofdstad van Europa en Nijmegen 'European Green Capital'. Utrecht vierde het twintigjarig bestaan van Leidsche Rijn en Hengelo stond stil bij '150 jaar Techniekstad'. Maastricht vierde het gereedkomen van de Groene Loper over de A2, Den Bosch de opening van het Social Label Lab en Emmen het herstel van het unieke natuurgebied Bargerveen. En net als ieder jaar vierde Curaçao uitbundig de 'Dia di Bandera'. Het Koninklijk Huis was bij deze – en vele andere - feestelijke gebeurtenissen betrokken.

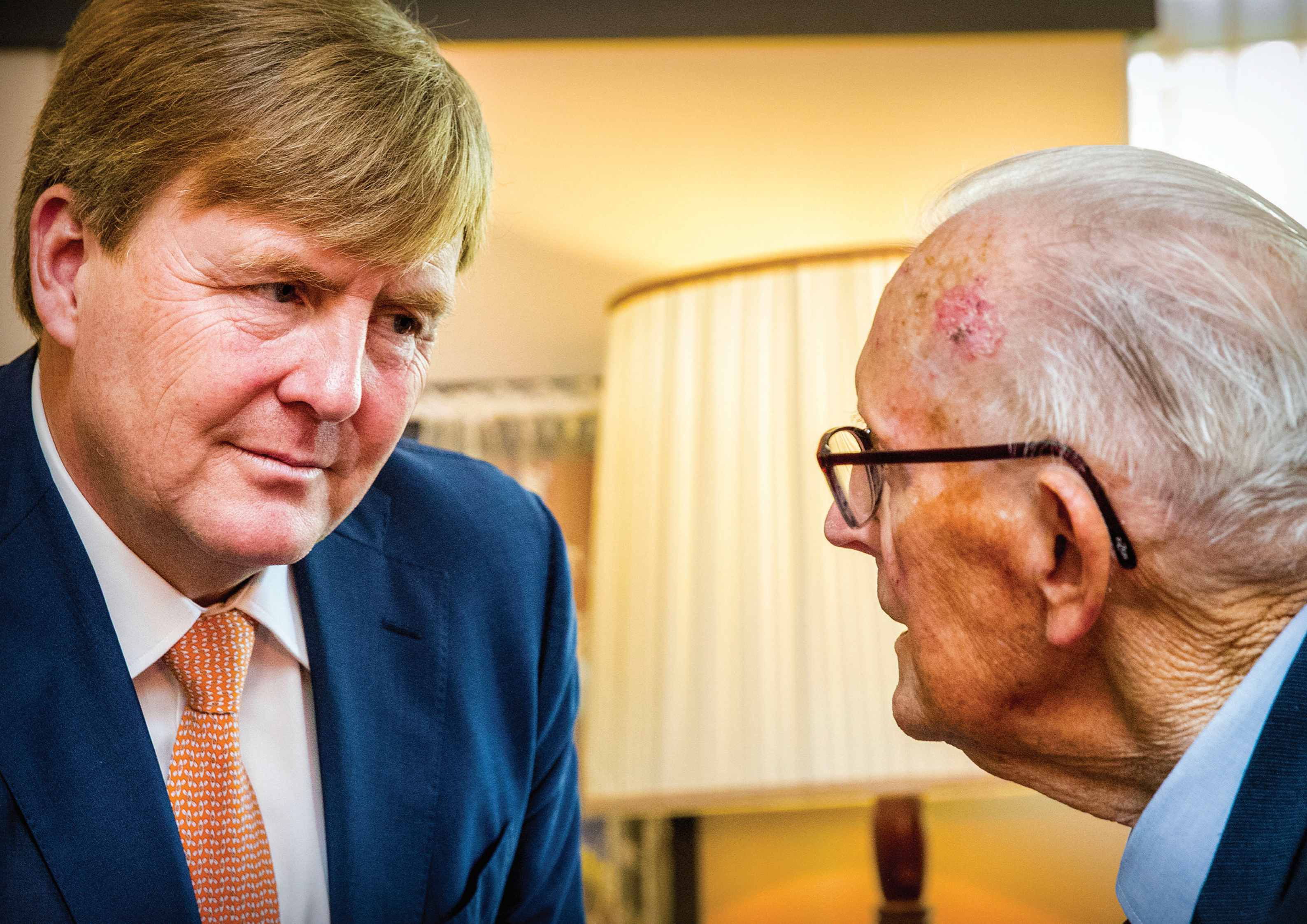
Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en de andere Leden van het Koninklijk Huis legden honderden bezoeken af. Daarbij stonden niet alleen de vreugde en de trots, maar vaak ook de zorgen en het verdriet van mensen centraal: organisaties als Schuldenlabo70, de Internationale MS Federatie, Stichting Zwerfjongeren, het Leger des Heils, Stichting 113 Zelfmoordpreventie en de Denis Mukwege Foundation voor slachtoffers van seksueel geweld, kregen eveneens aandacht.

Dit Jaaroverzicht gaat dieper in op een selectie van honderd bezoeken en activiteiten van de Koning, de Koningin en andere Leden van het Koninklijk Huis. De internationale dimensie van hun werk komt daarbij ruim aan bod. In 2018 waren er Staatsbezoeken aan Luxemburg, Letland, Estland, Litouwen en het Verenigd Koninkrijk. En de presidenten van Singapore en Kaapverdië brachten een Staatsbezoek aan ons land. De internationale werkzaamheden van de Koning en Koningin omvatten echter méér dan activiteiten in het kader van Staatsbezoeken, zoals eveneens uit dit Jaaroverzicht blijkt.

Het overzicht geeft een indruk van de veelzijdigheid, reikwijdte en inhoud van hun werk. Maar bovenal geeft het een beeld van ons Koninkrijk en van de bevologenheid en de inzet van de organisaties die zij hebben bezocht en van de mensen die zij hebben ontmoet.

Jan Versteeg

Grootmeester van het Huis van Zijne Majesteit de Koning

SELECTIE
WERKZAAMHEDEN
KONINKLIJK HUIS 2018

MUSIS

Arnhem beschikt al sinds 1847 over een prachtig muziekgebouw midden in de stad. In 2015 startte een ingrijpende renovatie en vernieuwing van dit complex. De historische concertzaal werd hersteld en een aanbouw uit de jaren tachtig werd gesloopt en vervangen door een spectaculaire nieuwe zaal: de Parkzaal. Bijzonder is de tien meter hoge glazen wand met uitzicht op het park. Bij mooi weer kan dit enorme venster worden opengeschoven en kan een 'gedraaid' orkest voor het publiek buiten spelen.

Hare Majesteit Koningin Máxima kwam op 12 januari naar Arnhem om het vernieuwde Musis te openen. Zij deed dat samen met het Gelders Orkest en honderdvijftig Arnhemse schoolkinderen onder begeleiding van het Fort van de Verbeelding. Musis wil nadrukkelijk een huis van muziek zijn voor de hele regio, waarin alle muzikliefhebbers aan hun trekken komen en iedereen zich thuis voelt. Directeur Hans Verbugt heeft de ambitie alle Arnhemmers te verleiden tot een bezoek aan Musis: "Er rijden en lopen hier dagelijks duizenden mensen voorbij en hoeveel van die mensen zijn hier binnen geweest? Veel te weinig, natuurlijk. Ik ben een man van de klassieke muziek, maar hier in de zalen ken ik geen hoge en lage kunsten, geen hiërarchie. Deze zalen staan midden in de stad en zijn gebouwd met geld van de gemeenschap. Dan moet die hele gemeenschap hier toch iets van haar gading kunnen vinden?"

Kennismaking met nieuwe bewindspersonen

Op 26 oktober 2017 trad het Kabinet-Rutte III aan. De ministers en staatssecretarissen legden die dag de eed of belofte af ten overstaan van Zijne Majesteit de Koning. In 2018 ontving de Koning alle ministers en staatssecretarissen van het nieuwe kabinet voor een kennismakingsgesprek. De reeks kennismakingsgesprekken begon op 12 januari. De Koning ontving toen mevrouw drs. Kajsa Ollongren, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en de heer Hugo de Jonge, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Op 31 januari boden de Koning en Koningin een afscheidslunch aan aan de oud-ministers en oud-staatssecretarissen die deel uitmaakten van het Kabinet-Rutte-Asscher.

NIEUW ZELFVERTROUWEN

Wie solliciteert of zich oriënteert op een baan wil zich graag goed presenteren. Maar als je moet rondkomen van weinig geld, is dat niet altijd eenvoudig. In 2008 startte in Amsterdam een initiatief om deze groep mensen een steuntje in de rug te geven: Dress for Success. Deze stichting biedt mensen met een minimuminkomen representatieve kleding en praktische ondersteuning om goed voorbereid en verzorgd voor de dag te komen en zo de kans op werk te vergroten.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 16 januari op werkbezoek bij Dress for Success om te praten met initiatiefnemers, vrijwilligers en klanten. Hij hoorde dat de klantenkring in bijna tien jaar tijd is vertienvoudigd tot 1.600 mensen en dat Dress for Success inmiddels in tien gemeenten actief is. De Koning ontmoette onder anderen Danny Kenton, die vanuit een uitkering een baan vond bij een modebedrijf: "Ik werd vaak afgewezen. Toen hoorde ik over Dress for Success. Ik stond verbaasd over de hulp die ik kreeg en de zorgvuldigheid waarmee zij mij hebben gekleed." Danny is niet de enige die mede dankzij Dress for Success aan het werk is gekomen: bijna zestig procent van de klanten slaagde erin na advies een baan of opdracht binnen te halen. Directeur Corina Koekenbier verklaart het succes als volgt: "We geven mensen kleding en daarnaast zelfvertrouwen".

Dress for Success doet mee aan het programma 'Meedoen, samen uit de armoede!' van het Oranje Fonds.

AGENT BIJT HOND

Tussen de volksvertegenwoordigers, bestuurders en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties die op 16 januari te gast waren tijdens de Nieuwjaarsontvangst van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima, liepen ook veertig politiemensen rond. Niet ter beveiliging, maar als speciale gasten. Door hen uit te nodigen, wilde de Koning zijn waardering tonen voor het werk van politiemensen overal in Nederland. Een van de gasten was wijkagent Wilco Berenschot, die in Rotterdam-West op onconventionele wijze contact legt met buurtbewoners. Zo introduceerde hij 'Agent bijt hond': hij belt bij een willekeurig huis aan met de vraag of hij er zijn boterham mag komen eten. "Van de tweehonderd keer ben ik maar één keer geweigerd. Ik kom overal, ook bij mensen die zorg ontberen, terwijl ze die echt nodig hebben. Op een dag belde ik aan bij een bejaarde, eenzame vrouw. Bleek ze jarig te zijn en niemand die er was. Nou, toen hebben wij samen haar verjaardag gevierd."

De Koning stak de vertegenwoordigers van de Politie een hart onder de riem: "Politiemensen halen alles uit de kast om criminaliteit te voorkomen, burgers te helpen en ons land veiliger te maken. Als het erom spant, dan stapt U naar voren. Dat verdient respect en waardering!" Sylvia te Wierik, districtschef Fryslân, voelde zich hierdoor aangesproken: "Ik kreeg kippenvel van de manier waarop hij zijn waardering uitsprak voor de Politie. Wij geven deze boodschap door aan de collega's."

BIOLOGISCHE BLOEI

De biologische landbouw produceert voedsel met respect voor mens, dier, milieu en klimaat. Agrariërs, producenten en handelaren die 'biologisch' werken, letten erop dat hun producten gezond zijn, dat de handel eerlijk is en dat ze geen inbreuk maken op de biodiversiteit, het dierenwelzijn en het ecosysteem. Steeds meer consumenten en ondernemers (ook buiten de landbouwsector) voelen zich door deze kernwaarden aangesproken. In 2016 steeg de omzet van biologische producten met tien procent ten opzichte van het jaar ervoor. Er ging ruim 1,4 miljard euro in om.

Sinds 2015 komen ondernemers en onderzoekers die zich sterk maken voor 'biologisch' bij elkaar in de IJsselhallen in Zwolle. Tijdens de jaarlijkse Bio-beurs presenteren zij zich aan de buitenwereld en delen zij de laatste innovaties. Hare Majesteit Koningin Máxima opende op 17 januari de vierde Bio-beurs. Ook minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit was daarbij aanwezig. Zij gingen met standhouders en andere betrokkenen in gesprek over onder andere de kansen van biowinkels, de opkomst van biologische kleding en cosmetica en de biologische teelt door coöperaties van kleine boeren in ontwikkelingslanden.

Directeur Bavo van den Idsert van Bionext (dat de Bio-beurs mede organiseert): "De biologische sector groeit en bloeit. Maar als we de grote maatschappelijke uitdagingen willen oplossen voor de volgende generatie, dan is een nieuwe landbouw- en voedingsvisie nodig. En dat zal vooral een zorgzame visie moeten zijn, die geen kosten afwentelt op de samenleving."

SAMEN WERKEN AAN DE WIJK

Schalkwijk is de grootste Haarlemse uitbreidingswijk van na de oorlog. De meesten van de 30.000 bewoners wonen er met plezier. Toch kent de wijk ook problemen: de werkloosheid is er hoger en het gemiddelde inkomen lager dan in andere wijken van Haarlem. Op 17 januari ging Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander op uitnodiging van burgemeester Jos Wienen op werkbezoek in Schalkwijk. In wijkcentra De Ringvaart en De Kleine Ringvaart ontmoette hij bewoners, leden van de wijkraad en professionals en vrijwilligers die actief zijn in de wijk, bijvoorbeeld als opvoedingsondersteuner, coach of maatje.

Een van de gesprekspartners was Mohamed Mounji, voorzitter van de Stichting Samen. Deze Stichting is opgezet door de Marokkaanse gemeenschap in Haarlem met het doel deze meer in contact te brengen met andere bewoners. Stichting Samen organiseert bijvoorbeeld debatavonden, sporttoernooien en gezamenlijke maaltijden.

De Koning ging ook langs bij TripleThreaT, een initiatief van en voor jongeren in Schalkwijk. Basketbal en hiphop zijn belangrijke activiteiten, maar er is ook een platform voor jonge ondernemers opgericht en een 'chillplek'. Philip Schemmekes is een van de drijvende krachten achter dit initiatief en geeft onder meer basketbaltrainingen aan jongeren: "Schalkwijk heeft een negatief stigma. Ik ben het daar niet mee eens; iedereen die hier woont is juist trots op Schalkwijk. Dat de Koning komt en hoort wat wij te zeggen hebben en ook de positieve dingen ziet, vind ik echt tof."

Prinses Margriet 75 jaar

Op 19 januari vierde Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet haar 75ste verjaardag. Prinses Margriet is zeer betrokken de gezondheidszorg en het maatschappelijk werk, onderwerpen die haar hart hebben. Zij is erevoorzitter van het Nederlandse Rode Kruis, waarvoor zij zich al meer dan vijftig jaar inzet. Ook is zij onder meer beschermvrouwe van Vision 2020 Netherlands en SOS Kinderdorpen. In 2018 besteedde de Prinses veel aandacht aan organisaties die zich sterk maken voor zorg en hulpverlening en voor optimale kansen voor mensen met een beperking. Zo opende zij het nieuwe verenigingskantoor van het Rode Kruis in Den Haag en ging zij op werkbezoek bij Roessingh Research and Development in Enschede, een instituut dat kennis ontwikkelt en verspreidt ten behoeve van mensen met een chronische ziekte. Ook ging ze op bezoek bij Zomerzothed in Friesland, een zeilkamp voor kinderen met kanker. Tijdens de tiende Paralympische Talentdag op sportcentrum Papendal in Arnhem was zij er eveneens bij.

Ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Margriet verscheen in februari 1943 de eerste editie van het dagblad Trouw, toen nog onder de naam Oranje-Bode. 'Holland groeit weer. Holland bloeit weer' stond er op de voorpagina. Mede vanwege deze bijzondere historische band, was Prinses Margriet op 17 februari aanwezig bij de viering van 75 jaar Trouw.

PAPIER HIER

Nederlanders gooien jaarlijks hun eigen gewicht aan papier weg; zo'n zeventig kilo per persoon. De papier- en kartonindustrie produceert eveneens veel afval, dat 'op de snijtafel' achterblijft. Dit laatste (inktloze) restmateriaal kan een fantastische nieuwe bestemming krijgen als geluidswering in woningen en bedrijven. In een innovatieproces dat vele jaren in beslag nam, lukte het uiteindelijk om uit afvalpapier sterke en veerkrachtige isolatiematten te maken die gemakkelijk in de bouw kunnen worden gebruikt. De eerste circulaire isolatiefabriek in Europa die deze matten produceert, heet EverUse en staat in Sneek. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 23 januari.

Marc van der Heijden is een van de directeurs van EverUse: "Wij zijn ervan overtuigd dat je van afval alles kunt maken. Bij ons is het verboden om ook maar iets weg te gooien. Als onze klanten de producten niet meer gebruiken, worden ze bij ons ingeleverd en worden ze opnieuw gebruikt. Afvalloze steden, dat wordt de toekomst."

De natuurlijke cellulosevezels in de 'papieren' isolatiematten zijn gezonder voor de mens dan glas- en steenwol en het materiaal scoort uitstekend op brandveiligheid en isolatiewaarde. EverUse heeft de plannen voor de volgende Nederlandse fabrieken al klaar.

LEESVUUR

Meer dan de helft van de ouders vindt samen lezen of voorlezen essentieel voor de ontwikkeling van het kind en bijna drie kwart van de ouders met kinderen tot en met 5 jaar leest dagelijks voor. Een derde van de ouders bezoekt samen met hun kind maandelijks de openbare bibliotheek. Dit bleek begin 2018 uit onderzoek in opdracht van onder meer de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek.

Om het leesvuur bij ouders en kinderen nog verder aan te wakkeren, organiseert Stichting CPNB elk jaar de Nederlandse Voorleesdagen. Op 24 januari was Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien te gast bij de start hiervan: het Nationale Voorleesontbijt in het Kinderboekenmuseum in Den Haag. Zij las voor uit 'Ssst! De tijger slaapt' van Britta Teckentrup.

De kinderen hingen aan de lippen van Prinses Laurentien tijdens het spannende verhaal over een slapende tijger die vreselijk in de weg ligt. Alle dieren moeten erlangs. Hoe gaan ze dat oplossen? Gelukkig heeft de slimme kikker een idee: alle dieren zweven een voor een met een ballon over de tijger heen. De dieren hebben daarbij wel wat hulp nodig van de kinderen, die meeblazen, -aaien, -wiegen en -zingen.

Prinses Laurentien zet zich al vele jaren op tal van manieren in voor geleterdheid en voor bevordering van het lezen.

Buitenlandse gasten

Met grote regelmaat ontvangen Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin staatshoofden, regeringsleiders en andere hoge buitenlandse gasten die een bezoek brengen aan ons land. De presidenten van Singapore en Kaapverdië kwamen in 2018 op Staatsbezoek en de Koning en Koningin van Jordanië brachten een officieel bezoek aan ons land. Ook werden in 2018 de presidenten van Trinidad en Tobago, Panama, Frankrijk, Mexico, Duitsland, Oostenrijk en Hongarije ontvangen, alsmede de Bondsraadvoorzitter van Duitsland, de minister-president van China en de oud secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon.

IEPEN MIENSKIP

Veertigduizend mensen trotseerden op 27 januari het frisse weer om, samen met Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima, de opening te vieren van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Het hele jaar bruiste Fryslân van de culturele evenementen, vaak met een sociaal of ecologisch tintje. Leeuwarden-Fryslân was uitverkoren door de jury van EU-vertegenwoordigers vanwege zijn bijzondere aanpak: iedereen die wilde bijdragen aan het programma kreeg daartoe de kans. Vele tientallen verenigingen, dorpsgemeenschappen, musea, kunstenaarscollectieven, koren, orkesten en theatergroepen grepen die gelegenheid enthousiast aan. Het motto *Iepen Mienskip* (open gemeenschap) werd daardoor meer dan waargemaakt.

Geheel in stijl was bij de opening van het culturele jaar iedereen welkom op een van de drie centrale pleinen in Leeuwarden. Het Noord Nederlands Orkest, dansers van Dance Company 058, honderden muzikanten op daken en balkons en duizend koorleden vormden samen één groot muzikaal ensemble. Een twintig meter hoge replica van het symbool van de stad, de Oldehove-toren, was het decor van de openingshandeling. Samen met twee kinderen trokken de Koning en Koningin aan het klokkentouw, waarna de klokken in Leeuwarden en alle andere steden en dorpen van Fryslân begonnen te luiden.

Speciaal voor de opening schreven Nynke Laverman en Sytze Pruiksmá het lied *Seis Oere Thús*:

*Skuor iepen de gerdinen
Spring derút de dei is nij
Hearst de klokken
Da takomst ropt om dy*

Voorafgaand aan de opening vertelde Foppe de Haan in Stadsschouwburg De Harmonie over de totstandkoming van het culturele jaar: "De weg naar deze culturele hoofdstad is, laten we eerlijk zijn, niet gemakkelijk geweest. Het was een typische Elfstedentocht; een jubelende aftrap, daarna een lange en moeizame start, allemaal in het pikkedonker, slecht ijs toen het wat lichter werd, tegenwind. Het was een worsteling met karakters, ambities en elementen. Maar dan kantelt het proces, de spelers krijgen er plezier in, ze gaan mee, uit onverwachte hoek komt steun. Al die 'ikken' worden een 'wij', en die 'wij' worden, verdorie, Europees kampioen!"

Naast ruime aandacht van regionale en landelijke pers trok het openingsweekend veel buitenlandse media: journalisten van onder meer ZDF, The Observer, BBC, Rai Uno, Deutsche Welle en VRT deden verslag van de evenementen.

BABYHUIS

“Een veilige start en een vrolijk kraambed met cadeaus en liefdevolle mensen om je heen. Dat gun je iedereen. Maar veel vrouwen hebben dat niet. Zij hebben niemand en staan er helemaal alleen voor. Hier zijn zij welkom en krijgen ze de kans om een nieuwe stap in hun leven te zetten.” Aan het woord is Barbara Muller. Zij trok zich in 2013 het lot aan van aanstaande en jonge moeders en van baby's voor wie de ouders om wat voor reden dan ook tijdelijk niet kunnen zorgen. Voor hen richtte zij in Dordrecht stichting Het Babyhuis op. Het Babyhuis biedt hulp aan moeder en kind en begeleidt vrouwen op weg naar een zelfstandig bestaan, waarin zij zelf voor hun baby kunnen zorgen. Dankzij het werk van de stichting kunnen onnodige uithuisplaatsingen worden voorkomen. Een klein professioneel team en een groep liefdevolle vrijwilligers zetten zich hiervoor in. Op 30 januari bracht Hare Majesteit Koningin Máxima een bezoek aan Het Babyhuis, dat wordt gesteund door het Oranje Fonds. Zij ontmoette onder anderen oud-bewoonster Eke: “Mijn dochter heeft de eerste maanden van haar leven veel in het ziekenhuis gelegen. Het ging toen niet goed tussen ons; er was gewoon geen binding. Hier in het Babyhuis is ons contact helemaal tot bloei gekomen. Ik woon nu weer thuis en ben weer aan het werk. En mijn dochter doet het boven verwachting goed.”

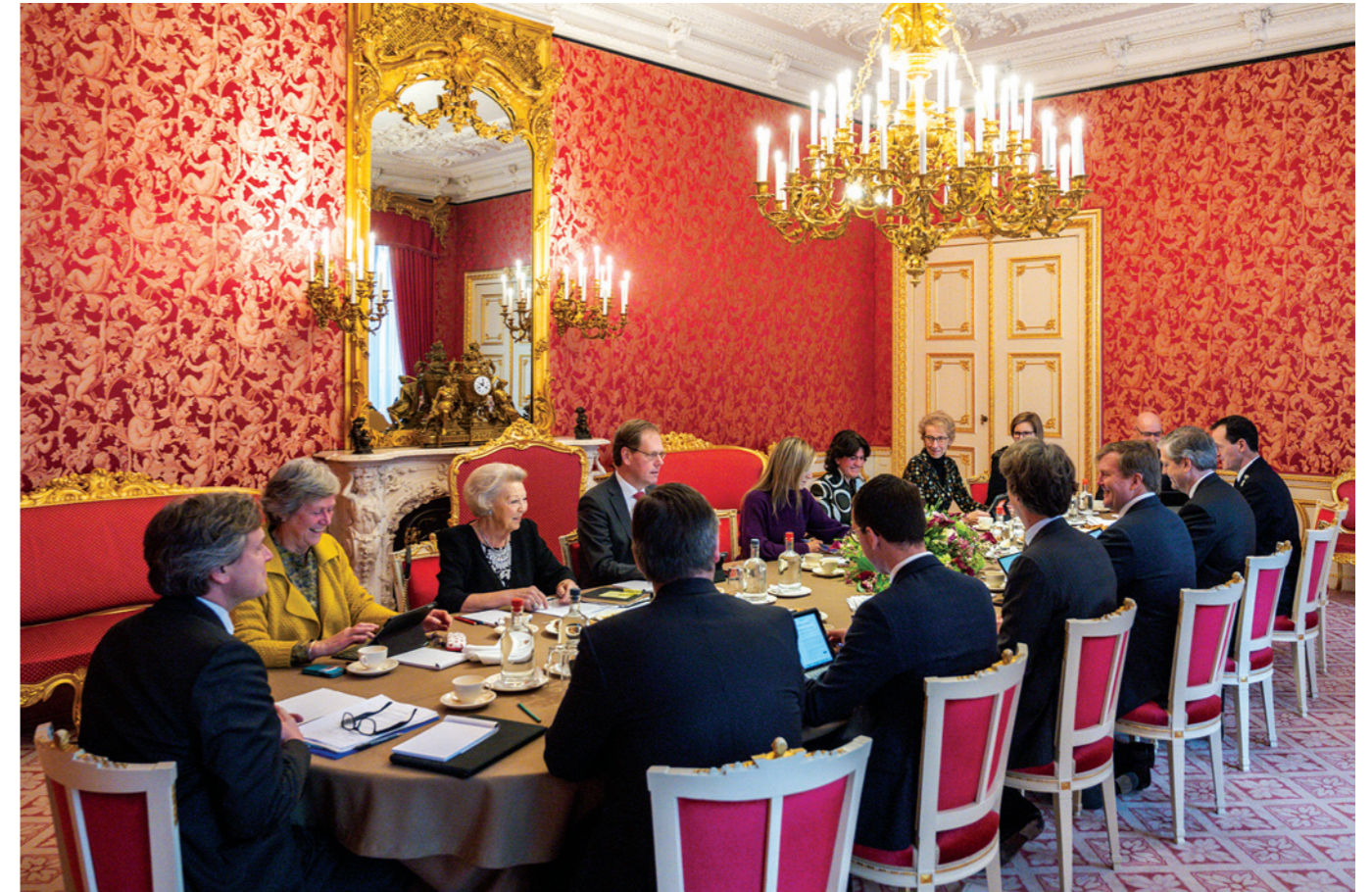

Prinses Beatrix 80 jaar

Op 31 januari vierde Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix haar 80ste verjaardag.

Dans en beeldende kunst hebben de bijzondere aandacht en liefde van de Prinses en dat kwam in 2018 in veel activiteiten tot uiting. Prinses Beatrix ondersteunt met haar aanwezigheid ook menig maatschappelijk initiatief. Zo onthulde zij op 12 december de nieuwe naam van Sensor: de Luisterlijn. Vrijwilligers van de deelnemende hulplijnen bieden een luisterend oor aan mensen die steun zoeken bij zorgen, ziekte en eenzaamheid.

Prinses Beatrix toont haar betrokkenheid ook buiten Nederland. Zo woonde zij op 13 september in Accra, Ghana, samen met Prinses Mabel de staatsbegrafenis bij van de op 18 augustus overleden oud secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan. Op 14 november was zij bij het diner in Buckingham Palace ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van de Prins van Wales. Van 28 november tot 1 december bezocht zij Bonaire. Hier sprak zij met jonge en oudere bewoners over de zorg voor flora en fauna op het eiland en de balans tussen economie en natuur.

AANGRIJPENDE VERHALEN

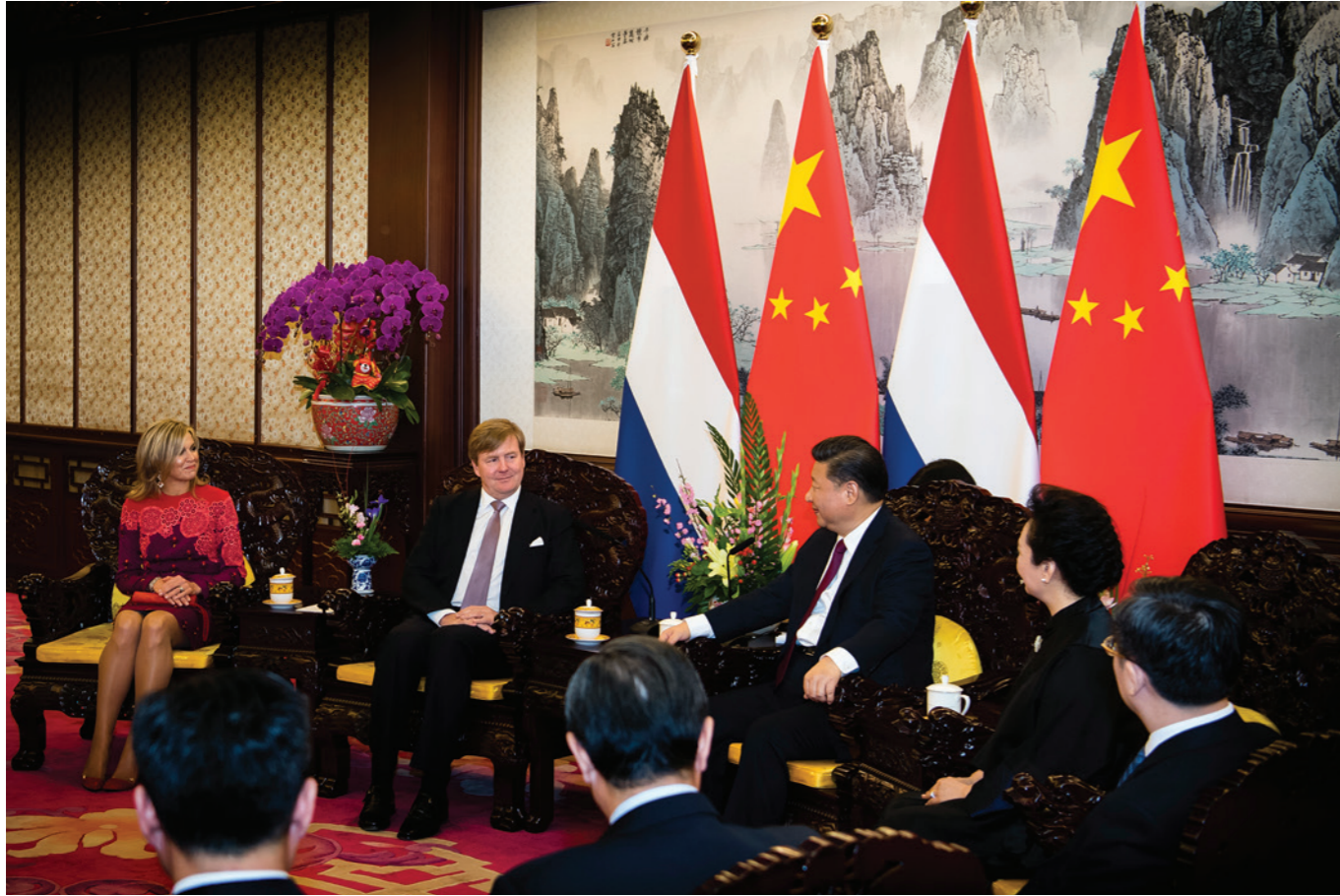
“Mijn broer Piet en ik waren die nacht niet thuis. Daarom bleven wij op wonderbaarlijke wijze gespaard.” In de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 verloor Krijn Slikweert zijn moeder, vader, zus Cornelia en broer Giljam tijdens de Watersnoodramp die grote delen van Zuidwest-Nederland trof. Krijn en Piet verbleven in een jongensinternaat in Krabbendijke. Over het lot van hun familie in Nieuwerkerk hoorden zij pas later van hun overburen. “Zij zagen onze bedden, dieren, waaronder Giljams hond, op het dak van onze schuur voorbij drijven, zonder mijn lieve broertje.” Krijn Slikweert vertelde zijn aangrijpende verhaal tijdens de Nationale Herdenking Watersnoodramp, op 1 februari in Ouwerkerk. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet was hierbij aanwezig als erevoorzitter van het Nederlandse Rode Kruis. Na de ramp was het Rode Kruis één van de organisaties die op grote schaal in actie kwamen. Het ving slachtoffers op, verzorgde eten en drinken, verstreekte kleding, bedden, dekens, handdoeken en medicijnen en richtte noodhospitalen in.

De herdenking werd georganiseerd door de gemeente Schouwen-Duiveland en het Watersnoodmuseum. Tijdens de bijeenkomst werden 1836 witte bloemen gelegd, voor ieder van de slachtoffers één. Uit de verhalen van nabestaanden bleek dat hun herinneringen nog niets van hun scherpte hadden verloren. Krijn Slikweert: “Het polshorloge van Giljam, 15 jaar, was stil blijven staan op kwart voor vier. Tot op de dag van vandaag voel ik het enorme verlies.”

Zorgvuldig kiezen

Ieder jaar ontvangen Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix zeer veel uitnodigingen en verzoeken van organisaties, bedrijven en initiatiefnemers die iets bijzonders te vieren hebben of aandacht vragen voor hun werk. Slechts een klein deel van die brede stroom uitnodigingen kan worden gehonoreerd. Het is niet eenvoudig een selectie te maken uit de talloze initiatieven. De Koning en Koningin en Prinses Beatrix doen dit zo zorgvuldig mogelijk. Op maandagmorgen bespreken zij binnengekomen verzoeken met hun adviseurs in de wekelijkse Secretarievergadering waar alle lopende zaken aan bod komen. Voor veel evenementen moet – vaak met pijn in het hart – worden bedankt. Aan de waarde daarvan doet dit uiteraard niets af.

De Koning en Koningin maken bij het plannen van hun activiteiten niet alleen dankbaar gebruik van de uitnodigingen die zij ontvangen. Zij zijn ook alert op interessante en verbindende initiatieven die zich *niet* zelf aanmelden. Dat kunnen culturele of maatschappelijke initiatieven en samenwerkingsverbanden zijn, maar ook innovaties binnen wetenschap, bedrijfsleven of gezondheidszorg. Niet zelden leidt dit tot een werkbezoek of een ontmoeting.

IN CONTACT MET CHINA

Intensieve contacten met China zijn waardevol. Als wereldmacht drukt dit land immers een stempel op de mondiale politiek, handel en technologische ontwikkeling. Nederland is voor China een gewaardeerde samenwerkingspartner. Na wederzijdse staatsbezoeken in 2014 en 2015, nodigde president Xi Jinping Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima begin 2018 uit voor een werkbezoek aan de Volksrepubliek. Dit bezoek vond plaats op 7 en 8 februari.

Het Koningspaar had een ontmoeting met premier Li Keqiang en dineerde met de president en zijn echtgenote op Yingtai, een schiereilandje dat eeuwenlang een zomerverblijf was voor keizers van de Qing-dynastie. Ook de ministers van Buitenlandse Zaken van beide landen waren hierbij aanwezig.

Tijdens het bezoek lichtten de Chinezen onder meer hun 'Belt & Road Initiatief' toe. Dit is een moderne variant van de Zijderoute, gericht op het aanleggen en versterken van wegen, havens en communicatienetwerken die handel en internationale samenwerking bevorderen. President Xi Jinping zei dat de relaties tussen China en Nederland nog nooit zo goed zijn geweest en dat beide landen elkaars belangen en zorgen respecteren.

Op 8 februari reisde de Koning door naar Zuid-Korea voor de Olympische Winterspelen. De Koningin bleef nog een dag in China. Zij nam onder meer deel aan een rondetafelgesprek over 'Groene Financiering', waarbij economische groei samengaat met minder CO₂-uitstoot en afval en betere benutting van natuurlijke hulpbronnen.

EMOTIES EN BLIJDSCHAP

Met acht gouden, zes zilveren en zes bronzen medailles behoorde Nederland tot de vijf succesvolste landen op de Olympische Winterspelen 2018 in Pyeongchang (Zuid-Korea). Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en minister-president Rutte waren op 9 februari bij de openingsceremonie en woonden daarna een aantal wedstrijden bij. De Spelen begonnen fantastisch voor Nederland, toen op 10 februari het erepodium geheel oranje kleurde na de 3.000 meter schaatsen voor vrouwen. Carlijn Achtereekte, Ireen Wüst en Antoinette de Jong wonnen respectievelijk goud, zilver en brons. “Een onwaarschijnlijke een-twee-drie bij de vrouwen. Emoties, blijdschap, alles door elkaar heen. Prachtig om mee te maken, een van die sportmomenten die je je leven lang niet meer vergeet”, aldus de Koning.

De dag erna schaatste Sven Kramer naar zijn derde gouden medaille op de 5.000 meter. Hij werd daarmee de eerste man die het presteerde op drie achtereenvolgende Olympische Winterspelen te winnen op deze afstand.

De Koning was als erelid van het Internationaal Olympisch Comité aanwezig. Hij bleef tot 13 februari. De Koningin en de minister-president maakten de eerste twee dagen van de Spelen mee.

EERLIJKE KANSEN VOOR BOEREN

Bijna de helft van de 260 miljoen Indonesiërs woont en werkt op het platteland. Voor Indonesische families met een klein boerenbedrijf is het vaak moeilijk om het hoofd boven water te houden. Zij missen toegang tot financiële dienstverlening die hen helpt om risico's te beheersen en te investeren in hun toekomst. Hare Majesteit Koningin Máxima bracht in 2016 een bezoek aan Indonesië in haar functie van speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Aanleiding daarvoor was de start van een nationaal actieplan met een concreet doel: eind 2019 moet drie kwart van de volwassen Indonesiërs toegang hebben tot een bankrekening.

De Koningin wilde graag weten hoe het stond met de voortgang van dit plan en ging daarom van 11 tot 13 februari opnieuw naar Indonesië. Zij ging onder meer kijken bij boeren in de provincie Lampung, in Zuid-Sumatra. Een van haar gesprekspartners was Frazer Sloan van Vasham, een organisatie die boeren helpt hun bedrijfsvoering te verbeteren en een eerlijke prijs te krijgen voor hun producten: “Veel organisaties geven alleen maar geld. Wij helpen boeren ook om meer waarde te geven aan hun producten, waardoor boeren minder hoeven te lenen en meer verdienen.”

De Koningin sprak ook met een aantal ministers en met president Joko Widodo. De president onderstreepte daarbij opnieuw het belang dat hij hecht aan toegang tot financiële diensten voor de ontwikkeling van zijn land.

BROEDERSCHAP

Jheronimus Bosch was lid, evenals Willem van Oranje en Koning Willem II. De Illustre Lieve Vrouwe Broederschap is een van de oudste genootschappen in Europa. In 2018 vierde deze in Den Bosch gewortelde broederschap haar zevenhonderdjarig bestaan. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander is een van de 125 leden. Hij was op 16 februari bij de viering in de Sint-Janskathedraal en opende daarna de tentoonstelling 'Geloven in Vriendschap' in het Noordbrabants Museum. Museumconservator Joris Westerink: "Het is begonnen als een religieus gezelschap dat Maria vereerde. In 1642 meldde de protestantse gouverneur Wolfert van Brederode zich met het verzoek om lid te worden. Dat sloeg in als een bom. Voor de leden van de katholieke broederschap was het een duivels dilemma: als ze zouden weigeren, was er een dikke kans dat de broederschap verboden zou worden. Met een nipte meerderheid is toen besloten om protestanten toe te laten en sindsdien is de helft van de leden katholiek en de helft protestant."

Centraal op de expositie stond een lange tafel, als symbool voor de traditie van de jaarlijkse broederlijke maaltijd in het Zwanenbroedershuis in Den Bosch.

Aan leden van het Koninklijk Huis die lid zijn van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap is de titel 'Zwanenbroeder' voorbehouden. Naast de Koning is ook Prinses Beatrix 'Zwanenbroeder'. Zij woonde op 23 september een feestelijk jubileumconcert in de Sint Jan bij, met koormuziek uit diverse eeuwen.

UITWEG UIT DE SCHULDEN

Achter één op de vijf voordeuren in Den Haag is het voor de bewoners een dagelijkse kopzorg: schulden. Schulden kunnen mensen boven het hoofd groeien, waardoor ze geen uitweg meer zien en moedeloos worden. Dan is de hulp van mensen die meedenken over houdbare oplossingen goud waard. Bij Schuldenlabo70 zitten zulke mensen. In 2016 is dit actieplatform opgericht door de gemeente Den Haag en Stichting Society Impact. De organisatie werkt samen met vijftientig partners, waaronder banken, energiebedrijven, woningcorporaties, overheidsorganisaties (zoals Reclassering Nederland) en platform Wijzer in Geldzaken. Samen zetten zij zich in om de schuldenproblematiek te verminderen.

Hare Majesteit Koningin Máxima bracht 22 februari een werkbezoek aan Schuldenlabo70. Ze maakte kennis met het project Sociaal Hospitaal, waarbij gezinnen die met problemen kampen één hulpverlener krijgen toegewezen die helpt bij het vinden van een samenhangende oplossing. Ook hoorde ze meer over het Jongerenperspectieffonds. Naast schuldsanering biedt dit jongeren begeleiding op weg naar school of werk. Als tegenprestatie doen de jongeren een maatschappelijke stage. De Koningin sprak onder anderen met de 22-jarige Michiel Vermeulen: "Ik had schulden gemaakt en had geen zicht meer op wat er binnenkwam. Ik wist niet meer wat ik moest doen. Nu gaat het weer goed met me. Ik ben voor 95 procent van mijn schulden af en heb nog maar 5 procent te gaan." Michiel vult zijn maatschappelijke stage in door als ervaringsdeskundige voorlichting te geven tijdens evenementen.

WESTLAND VERWELKOMT DE WERELD

Nederland exporteert jaarlijks voor meer dan 90 miljard euro aan landbouwgoederen. De glastuinbouw speelt daarbij een belangrijke rol. Onze glastuinbouw behoort tot de wereldtop dankzij de voortdurende aandacht voor innovatie en research en de krachtenbundeling binnen de sector. Een mooi voorbeeld van dit laatste is het World Horti Center in Westland, dat op 7 maart officieel werd geopend door Hare Majesteit Koningin Máxima. Bedrijven, overheden, onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen werken hier nauw samen om de glastuinbouw op een nog hoger plan te brengen. Daarbij gaat het niet alleen om een hogere productie en meer efficiency, maar ook om voedselveiligheid, vermindering van het water- en energiegebruik en het stimuleren van gezonder eten. Ook innovatie binnen de sierteelt heeft een belangrijke plek binnen het centrum. Het beschikt bijvoorbeeld over faciliteiten om tot twee cijfers achter de komma te bepalen hoeveel water en meststoffen een lisianthus oppikt, zodat de teeltomstandigheden daar exact op kunnen worden afgestemd.

Het World Horti Center is een internationale etalage voor de Nederlandse glastuinbouw. Initiatiefnemer Peet van Adrichem: "De hele wereld komt hier met eigen ogen kijken wat Nederland tuinbouwbreed te bieden heeft. Het mooie is dat je hier ook een goed overzicht hebt van hoe alles in elkaar grijpt." Onderzoeken, werken en leren gaan in het gebouw naadloos in elkaar over: 1.200 leerlingen volgen er een MBO-opleiding.

OPEN STUDIO

Kunstenaars hebben ruimte nodig om te experimenteren en om hun werk te verdiepen. De postacademische instellingen spelen hierbij een belangrijke rol. Zij geven jonge kunstenaars een kans om zich artistiek te ontwikkelen, nieuw werk te maken en een netwerk op te bouwen. In Maastricht is een van deze postacademische instellingen gevestigd: Van Eyck. Van Eyck biedt plaats aan ongeveer vijftig deelnemers uit de meest uiteenlopende disciplines: van schilderkunst, grafisch ontwerp, textiel en video tot literatuur en architectuur. Ongeveer de helft van hen komt uit het buitenland. De deelnemers blijven een jaar in Maastricht. In maart presenteren zij het resultaat van hun werk tijdens de 'Open Studio's'. Hare Majesteit Koningin Máxima kwam op de dag vóór de officiële opening daarvan op werkbezoek om met de kunstenaars te praten over hun ervaringen in Maastricht en hun werk. Zij hoorde tijdens het bezoek ook meer over de aanpak van Van Eyck. Het instituut zoekt actief de verbinding met de stad, de universiteit en hogeschool en met bedrijven. Directeur Lex ter Braak: "Ik ben in 2011 letterlijk begonnen met het omhoog halen van de luxaflex. Ik heb altijd geloofd in openheid en aansluiting bij de maatschappij. Kunstenaars van nu weten zelf ook dat hun werk van de wereld en voor de wereld is."

VOELBORD

Anderhalf miljoen uur extra vrijwillige inzet voor anderen. Dat was het resultaat van vrijwilligersactie NLdoet op 9 en 10 maart. Nederland is al jaren Europees kampioen vrijwilligerswerk, maar het Oranje Fonds weet mensen ieder jaar toch te motiveren om samen nog een *extra* inspanning te leveren. Er is voor ieder wat wils; in 2018 bood NLdoet de keuze uit 9.800 klussen.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix koos voor Kinderdagcentrum Onder één Dak in Amersfoort. Onder de vrijwilligers met wie zij daar aan de slag ging, waren ook Hunne Hoogheden Prins Bernhard en Prinses Annette. Zij hielpen met het maken van leer- en speelmaterialen en het lenteklaar maken van de tuin. Onder één Dak is een plek voor kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar met een verstandelijke beperking. Veel van hen hebben een stoornis in het autismespectrum, soms gecombineerd met gedragsproblemen. Speelgoed waar zij iets aan hebben, moet vaak speciaal worden gemaakt, en dit kost veel tijd. Een voorbeeld is een 'voelbord' met sponsjes, kwasten en verfrillers. Door te voelen, leren de kinderen hun tastzin te ontwikkelen en verschillende materialen en texturen te onderscheiden. Begeleider Marèl van Willigenburg: "Deze kinderen kunnen niet naar school, om ze toch te stimuleren in hun ontwikkeling bieden we hun graag allerlei activiteiten aan."

Een dag later, op 10 maart, gingen Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima naar 't Hofland in Pijnacker om samen met jonge vrijwilligers een lunch te verzorgen voor ouderen. 't Hofland is een voormalig seniorencomplex waar sinds 2017 jonge statushouders en starters op de huurwoningmarkt wonen. De nieuwe bewoners wilden de oude bewoners graag uitnodigen voor een gezellige middag en konden de hulp van het Koningspaar daarbij goed gebruiken. De Koning nam plaats achter het fornuis om pannenkoeken te bakken (wat goed lukte toen de pan eenmaal op temperatuur was) en de Koningin smeerde broodjes. Tijdens de lunch werden verhalen en ervaringen uitgewisseld en daarna werden spelletjes gespeeld.

Bij het initiatief voor deze middag was het lokale vrijwilligersnetwerk Young Connection nauw betrokken. Oprichter Michiel Steenwinkel: "Vroeger woonden hier senioren. Tegenwoordig bevolken jongeren en statushouders het pand. Als je die drie groepen bij elkaar brengt, leg je mooie verbindingen. Het is heel gaaf om dit hier vandaag met jongeren te organiseren." Hicham Ouedda is één van de nieuwe bewoners in 't Hofland. Hij keek na afloop heel tevreden terug: "Iedereen deed zo enthousiast mee. Winkeliers stelden gratis producten ter beschikking en prijsjes voor de bingo. De statushouders hebben hun best gedaan om lekkere hapjes te maken en de ouderen hebben zich goed vermaakt met sjoelen en bingo."

KONINGSLINDE

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix plantte op 14 maart een koningslinde in het Utrechtse Griftpark. De boom was haar aangeboden door de initiatiefgroep In Vrijheid Verbonden, een netwerk van religies en levensbeschouwingen dat zich inzet voor verdraagzaamheid en dialoog. De Prinses volgt het netwerk met belangstelling en heeft meerdere bijeenkomsten ervan bezocht, het meest recent op 22 januari 2018.

De voorzitter van In Vrijheid Verbonden, Bikram Lalbahadoersing, vertelde wat de initiatiefgroep met het geschenk wilde uitdrukken: "De boom staat symbool voor een duurzame samenleving, want wij willen wat betekenen voor de toekomst. Dit park is een mooie plek om bij duurzaamheid stil te staan." Waar nu het Griftpark is, stond tot 1960 een gasfabriek. Na sluiting daarvan bleek de grond ernstig vervuild. Er volgden lange jaren van sanering. De verontreinigde grond werd 'ingepakt' waardoor het gif geen schade meer kan aanrichten. Sindsdien is het 'Gifpark' het 'Griftpark' geworden waar jong en oud naartoe komen om te spelen, te zonnen en te genieten van het groen. Bijzonder is dat in de vervuilde grond bacteriën zijn opgedoken die teer en olie opeten en omzetten in onschuldige stoffen.

Bij het planten van de koningslinde kreeg de Prinses hulp van kinderen van omliggende kinderopvanglocaties. "Eigenlijk mochten we niet helpen, maar we hebben het gewoon stiekem gedaan", zeiden Fenne (7) en Floor (8) die toevallig in het park aan het spelen waren toen ze de Prinses in actie zagen.

KONING ABDULLAH EN KONINGIN RANIA

Jordanië geldt als een relatief stabiel land in een regio vol conflicten en geweld. Het land herbergt 1,3 miljoen vluchtelingen uit het buurland Syrië, naast vele mensen uit andere conflictgebieden die er een veilig heenkomen hebben gezocht. Zijne Majesteit Koning Abdullah II en Hare Majesteit Koningin Rania zetten zich in om spanningen te verminderen en verdraagzaamheid tussen groepen mensen te bevorderen, niet alleen in hun eigen land maar ook daarbuiten. De banden tussen het Koningshuis van Jordanië en het Nederlandse Koningshuis zijn warm. Op uitnodiging van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima brachten Koning Abdullah en Koningin Rania op 20 en 21 maart een officieel bezoek aan Nederland. Het programma bood ruimte aan werkbezoeken en ontmoetingen op het gebied van cultuur, beroepsonderwijs, logistiek en voedselproductie. Daarnaast waren veiligheid, vrede en recht belangrijke gespreksthema's.

Koning Abdullah sprak in Den Haag een gezelschap van 300 studenten toe en vertelde hun hoe hij aankijkt tegen verschillen tussen culturen: "Islam, Christendom en Jodendom hebben twee grootse geboden gemeen: de liefde tot God en de liefde tot de naaste. Er is geen betere gids op weg naar vrede en rechtvaardigheid." Hij deed een persoonlijke oproep aan zijn jonge luisteraars: "Ieder van jullie kan een rolmodel zijn van mededogen en leiderschap binnen je eigen gemeenschap. Ieder van jullie kan zich uitspreken tegen onrecht en de waarden helpen verspreiden waarvan onze wereld afhankelijk is."

LA MARSEILLAISE

Ter voorbereiding op de Europese Top van 22 en 23 maart, bracht president Emmanuel Macron van Frankrijk op 21 maart een officieel bezoek aan Nederland. Met minister-president Rutte besprak hij de actuele Europese agenda. Voorafgaand aan deze ontmoeting werd de president met een welkomsterceremonie op Paleis Noordeinde ontvangen door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander.

Het welkomsterceremonieel is een uitdrukking van respect en gastvrijheid voor het bezoekende staatshoofd. Het is opgebouwd uit vaste elementen. Op het achterplein van het paleis staat een erewacht opgesteld (op 21 maart bestaande uit militairen van 42 Pantserinfanteriebataljon Limburgse Jagers en 12 Infanteriebataljon Regiment van Heutsz).

Voorafgegaan door de Ceremoniemeester lopen de Koning en de president de bordestrap af. Zij nemen plaats op een podium, de Koning links en de president rechts (kijkend naar de Paleistuin). Links van de Koning staan de bij het bezoek betrokken leden van de Hofhouding opgesteld en rechts van de president de leden van zijn gevolg. Leden van de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso spelen La Marseillaise, gevolgd door het Wilhelmus. De Commandant-Erewacht nodigt de president daarna uit voor de inspectie van de Erewacht. De Koning begeleidt de president hierbij. Zij lopen linksom en begroeten het vaandel door kort met het hoofd te knikken. Na de inspectie keren beiden terug op het podium, waarna de Commandant-Erewacht zich afmeldt. De Koning neemt de president vervolgens mee naar binnen voor een gesprek in de Balkonkamer.

ZIELSVERWANTSCHAP

“Je kunt volgens mij de Japanse kunst niet bestuderen zonder veel vrolijker en gelukkiger te worden.” Dit schreef Vincent van Gogh in september 1888 aan zijn broer Theo. Vincent van Gogh was net als veel van zijn tijdgenoten gefascineerd door Japan en met name door de Japanse prentkunst. Hij bewonderde de ongewone ruimtewerking, de uitgesproken kleuren en de aandacht voor details uit de natuur. In zijn werk zijn veel Japanse invloeden terug te vinden. Het Van Gogh Museum in Amsterdam wijdde hier – in nauwe samenwerking met musea uit Japan – een grote tentoonstelling aan, die op 22 maart door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander werd geopend. Dit deed hij samen met onder anderen ambassadeur Hiroshi Inomata van Japan.

Met circa zestig schilderijen en tekeningen van Van Gogh en een groot aantal Japanse prenten liet de tentoonstelling zien hoe veelomvattend Van Goghs bewondering voor deze kunst was en hoe ingrijpend zijn werk erdoor veranderde. Directeur Axel Rüger: “Van Gogh had in Parijs een omvangrijke collectie Japanse prenten bij elkaar gebracht, zo’n 650 stuks. Deze prenten hebben hem enorm geïnspireerd. Van Gogh voelde een soort zielsverwantschap met hoe hij dacht dat Japanse kunstenaars werkten en leefden; eenvoudig en in harmonie met de natuur.” Volgens Axel Rüger wordt die verwantschap door Japanners direct herkend: “Japanners zijn idolaat van Van Gogh. Zij zien iets van hun eigen esthetiek in zijn werk terug.”

TAAL MAAKT JE WERELD GROTER

Overall in Nederland zetten enthousiaste vrijwilligers zich in om nieuwkomers te helpen bij het leren van de Nederlandse taal. Vaak doen zij dat vanuit een lokale vrijwilligersorganisatie. In 2008 vatten vier vrijwilligersorganisaties het plan op om een landelijk netwerk te vormen, zodat vrijwilligers nog beter kunnen worden ondersteund. Succesvolle initiatieven kunnen zo sneller worden verbreed en lesmaterialen en praktijkervaringen kunnen gemakkelijker worden gedeeld.

Op 27 maart vierde stichting Het Begint met Taal (met inmiddels 160 lokale organisaties) haar tienjarig jubileum in Amersfoort. Hare Majesteit Koningin Máxima was erbij en kreeg een jubileumboek overhandigd door taalvrijwilliger Henk Mezach en deelnemer Moayad Rasoul namens de duizenden 'taalkoppels' in Nederland. Voorzitter Nel Buis van Het Begint met Taal beklemtoonde het belang van investeringen in taalcoaching. Er staan nog veel anderstaligen op de wachtlijst die graag op weg geholpen willen worden met het leren van de Nederlandse taal.

Schrijver Abdelkader Benali is ambassadeur van Het Begint met Taal. Volgens hem is taalcoaching ook verankerd in kleine, dagelijkse contacten: "Wij geven de taal door aan nieuwkomers, op straat, in bibliotheken, bij de slager en de bakker. Ook met een kletspraatje en een babbeltje kunnen wij hun Nederlandse taal verrijken." Filmmaker Nafiss Nia toonde tijdens de conferentie een gefilmd erbetoon aan haar lerares Nederlands die haar wereld zoveel groter had gemaakt: "De grenzen van je taal zijn de grenzen van je wereld. Daar geloof ik heel erg in."

VEILIGE VOEDING VOOR ZUIGELINGEN

In 1866 ontwikkelde Henri Nestlé oplosbaar babyvoedsel ('melkmeel') als alternatief voor moeders die geen borstvoeding kunnen geven. Het door hem opgerichte Nestlé groeide uit tot één van de grootste voedingsmiddelenproducenten ter wereld, met 300.000 medewerkers in vele landen. Babyvoeding is na ruim anderhalve eeuw nog steeds een belangrijk product voor het bedrijf. De vestiging in Nunspeet speelt daarbij sinds 1974 een toonaangevende rol. Door de groeiende vraag naar gespecialiseerde babyvoeding heeft het bedrijf de fabriek in Nunspeet aanzienlijk uitgebreid. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opende de uitgebreide productiefaciliteiten op 28 maart.

Bijzonder aan de nieuwe fabriek is dat deze een nieuwe installatie heeft voor de productie van zuigelingenvoeding voor baby's met een eiwitallergie. Eén op de vijftig baby's heeft daar last van. Bij deze allergie ziet het lichaam het eiwit dat in koemelk zit als een indringer. Het kindje gaat antistoffen aanmaken en dit geeft allergische reacties. De oplossing in Nunspeet bestaat uit het opdelen van het eiwit. CEO Marc Boersch: "Door wetenschappelijke technologie kunnen we eiwitten zó klein snijden, dat het lichaam van een baby deze niet meer herkent als melkeiwit. Daardoor kan het kindje alle voedingsstoffen tot zich nemen die het nodig heeft, zonder dat het een allergische reactie krijgt." Nestlé heeft bewust gekozen voor een investering in Nunspeet: "Hier zitten heel veel mensen met kennis van babyvoeding, de Universiteit van Wageningen ligt om de hoek en Nederland is een zuivelland."

EEN BARRIÈRE GESLECHT

In 2016 werd Maastricht verlost van een nijpend verkeersprobleem dat de leefbaarheid en de veiligheid al lange tijd onder druk zette. Door de aanleg van de Koning Willem-Alexandertunnel verdween een groot deel van de A2 door de stad onder de grond. De tunnel heeft twee lagen: één voor doorgaand en één voor lokaal verkeer. Waar eerst auto's en vrachtwagens raasden, ontstond ruimte voor wonen, werken en recreatie. Woonwijken die eerst gescheiden waren, werden verbonden door een kilometerslange Groene Loper die zich door de stad slingert. De Groene Loper is een langgerekte bomenlaan voor voetgangers en fietsers met aan weerszijden rijstroken voor bestemmingsverkeer. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 29 maart naar Maastricht om de Groene Loper te openen en om van omwonenden en andere betrokkenen te horen wat deze metamorfose voor hen betekent. Onder hen was Eugenie Verheij, die op de Groene Loper een bistro heeft geopend. "Als kind al dacht ik dat hier iets zou moeten gebeuren. Deze barrière in onze stad is nu geslecht. We zien een stuk stad herrijzen waar je kunt gaan wandelen en genieten. Het wordt een heel aantrekkelijk gebied. Mensen zijn bijna hongerig naar het voorjaar, want dan wordt het groen!"

De Koning onthulde het beeld 'De nieuwe Engel van Maastricht', gemaakt door kunstenaar Wil van der Laan. "De engel verwelkomt de mensen. Zij brengt de herrijzenis tot uitdrukking van de openbare ruimte", aldus de kunstenaar.

MIDDEN IN DE MUZIEK

Het Koninklijk Concertgebouworkest wordt tot de beste orkesten ter wereld gerekend. Jaarlijks geeft het orkest zo'n tachtig concerten in het Concertgebouw in Amsterdam en daarnaast nog veertig concerten in het buitenland.

Hare Majesteit Koningin Máxima is beschermvrouwe van het orkest. Zij woont regelmatig uitvoeringen bij, maar neemt ook graag een kijkje *achter* de schermen. Op 10 april bracht de Koningin een werkbezoek aan het Koninklijk Concertgebouworkest. Ze maakte een deel van een repetitie mee en nam zelfs plaats tussen de orkestleden om te ervaren hoe de muziek klinkt als je er midden in zit. Daarna had ze een ontmoeting met een aantal medewerkers en orkestleden. Een belangrijk onderwerp van gesprek was de ontwikkeling van talent. Het orkest voelt zich niet alleen verantwoordelijk voor de aanwas van jonge talenten, maar ook voor een gezonde ontwikkeling van ervaren musici. Nick Woud is sinds 2002 aan het orkest verbonden als solopaukenist. Hij vertelde dat het orkest sinds zijn aantreden aanzienlijk is verjongd. Voor veel oudere musici is het uitdagend om aan de top te blijven meespelen als de kracht in mond, vingers en armen afneemt. Maar voor een paukenist ligt dit iets eenvoudiger: "Een keeper gaat in een elftal vaak ook langer mee dan een spits."

Via vele kanalen

Op woensdag 11 april maakte Radio-DJ Wouter van der Goes zijn twee uur durende live programma 'Wout2Day' voor NPO Radio2 vanaf Paleis Noordeinde. Vanuit zijn pop-up radiostudio in de Puttikamer sprak de DJ met medewerkers van de Dienst Koninklijk Huis en met Koning Willem-Alexander zelf over het werk op en rond het paleis.

De social-mediakanalen van het Koninklijk Huis hebben ruim 850.000 volgers. De Koning en Koningin gebruikten Facebook, Twitter en Instagram regelmatig als platform om hun betrokkenheid te uiten bij verdrietige of feestelijke gebeurtenissen. Ook voor berichten uit het persoonlijk leven worden deze kanalen soms gebruikt. De gezinsuitbreiding van hond Nala in augustus werd door de Koning voor Instagram op de foto gezet en vond zijn weg naar het web. In december werd Paleis Noordeinde in Kerstsferen gebracht. Op Instagram kon de reis van de twaalf meter hoge Kerstboom vanuit het Kroondomein in Apeldoorn naar het voorplein van het paleis worden gevolgd.

De traditionele communicatiemiddelen zijn eveneens actief gebruikt: in 2018 zijn er zo'n 300 persberichten uitgebracht over de (werk)bezoeken van de Leden van het Koninklijk Huis. Het Koninklijk Paar sprak tijdens buitenlandse bezoeken diverse malen met meereizende journalisten. Fotosessies vonden plaats in Lech en – voor een laatste keer - op de Eikenhorst, in verband met de verhuizing naar Paleis Huis ten Bosch.

ZO GOED MOGELIJK DOORGAAN

Multiple Sclerose (MS) is een chronische ziekte met een grillig verloop. Bij MS is de beschermlaag rondom de zenuwen in de hersenen, ruggenmerg of oogzenuwen beschadigd. De gevolgen voor de patiënt zijn vaak ingrijpend: moeheid, krachtsverlies, tintelingen, evenwichtsstoornissen, slecht zien en problemen met plassen. Het verloop van MS is bij iedere persoon anders en moeilijk te voorspellen.

In Nederland is het MS-expertisecentrum van Nieuw Unicum in Zandvoort een plek waar MS-patiënten alle zorg krijgen die zij nodig hebben. Ruim 140 mensen in de latere fase van MS worden er behandeld. Hare Majesteit Koningin Máxima bracht op 11 april een bezoek aan het centrum. Zij sprak er met onder anderen Thijs Möller. Hij was tientallen jaren chef-kok, totdat hij in 2003 moeite kreeg met lopen en er MS geconstateerd werd. Toen thuis wonen niet meer ging, verhuisde hij in 2007 naar Nieuw Unicum. "Ik kan nog een heleboel, maar sommige elementen vallen uit. Het gaat stapje voor stapje en met de gevolgen heb ik dagelijks te maken. Maar ik wil gewoon doorgaan met wat ik nog wèl kan. Ik wil eruit halen wat erin zit. Het is een fijn idee dat ik in ieder geval aanspraak kan maken op de best mogelijke zorg."

De Koningin maakte in Zandvoort ook een deel mee van het congres van de Internationale MS Federatie, waarin Nieuw Unicum een actieve rol speelt.

COMPONEREN KUN JE LEREN

Muziekonderwijs voor alle kinderen op de basisschool. Dat is het doel van Stichting Méér Muziek in de Klas. Maar zonder juffen en meesters die het leuk vinden om aandacht aan muziek te besteden (en dat ook durven te doen) lukt dit niet. 'Meer Muziek in de Klas' kan daarom niet zonder 'Meer Muziek op de Pabo'.

Hare Majesteit Koningin Máxima is erevoorzitter van Méér Muziek in de Klas en gaat regelmatig bij Pabo's op bezoek om met aankomende leerkrachten te praten over de kracht van muziek en over manieren om muziek een vaste plek in het lesprogramma te geven. Op 12 april was zij op de Pabo van Hogeschool Leiden, waar zij een workshop digitaal componeren meemaakte. In deze workshop leerden muziekdocenten hoe je kinderen digitaal muziek kunt laten maken.

Michel Hogenes verzorgde de inleiding. Hij is docent aan de Pabo van De Haagse Hogeschool en ambassadeur van Méér Muziek in de Klas. Volgens hem draait het bij componeren om ontdekken en verbinden. "Als je kijkt naar wat er daadwerkelijk in de scholen gebeurt, dan zie je dat het vaak gaat over reproduceren. Kunnen we ook naar een meer productieve kant van onderwijs gaan? Als je gaat componeren met kinderen kan je goed aansluiten bij andere vakgebieden in het basisonderwijs. Bij wetenschap en techniek bijvoorbeeld, gaat het ook om onderzoeken en ontwerpen. Wie componeert, ontwerpt en doorloopt de hele creativiteitscirkel."

VLEIEGBASIS EINDHOVEN

Het bevoorraden van vliegtuigen in de lucht. Het droppen van parachutisten in vijandig gebied. Het evacueren van burgers. Dit is een kleine greep uit de taken en werkzaamheden van de squadrons die gestationeerd zijn op Vliegbasis Eindhoven. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht op 13 april een werkbezoek aan deze vliegbasis om zich te laten informeren over actuele ontwikkelingen binnen de luchtmacht.

De Koning werd ontvangen door de Commandant Luchtstrijdkrachten Luitenant-generaal Dennis Luyt en Commandant Vliegbasis Eindhoven Kolonel Elanor Boekholt-O'Sullivan. Ter sprake kwam de oprichting van het Air Mobility Command. Dit is een commandocentrum dat zich specifiek richt op luchttransport. Ook sprak de Koning met medewerkers van de nieuwe eenheid Airbus A330 Multi Role Tanker Transport, die in 2020 Eindhoven als thuisbasis krijgen. Dennis Luyt: "De luchtmacht en daarmee ook de vliegbasis krijgen een impuls, en daarmee kunnen inzet en beschikbaarheid worden vergroot". De Koning bekeek één van de toestellen, een C-130 Hercules transportvliegtuig, van binnen. Dit vliegtuig werd onder meer ingezet bij de ondersteuning en hulpverlening na orkaan Irma in het Caribisch gebied.

De Koninklijke Luchtmacht en Eindhoven Airport werken intensief samen. Zo werken militairen mee aan openstellingen van het vliegveld, waarbij bezoekers vanuit het hele land de mogelijkheid hebben om enkele toestellen van dichtbij te bekijken.

PAARDENMEST? EEN FANTASTISCH PRODUCT!

Champignons zijn vetvrij, energiearm en bevatten veel eiwit en vitamine B. Voor het telen ervan is weinig water nodig. Ze groeien bovendien op compost die gemaakt is van restproducten van andere bedrijven. Voor de consument die let op gezondheid en duurzaamheid, zijn champignons dus een goede keuze.

CNC Grondstoffen verwerkt jaarlijks tonnen paarden- en kippenmest, stro en gips tot compost voor de champignonteelt. Op 13 april opende Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander de nieuwe Indoor Verse Compost Fabriek van dit bedrijf in het Noord-Limburgse Milsbeek. In deze fabriek wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met het milieu en met omwonenden. Luchtwassers verwijderen de ammoniakgassen en de teruggewonnen ammoniak wordt opnieuw gebruikt. Om de mestgeur te neutraliseren, gebruikt het bedrijf biobedden gevuld met boomschors. De micro-organismen in de schors nemen de geurstoffen op.

Directeur Tom van Wijk van CNC leidde de Koning rond: "Wij halen elk jaar ongeveer 650.000 ton paardenmest op bij maneges en paardenstallen. Daar maken we een fantastisch mooi product van. Begin jaren negentig hadden we problemen met onze omgeving vanwege de uitstoot van ammoniak. Dat veroorzaakte veel stank. In onze nieuwe fabriek kunnen we de ammoniak en de geur eruit halen. Dat hebben we in dialoog met onze omgeving gedaan. De omwonenden zijn positief over wat hier de laatste tien jaar is veranderd."

‘IK STAP NIET OPZIJ’

Het was in de jaren tachtig een absolute bestseller: *The Color Purple* van Alice Walker. Ze won er in 1983 de Pulitzer Prize mee. Nadat de roman in 1985 door Steven Spielberg werd verfilmd met Whoopi Goldberg en Oprah Winfrey, groeide hij uit tot een geliefde klassieker. En dat terwijl het verhaal bepaald geen lichte onderwerpen aanroert. De doorwerking van de slavernij bij latere generaties, seksueel misbruik en huiselijk geweld zijn slechts enkele van de beladen thema's.

De musicalbewerking van *The Color Purple* werd in 2005 een hit op Broadway. OpusOne maakte in samenwerking met regisseur en vertaler Koen van Dijk in 2018 een Nederlandse versie, die op 16 april in première ging in de NDSM-loods in Amsterdam-Noord. Hare Majesteit Koningin Máxima was erbij.

Na afloop van de voorstelling ontmoette de Koningin de cast, onder wie Naomi van der Linden, die de rol van Celie speelde. Celie is een jonge zwarte vrouw die wordt uitgehuwelijkt aan een man die haar mishandelt. Met doorzettingsvermogen weet ze uiteindelijk haar onafhankelijkheid te bevechten en haar gevoel van eigenwaarde terug te krijgen. Naomi van der Linden: "Celie heeft een zwaar leven, maar door te vertrouwen op zichzelf vindt ze de kracht om tegenslagen te overwinnen. Voor mij is dat de kern: het maakt niet uit wat of wie je bent: man, vrouw, homo, hetero, wit of zwart. Ik ben er en ik mag er zijn. Ik stap niet opzij."

EEN GEVOELIGE SNAAR

Al vanaf de 16de eeuw zijn er Joodse gemeenschappen in Nederland. Aanvankelijk waren dit Spaanse en Portugese ondernemers die werden aangetrokken door de economische kansen en de gewetensvrijheid, waarvan de Oranje-stadhouders het boegbeeld waren. Hoe ontwikkelde de relatie tussen de Joden en het Huis van Oranje zich door de eeuwen heen? Die vraag stond centraal in de tentoonstelling 'Joden en het Huis van Oranje' in het Joods Historisch Museum in Amsterdam. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 17 april.

De tentoonstelling gaf een beeld van de hechte verbondenheid, maar ook van de gevoelens van pijn en verlatenheid tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Veel Joden voelden zich aan hun lot overgelaten. Conservator Julie-Marthe Cohen sprak van een geschonden relatie: "De Tweede Wereldoorlog is een dieptepunt in de lange, sterke band tussen het volk Israël en Oranje. De Joodse Nederlanders werden door Koningin Wilhelmina in de steek gelaten, hetgeen bij velen nog altijd een gevoelige snaar raakt."

De tentoonstelling besteedde ook aandacht aan het herstel van vertrouwen door de inzet van Koningin Beatrix en Prins Claus. Tijdens hun Staatsbezoek aan Israël in 1995, bracht Koningin Beatrix in de Knesset de Jodenvervolgung ter sprake: "Wij weten dat velen van onze landgenoten zich moedig en soms met succes hiertegen hebben verzet (...). Maar wij weten ook dat dit uitzonderingen waren en dat het Nederlandse volk de ondergang van zijn Joodse medeburgers niet heeft kunnen verhinderen."

‘JE MOND IS JE BELANGRIJKSTE WAPEN’

Wie start bij de Politie, leert het vak deels in de praktijk van een korps en deels op de Politieacademie. Ook verzorgt de Politieacademie zo'n 400 opleidingen voor ervaren politiemensen die hun kennis willen uitbreiden. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht op 18 april een werkbezoek aan de hoofdvestiging van de Politieacademie in Apeldoorn. Hij sprak daar met studenten, docenten, praktijkbegeleiders en onderwijskundigen en maakte kennis met de praktijk van het politieonderwijs.

De Koning ontmoette onder anderen Anne van Wijk, vicevoorzitter van de studentenraad. Zij volgde aanvankelijk een opleiding in de kinderopvang, maar paste niet zo goed bij haar: “Ik had geen zin om de hele dag poepluiers te verschonen, maar heb wel veel affiniteit met zorg voor mensen. Toen kwam ik op het idee om bij de Politie te gaan.” Haar collega Rachid al Kahja is student Wijkagent en werkt in Breda. Hij vertelde de Koning dat hij via sociale media probeert jongeren te interesseren voor een baan bij de Politie: “Jongens met een Marokkaanse achtergrond durven me op straat niet aan te spreken, maar wel via Instagram. Dan willen ze van mij weten hoe het is om bij de Politie te werken. Mijn positieve verhaal kan hen over de streep trekken.”

Patrick Sluiter is inspecteur van politie in Nijmegen en werkt als docent op de Politieacademie. Hij leert zijn studenten de kracht van goede communicatie: “Je mond is je belangrijkste wapen.”

EEN AVONTUURLIJK PUBLIEK

“Het belangrijkste doel waar ik naar toe wil werken is het creëren van een gezelschap dat werkelijk middenin de tijd staat, of zelfs zijn tijd vooruit is.” Dat zei Pierre Audi kort nadat hij in 1988 aantrad als directeur van De Nationale Opera. Bij zijn afscheid, dertig jaar later, kon zonder terughoudendheid worden gezegd dat Audi in zijn missie geslaagd is. De Nationale Opera wordt internationaal gezien als toonaangevend, zowel in kwaliteit als in avontuurlijkheid. De voorstellingen die Audi zelf regisseerde leverden aan die reputatie een belangrijke bijdrage.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima waren op 18 april in het Amsterdamse Muziektheater bij de première van de laatste productie onder regie van Audi ten tijde van zijn directeurschap: *Gurre-Lieder* van Arnold Schönberg. Na de voorstelling reikte de Koning aan Audi een Eremedaille voor Kunst en Wetenschap in de Huisorde van Oranje uit, als waardering voor zijn grote verdiensten. “Geen enkel detail ontsnapt aan uw aandacht; u rust niet voordat de beelden in uw hoofd zich op het toneel manifesteren”, zei de Koning. “U bent de enige operaregisseur die het niet kan laten om nog regieaanwijzingen aan de zangers te geven na afloop van de laatste voorstelling!”

Pierre Audi bedankte het Nederlandse operapubliek: “Onze bezoekers staan heel erg open voor nieuwe ervaringen en voor gedurfde voorstellingen die grenzen verleggen. We hebben het als gezelschap getroffen met dit avontuurlijke publiek!”

SPORT, SPEL EN BEWEGING

'BinnensteBuiten!' Dat was het thema van de zesde Koningsspelen. Op deze dag worden basisscholen uitgedaagd om sport, spel en beweging centraal te stellen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander gaf op 20 april het startschot op de Brede School De Fliert in Twello. De dag begon met een Koningsontbijt, waarna de Koning een kijkje nam bij sportieve activiteiten zoals basketbal en mountainbiken.

Elke basisschool mag zijn eigen invulling geven aan de Koningsspelen. Ieder jaar doen ongeveer 6.000 scholen mee, van Groningen tot aan het Caribisch deel van het Koninkrijk en zelfs ook Nederlandse scholen daarbuiten. De Koningsspelen werden voor het eerst georganiseerd in 2013 in het kader van de inhuldiging van Koning Willem-Alexander.

Basisschool De Kleine Wereld is één van de drie scholen van De Fliert. Directrice Ellen IJsseldijk vertelde dat de voorbereidingen al lang voor de Koningsspelen waren begonnen: "De kinderen zijn de laatste tijd al helemaal meegenomen. Ze hebben deelgenomen aan allerlei activiteiten. Sommige kinderen gaven interviews en een stel is bijvoorbeeld naar Utrecht geweest om het Koningsontbijt voor te proberen. Die kijken ook uit naar het feest!"

AANZET TOT DE VERZORGINGSSTAAT

Twee eeuwen geleden werd in Drenthe de eerste aanzet gegeven tot onze verzorgingsstaat. Met steun van Koning Willem I zette Johannes van den Bosch er een landbouwkolonie op voor arme gezinnen uit de stad: Frederiksoord. Zij vonden er (binnen een streng regime) werk, huisvesting, scholing en zorg. Frederiksoord was een initiatief van de Maatschappij van Weldadigheid, die Johannes van den Bosch in 1818 oprichtte. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 20 april naar Frederiksoord (gemeente Westerveld) om het jubileum mee te vieren en meer te horen over de historische en de huidige betekenis van de Maatschappij. Naast bijzonder cultureel erfgoed, is Frederiksoord namelijk ook een locatie waar modern sociaal ondernemerschap een plek vindt.

De Koning ontmoette onder anderen Ruud Slot, directeur van zorginstelling De ZorgZaak en Kayleigh Schingenga, student van het Drenthe College. Zij vertelden hem over de academie voor wonen, werken en leren die binnen Frederiksoord wordt ingericht. Ruud Slot: "Studenten zorg en techniek gaan er onderwijs volgen. Daarnaast komen er woonappartementen voor tienermoeders en ouderen. De bedoeling is dat deze samen activiteiten gaan ontplooiën zoals koken en kinderkleding maken. De studenten begeleiden dat, en gaan proberen maatjeskoppels te vormen." Welzijn, sociale samenhang en praktijkleren gaan zo hand in hand in Frederiksoord 2.0.

VIJFTIG JAAR OPKOMEN VOOR MENSENRECHTEN

Al vijftig jaar lang zet Amnesty International Nederland zich in voor vrijheid, gerechtigheid, menselijke waarden en gelijkheid. Op 21 april vierde de organisatie deze mijlpaal in aanwezigheid van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander in het Theater Amsterdam.

Met theater, muziek, film en debat keek Amnesty Nederland terug op de bijzondere momenten in de afgelopen halve eeuw. Studenten van de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten stelden juist de toekomst centraal in hun expositie 'Models for Humanity'. In een speciale videoboodschap bedankte de organisatie actievoerders, vrijwilligers en collectanten voor hun steun, toewijding en inzet. Een concreet bewijs van het belang van hun inspanningen werd geleverd door journalist Eskinder Nega, die gevangen zat in Ethiopië vanwege zijn kritische artikelen: "Ik sta hier als een vrij mens dankzij jullie werk. Ik bedank jullie. Wat jullie doen is onvervangbaar."

Amnesty International werd in 1961 opgericht en is sindsdien uitgegroeid tot een wereldwijde beweging die opkomt voor mensenrechten. De afdeling in Nederland begon in 1968 en is één van de zeventig nationale afdelingen. De leden strijden tegen politiek geweld en vervolging en voeren actie voor het afschaffen van de doodstraf, de vrijheid van meningsuiting en het beschermen van de rechten van migranten en vluchtelingen.

BRUGGENBOUW

Met 125 miljoen inwoners behoort Mexico tot de grotere landen in de wereld. Het Midden-Amerikaanse land stelt zich open op en zoekt actief naar samenwerking, ook met Europese landen als Nederland. Die open houding heeft bijgedragen aan de groei van de Mexicaanse economie en aan de ontwikkelingskansen van de bevolking. Mexico kampt echter ook met problemen. De georganiseerde misdaad en het daarmee gepaarde geweld eisen jaarlijks vele duizenden slachtoffers. De strijd tegen de drugscriminaliteit is bijzonder taai.

De president van Mexico, Enrique Peña Nieto, en zijn echtgenote Angélica Rivera de Peña brachten 24 april een officieel bezoek aan Nederland. Zij werden met een welkomstceremonie ontvangen op Paleis Noordeinde door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima. Zij boden de president en zijn vrouw een lunch aan. Daarbij prees de Koning Mexico als een land dat medeverantwoordelijkheid wil dragen voor de wereldgemeenschap: "We hebben Uw land leren kennen als een VN-partner waarmee het uitstekend samenwerken is. Mexico werpt zich op als bruggenbouwer tussen Noord en Zuid en tussen West en Oost. Uw land toont moed met zijn ambitieuze klimaatdoelstellingen en zijn inzet voor een betere bescherming van de rechten van migranten." De moeilijke opgaven waarvoor Mexico staat ging de Koning niet uit de weg: "Hierbij gaat het niet alleen om het terugdringen van wapengebruik, maar ook om het opsporen en berechten van de verantwoordelijken. Mensenrechten dienen te worden gerespecteerd."

MIEN GRUNNEGER STAD

Groningen pakte op 27 april uit met een feestelijk Koningsdagprogramma voor stad en ommelanden. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en hun drie dochters vierden het feest mee, samen met Prins Constantijn en Prinses Laurentien, Prins Maurits en Prinses Marilène, Prins Bernhard en Prinses Annette, Prins Floris en Prinses Aimée en Prins Pieter-Christiaan.

Kinderburgemeester Javano Zwiers verwelkomde het gezelschap bij de poort van het Prinsenhof met een korte toespraak: "Welkom in mijn Groningen, de jongste stad van Nederland, de stad van mijn toekomst!" De twaalfjarige DJ Ozzy verzorgde de muziek. Na het welkom begon het gezelschap zijn tocht door de binnenstad, met langs de route een groot aantal optredens, manifestaties en ontmoetingen. Onderweg lieten leden van de Koninklijke Familie zich regelmatig verleiden om 'in te haken'. Zo deed Prins Pieter-Christiaan mee aan een partijtje voetbal en bestuurde Prinses Amalia een drone in het droneparcours.

Het Groninger Museum organiseerde in samenwerking met Kunst4Kids een schildersduel, waarin kinderen tegenover elkaar zaten om in hoog tempo elkaars portret te schilderen. In de Martinikerk voerden dansers van Club Guy & Roni een choreografie uit en speelde het Noord Nederlands Orkest een stuk van componist John Adams.

Sinds 2013 bracht de Koning meerdere bezoeken aan de provincie Groningen om met inwoners te spreken over de impact van de aardbevingen als gevolg van de aardgaswinning. Ook op Koningsdag kreeg dit thema aandacht. Op de Grote Markt spraken de Koning en Koningin en Leden van de Koninklijke Familie met een groep betrokkenen over de weerslag van de bevingen op hun dagelijks leven.

Vervolgens liepen zij naar het Rode Plein om het 'Wikihouse' te zien; een huis dat kan worden samengesteld uit een bouw pakket dat vrij te downloaden is van het internet. Leerlingen van het Alfa College stelden deze constructie samen. Het energiezuinige en milieuvriendelijke bouwwerk wordt ook wel het huis van de toekomst genoemd.

Het Koningspaar en hun dochters genoten langs de route van een verrassingsoptreden van de band Kensington. Aan het einde van het programma, op de Vismarkt, werd het lied "Mien Grunneger Stad" ten gehore gebracht. Onder muzikale begeleiding van het Noord Nederlands Orkest beklom de Koninklijke Familie het podium, waarna de Koning de Groningers bedankte. "We hebben een ongelooflijke ontvangst gekregen en zonder de inzet van velen van u was dat niet mogelijk geweest. We zijn trots op deze jonge stad vol innovatiekracht en vol veerkracht, dat maakt deze stad zo bijzonder en daarom gaat er niets boven Groningen!"

HERDENKEN IS EEN EREZAAK

Tijdens de Nationale Herdenking op 4 mei herdenken we de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en oorlogssituaties en vredesmissies nadien. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima legden namens de Nederlandse bevolking de eerste krans bij het Nationaal Monument op de Dam. Na de twee minuten stilte werden vijf kransen gelegd voor de omgekomen verzetsmensen, de vervolgdgen, de burgerslachtoffers, de omgekomen burgers in Azië en voor de omgekomen militairen en het koopvaardijpersoneel.

Voor de plechtigheid op de Dam hield Daan Heerma van Voss in de Nieuwe Kerk de 4-mei voordracht. Hij is geboren in 1986 en gaf zijn visie op de waarde van herdenken voor jonge mensen die de oorlog alleen uit verhalen kennen: "Voor de mensen die het niet hebben meegemaakt, is niets makkelijker dan vergeten. Sterker nog, technisch gezien vergeten wij niet, omdat we het ons nooit hebben herinnerd. Het gaat niet over ons. Waar Harry Mulisch, die in 1992 de eerste 4 mei-voordracht hield, nog onvervroren kon zeggen: 'ik *ben* de Tweede Wereldoorlog', kunnen wij die nooit iets anders dan vrede hebben gekend ons verschuilen achter de gedachte: de oorlog, dat zijn anderen. Dat maakt vergeten tot de meest voor de hand liggende vorm van wreedheid die er is." De conclusie van Daan Heerma van Voss: "Herdenken is geen plicht. Het is veel belangrijker dan dat. Het is een erezaak. Soms is stilte het belangrijkste geluid dat we kunnen voortbrengen."

LIED DAT DE HARTEN RAAKT

De Nationale Viering van de Bevrijding werd op 5 mei traditiegetrouw afgesloten met een concert op en rond de Amstel voor Koninklijk Theater Carré. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en minister-president Mark Rutte waren erbij. Samen met duizenden anderen op bootjes en op de kades en bruggen, luisterden zij naar het Rotterdams Philharmonisch Orkest onder leiding van Antony Hermus. Dansers van het Nederlands Dans Theater dansten het stuk *Stop-Motion* van choreografen Sol León en Paul Lightfoot. Als solisten traden op violiste Noa Wildschut en vocalisten CB Milton, Willemijn Verkaik, Bastiaan Everink en Maan.

Maan won in 2016 *The Voice of Holland*. "Ik ben twintig jaar dus de Tweede Wereldoorlog heb ik niet meegemaakt, maar mijn opa's en oma's leefden wel in die tijd. Via hun verhalen heb ik er dus toch het een en ander van meegekregen. Ik vind het mooi dat ik tijdens het 5 mei-concert kan optreden om de vrijheid te vieren, terwijl ik mijn opa's en oma's in mijn achterhoofd houd."

Sinds 1998 eindigt het 5 mei-concert ieder jaar met *We'll Meet Again*. Dit lied is bekend geworden door Vera Lynn. Zij kreeg in 1940 haar eigen radioprogramma waarin zij boodschappen doorgaf aan soldaten in het buitenland en verzoeknummers zong. In 1942 nam ze *We'll Meet Again* op. Dit lied raakte de harten van velen die tijdens de oorlog van hun geliefden gescheiden waren.

KANTELMOMENTEN IN DE BEELDHOUWKUNST

In 1918 werd de Nederlandse Kring van Beeldhouwers opgericht. Deze vereniging behartigt niet alleen de belangen van beeldhouwers, maar wil ook de belangstelling voor driedimensionale kunst in Nederland en daarbuiten bevorderen. Beeldhouwers als Joseph Mendes da Costa, Mari Andriessen en Hildo Krop waren leden van het eerste uur. Honderd jaar na de oprichting telt de Kring 180 leden.

Om het eeuwfeest luister bij te zetten, organiseerde de Kring een veelzijdige tentoonstelling in Pulchri Studio in Den Haag onder de titel 'Beeldreflecties'. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix verrichtte de opening. De tentoonstelling stelde zeven 'signaalbeelden' centraal die veranderingen in de beeldhouwkunst markeren, van de ingetogen 'Blinde Bedelaar' van Tjipke Visser uit het begin van de 20ste eeuw tot het voluptueuze 'Boomsieraad' van Maria Roosen uit 2008. Honderd leden van de Kring lieten zich door deze beelden inspireren om een nieuw kunstwerk te maken.

Curator van de tentoonstelling was Jeroen Damen: "Onze jubileumtentoonstelling is geen geschiedenisles, maar een overzicht van belangrijke kantelmomenten in de beeldhouwkunst. Het gaat over beeldhouwkunst nú. Kun je nu nog wel van 'beeldhouwkunst' spreken, of bestaan er tegenwoordig alleen nog maar grensoverschrijdingen, die alle kunsten aan elkaar koppelen? En hoe ga je daar als Beeldhouwersclub mee om? We proberen antwoorden op de vraag naar de identiteit van de nieuwe beeldhouwkunst te vinden."

IK BEN WAT IK MAAK

'Ik ben wat ik maak'. Dat is het motto van Social Label, opgericht door Petra Janssen en Simone Kramer. Social Label scheidt samen met gerenommeerde ontwerpers als Piet Hein Eek en Kiki van Eijk werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Al doende leren zij praktische vaardigheden en ontlent zij trots aan de mooie dingen die zij maken. Social Label werkt samen met twaalf werkplaatsen van zorginstellingen en bedrijven in het hele land.

In een oude veevoederfabriek in Den Bosch opende op 15 mei het Social Label Lab haar deuren: een gemeenschappelijke plek waar ontwerpers, makers en designliefhebbers elkaar kunnen ontmoeten. Het Lab omvat ook een conceptstore waar de producten (waaronder vazen, lampen, bezems en schorten) te koop zijn. Hare Majesteit Koningin Máxima verrichtte de opening.

Simone Kramer: "Wij ontwerpen arbeid op maat. We vragen ontwerpers om een mooi product te ontwikkelen op basis van de kwaliteiten van mensen. Die groep is groter dan je denkt. Het zijn niet alleen mensen met een beperking of jongeren die uitvallen op school. Steeds meer mensen komen aan de zijlijn te staan. Daarom moeten we onze economie op een andere manier vormgeven, zodat niemand aan de kant blijft staan."

De Koningin ontmoette onder anderen Jolinde Vos. Zij decoreert servies in blauwwitte tinten. "Ik heb geen benen meer. Werk verandert niets aan die situatie. Maar ik voel me er wel beter door!"

SOLIDARITEIT

De vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van geloof, de vrijwaring van gebrek en de vrijwaring van vrees. Deze vier vrijheden stelde de Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt in 1941 centraal tijdens zijn State of the Union. De Roosevelt Foundation uit Middelburg en het Roosevelt Institute uit New York eren de nagedachtenis van de president met de Four Freedoms Awards, die om het andere jaar worden uitgereikt.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix woonden op 16 mei de uitreiking in Middelburg bij.

De award voor de vrijheid van meningsuiting werd uitgereikt aan Erol Önderoğlu. Als correspondent voor Reporters Without Borders in Turkije en redacteur van het onafhankelijke persagentschap Bianet doet hij al twintig jaar verslag van rechtszaken tegen journalisten. Daarbij laat hij zich niet afschrikken door bedreigingen en opsluiting: “Mijn meest trotse moment was toen tientallen collega’s, advocaten en vrienden voor de gevangenis muur demonstreerden. Ik zei toen tegen mezelf: ook al zit je achter de tralies, je slaagt er wel in deze mensen bij elkaar te brengen om uiting te geven aan hun solidariteit.”

De International Four Freedoms Award werd uitgereikt aan Christiana Figueres, vertegenwoordiger van het Paris Climate Agreement. Andere awards gingen naar bisschop Paride Taban uit Zuid-Soedan, Emmanuel de Merode van de Virunga Alliance in de Democratische Republiek Congo en Urmila Chaudhary uit Nepal.

TAAIE STRIJD

In Nederland overlijden ieder jaar circa veertig mensen aan de gevolgen van hiv en aids. Wereldwijd waren er in 2016 één miljoen aidsdoden. De strijd tegen aids is taai, maar levert gelukkig wel resultaat op. Mede dankzij de inzet van aidsorganisaties in de hele wereld is het aantal mensen dat is overleden aan de gevolgen van aids sinds 2005 met 40% gedaald.

De *Red Ribbon*, het rode lintje, staat symbool voor de solidariteit met mensen die leven met hiv en aids. Op 16 mei vond in AFAS Live in Amsterdam het Red Ribbon Concert plaats om aandacht te vragen voor de internationale aidsbestrijding. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Mabel waren hierbij. Het concert was georganiseerd door de organisaties achter AIDS2018, een internationale conferentie voor artsen, wetenschappers en aidsactivisten, die in de zomer in Amsterdam werd gehouden.

De Koning en Koningin en Prinses Mabel ontmoetten onder anderen Chris Lenssen, die vertelde hoe het is om te leven met hiv: “Er heerst nog een taboe op hiv in Nederland. Ik merk dat mensen vaak schrikken als ik het vertel en dat komt altijd voort uit onwetendheid. Ze hebben geen idee wat hiv eigenlijk is. Sommige mensen denken dat je het al kunt krijgen als je met iemand zoent of zelfs als je van hetzelfde bord eet. Dat is niet zo; niemand hoeft bang voor me te zijn.”

TITAANTJE

Luxemburg behoort tot de meest internationaal georiënteerde landen van Europa. Bijna de helft van de Luxemburgse inwoners is afkomstig uit het buitenland en dagelijks passeren nog eens 180.000 Europeanen de grens om in Luxemburg te werken.

De historische banden tussen Nederland en het Groothertogdom zijn nauw. De Koningen Willem I, II en III waren ook Groothertog van Luxemburg. Pas na het overlijden van Willem III in 1890 kwam er een eind aan deze 'Personele Unie'. De relaties bleven echter hecht: samen met België werd na de Tweede Wereldoorlog de samenwerking in Benelux-verband steeds verder uitgebouwd.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima brachten van 23 tot en met 25 mei een Staatsbezoek aan Luxemburg op uitnodiging van Zijne Koninklijke Hoogheid Henri, Groothertog van Luxemburg, en Groothertogin Teresa. Op de eerste dag spraken zij met onder anderen de voorzitter van het parlement, Mars Di Bartolomeo, de minister-president, Xavier Bettel en de minister van Buitenlandse Zaken, Jean Asselborn.

In zijn tafelrede bij het Staatsbanket ging de Koning in op het bijzondere karakter van Luxemburg. "Hoe kunnen we het karakter van Luxemburg in een beeld vangen? Misschien moet ik daarvoor terugrijpen op uw eigen geschiedenis, en wel op een uitvinding van de grote Luxemburgse wetenschapper Guillaume Kroll. Tachtig jaar geleden was hij de eerste die erin slaagde om uit mineralen het kostbare metaal titaan te winnen. Nu heeft titaan drie eigenschappen. Eén: het is licht, maar zéér sterk. Twee: het roest niet. Drie: het is bestand tegen grote temperatuurschommelingen. Deze kwaliteiten lijken mij alle drie bij uitstek van toepassing op Uw land."

De tweede dag van het bezoek begon met een bezoek aan het industriële erfgoed van Belval. De staalindustrie was lange tijd een pijler van de Luxemburgse economie. In 1997 zijn de hoogovens stilgelegd. Dankzij een stedenbouwkundig project ontworpen door de Nederlandse architect Jo Coenen, is de industriële zone bewaard gebleven. De Koning en Koningin zagen hoe Belval is getransformeerd tot een moderne stadswijk waarin wetenschap, wonen, werken en cultuur zijn verenigd. De dag werd afgesloten met een door het Koningspaar aangeboden concert van violiste Simone Lamsma en leden van het Radio Filharmonisch Orkest in de sfeervolle Philharmonie.

De derde dag van het bezoek stond vooral in het teken van de samenwerking op weg naar een circulaire economie (een economie waarin grondstoffen en producten worden hergebruikt met behoud van de waarde).

EXPLOSIË VAN KLEUR

In 1918 richtte een groepje jonge Groningse kunstenaars een eigen kunstkring op: De Ploeg. Met hun markante werk gaven zij een heel nieuw perspectief op het Groninger landschap en zijn bewoners. Geen gedekte tonen en realistische voorstellingen, maar felle kleuren en expressionistische vormen. Honderd jaar later werd de geboorte van De Ploeg uitgebreid herdacht in Groningen. Centraal binnen die viering stond de tentoonstelling 'Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928' in het Groninger Museum, die op 25 mei door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander werd geopend.

Conservator Mariëtta Jansen: "De kunstenaars van De Ploeg wilden in 1918 een beetje leven in de brouwerij brengen in het traditionele kunstklimaat in Groningen". Zij citeerde tijdens de opening de schilder Jan Altink, die de kring aan haar naam hielp: "Omdat er in Groningen niet zoveel te doen was op kunstgebied, dacht ik aan ontginnen en dus aan ploegen."

Directeur van het Groninger Museum Andreas Blühm ging in op de blijvende betekenis van de kunstenaars van De Ploeg, onder wie ook Jan Wiegers, Johan Dijkstra en Hendrik Nicolaas Werkman: "Hun vrijheidsstreven uitte zich in een explosie van kleur. De kunst van de Ploegers is nog steeds aanstekelijk. Hun schilderijen hebben onze kijk op het Groninger landschap bepaald. Is het niet zelfs zo dat deze kunstenaars ons geleerd hebben deze schoonheid te waarderen? En is het niet door hun werk dat wij zo sensibel reageren als die schoonheid wordt aangetast?"

'MENSEN HEBBEN IETS VOOR ELKAAR OVER'

Dankzij de onbetaalde inzet van bevlogen vrijwilligers komt veel moois tot bloei in ons Koninkrijk. Hun betekenis voor onze cultuur en natuur is van onschatbare waarde. De meeste weldoeners blijven het liefst achter de schermen, waardoor hun inspirerende voorbeeld onzichtbaar blijft. Met de Zilveren Anjers richt het Prins Bernhard Cultuurfonds ieder jaar de schijnwerper op drie van hen.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix reikt de Zilveren Anjers ieder jaar uit in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Op 30 mei onderscheidde zij Alice van Romondt voor haar bijzondere inzet voor de cultuur, de literatuur en de kunsten op Aruba. Dankzij haar gedrevenheid is onder meer de Nationale Bibliotheek in Oranjestad tot stand gebracht. Hans van der Ven kreeg een Zilveren Anjer voor zijn rol als mecenas. Hij maakt de verwerving van kunstwerken mogelijk die belangrijk zijn binnen het cultureel erfgoed van Nederland.

De derde Zilveren Anjer ging naar Piet de Boer, al meer dan vijftig jaar voorzitter en drijvende kracht van het Volendams Opera Koor. Bij de uitreiking maakte hij duidelijk dat een koor méér is dan een muzikaal ensemble: "Een koor is ook een groep mensen die naar elkaar toegroeien. Het is een sociale club. Mensen hebben iets voor elkaar over. Dat is de basis van een vereniging. Die sfeer in het koor hebben we samen opgebouwd en behouden." Het voltallige koor bracht aansluitend het *Zigeunerkoor uit Verdi's Il Trovatore* ten gehore.

VEREDELAAR

In 1938 begon Jan van der Knaap met het telen van groenten in Wateringen. Zijn zoon Nic maakte in de jaren zeventig de switch naar de sierteelt. Hij bouwde het bedrijf uit tot een internationaal georiënteerde kweker van anthuriumplanten en profileerde zich als veredelaar. Tachtig jaar na de oprichting staan kleinzonen Mark en Iwan, samen met commercieel directeur Marco van Herk, aan het hoofd van een florerende onderneming met een afzet in meer dan zeventig landen en bedrijven in Duitsland, Macedonië en China. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 1 juni naar het kassencomplex in Bleiswijk om het jubileum mee te vieren.

Anthura is gespecialiseerd in het opkweken van jong plantmateriaal (niet alleen anthurium, maar ook orchideeën) dat zijn weg vindt naar telers over de hele wereld. Miljoenen consumenten kopen dagelijks hun bloemen en planten.

De veredeling van anthurium is een langdurig proces. Voordat de plant bij mensen thuis staat te pronken, heeft zij een reis van zeven jaar achter de rug. In de grote veredelingskas van Anthura worden kruisingen gemaakt. Alleen de beste zaailingen worden geselecteerd en gekloond. Pas na jaren van grondig testen onder diverse klimaatomstandigheden, wordt een potentieel ras in eigen laboratoria vermeerderd. Het kassencomplex in Bleiswijk is uitgerust met een volledig geautomatiseerd logistiek systeem, assimilatiebelichting en luchtbevochtiging om optimale omstandigheden te garanderen.

VERTROUWDE OMGEVING

Een dekbedovertrek met een rits, zodat het beddengoed gemakkelijk kan worden verschoond. Een rollator die tegelijkertijd een fitnessapparaat is. Een digitale deurspion, zodat je vanuit je stoel op de smartphone kunt zien wie er aanbelt. Het zijn slechts drie voorbeelden van slimme snufjes die het mogelijk maken om als oudere zo lang en gezond mogelijk in je vertrouwde omgeving te blijven wonen. In Den Haag is een speciale woning ingericht waar ouderen kennis kunnen maken met nieuwe toepassingen die speciaal voor hen zijn ontwikkeld. Hare Majesteit Koningin Máxima ging op 1 juni een kijkje nemen in deze 'iZi-ervaarwoning'. Zij sprak er met onder anderen Bea Oudai. Zij woont in de flat waar de ervarwoning is ingericht en heeft een groot aantal innovaties zelf uitprobeerd. Praktische oplossingen als een kookbeveiliger die automatisch het gas afsluit als er rook ontstaat, maken het voor haar mogelijk met een gerust hart in haar woning te blijven wonen.

De Koningin ging aansluitend naar wijkcentrum De Regenvalk op het Regentesseplein om meer te horen over het project Haags Ontmoeten. Een comfortabele en veilige woning is immers niet genoeg om het als oudere goed te kunnen redden. Daarvoor is ook een plezierige buurt nodig, waarin mensen oog hebben voor elkaar en waarin voorzieningen zijn voor kwetsbare, vergeetachtige en eenzame buurtgenoten. In het wijkcentrum praatten de Koningin en burgemeester Pauline Krikke hierover met bezoekers, vrijwilligers, mantelzorgers en wijkverpleegkundigen.

OPTIMALE ZORG VOOR KINDEREN MET KANKER

Elk jaar krijgen ongeveer 600 kinderen in Nederland kanker. Er is de afgelopen decennia gelukkig heel veel voortgang geboekt in de behandeling van deze kinderen, waardoor velen van hen genezen. Maar nog steeds overlijdt één op de vier kinderen met kanker aan deze ziekte. Om meer kinderen effectief te kunnen behandelen is bundeling nodig van kennis en expertise. Daarom namen ouders en zorgprofessionals het initiatief voor één nationaal kinderoncologisch centrum. Hare Majesteit Koningin Máxima volgt sinds 2012 de ontwikkelingen rond het centrum (dat haar naam draagt) met grote belangstelling. Op 5 juni verrichtte zij de opening van het nieuwe gebouw van het Prinses Máxima Centrum in Utrecht.

In het centrum is alle zorg en onderzoek voor kinderen met kanker geconcentreerd. Ouders en kinderen kunnen dag en nacht dicht bij elkaar zijn. In het gebouw is alles erop gericht om de kinderen en hun ouders op hun gemak te stellen. Het gezinsleven kan zoveel mogelijk 'gewoon' doorgaan en kinderen kunnen de dingen doen die ze thuis ook doen. Voorzitter van de raad van bestuur Diana Monissen: "Onze missie is: alle kinderen met kanker genezen, met optimale kwaliteit van leven. Dat doel houdt iedereen die hier werkt permanent voor ogen. De kinderen en hun ouders worden overal bij betrokken. We zetten niet alleen een nieuw gebouw neer, maar ook een andere cultuur, een andere manier van wetenschap bedrijven en zorg verlenen."

Zestig jaar Benelux

Tijdens de Tweede Wereldoorlog besloten de in Londen verblijvende regeringen van België, Nederland en Luxemburg om nauwer te gaan samenwerken. Aanvankelijk vormden zij gedrieën een douane-unie. In 1958 kreeg de samenwerking een extra dimensie door de oprichting van de Benelux Economische Unie. Het zestigjarig bestaan van de Benelux werd op 5 juni gevierd in Brussel, in aanwezigheid van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Zijne Majesteit Koning Filip der Belgen en Zijne Koninklijke Hoogheid Groothertog Henri van Luxemburg.

De Benelux wordt door velen gezien als een wegbereider voor de Europese Unie. De samenwerking tussen de drie landen breidde zich in de loop der tijd steeds verder uit, van de economie naar justitie, veiligheid, arbeidsmarkt en duurzaamheid. Grensoverschrijdend samenwerken heeft voordelen voor bedrijven en burgers. Zo besparen ondernemers in de Benelux dankzij de digitale vrachtbrieven jaarlijks tientallen miljoenen aan administratieve lasten. Politiekorpsen bestrijden samen de criminaliteit zonder belemmeringen aan de grens. En diploma's in het hoger onderwijs worden automatisch in alle drie de landen erkend.

HET BESTE UIT JEZELF

Voor de toekenning van de jaarlijkse Appeltjes van Oranje ging het Oranje Fonds in 2018 op zoek naar initiatieven van jonge en sociale ondernemers: mensen van onder de 35 jaar die een probleem zien en besluiten daar zelf iets aan te gaan doen. De drie winnaars ontvingen hun Appeltje op 6 juni op Paleis Noordeinde uit handen van Hare Majesteit Koningin Máxima. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix waren erbij.

De Grote Appel ging naar Excel Arts Academy in Willemstad op Curaçao. Shelomi Doran-Bakhuis (31) richtte de organisatie als 18-jarige op vanuit haar persoonlijke ervaringen. "Ik was als kind erg onzeker en verlegen en niet zo cognitief ingesteld. Maar door mijn talenten en kunstvaardigheid kon ik mezelf ontdekken. In dans kon ik mijn emoties kwijt." Op haar twaalfde begon ze met danslessen voor 25 kinderen. Later kwamen daar andere lessen bij. Excel Arts Academy biedt kinderen en jongeren de kans om zich te ontwikkelen, maar vooral om het beste uit zichzelf te halen.

De beide andere Appeltjes gingen naar Yets Foundation in Schiedam en Buddy to Buddy in Zutphen. Yets Foundation zet basketbal in om jongeren die thuis of op school problemen hebben meer zelfvertrouwen te geven. Werken aan je baltechniek en werken aan jezelf en je vaardigheden als teamspeler gaan bij Yets Foundation gelijk op. Buddy to Buddy koppelt vluchtelingen aan Nederlandse maatjes die hen wegwijs maken in ons land.

ZWERFJONGEREN WEER EEN BASIS BIEDEN

In Nederland missen ongeveer twaalfduizend jongeren een eigen thuis. De meesten hebben heftige dingen meegemaakt. Complexe problemen als geweld, psychisch leed, drugsmisbruik, schooluitval, schulden en eenzaamheid versterken elkaar en belemmeren jongeren om op eigen kracht hun leven weer op de rails te krijgen. Stichting Zwerfjongeren Nederland trekt zich hun lot aan. De stichting organiseerde samen met het Kansfonds op 6 juni een conferentie in Amsterdam met als motto: breng de basis op orde. Tot die basis behoren: een dak boven je hoofd, toegang tot onderwijs of werk, zelfvertrouwen en een netwerk van mensen die je steunen. Dakloze jongeren overhandigden een manifest met deze basisvoorwaarden aan Hare Majesteit Koningin Máxima en staatssecretaris Paul Blokhuis van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De Koningin en de staatssecretaris spraken met een aantal jongeren wat dieper door. Zij ontmoetten onder anderen de 22-jarige Joyce Otten, die op 14-jarige leeftijd op straat belandde: "Ik had borderline en een nachtmerriestoonnis. Mijn ouders vonden het moeilijk met mij om te gaan en ik vond het moeilijk om met mijn ouders om te gaan. Daarom bleef ik 's nachts gewoon buiten. Ik heb met acht of negen hulpinstanties te maken gehad en ben vaak van het kastje naar de muur gestuurd." Staatssecretaris Blokhuis zei dat de tranen hem in de ogen schoten bij veel praktijkverhalen: "We moeten buiten de wetten om leren denken. Wat heeft de jongere nodig? Daar gaat het om."

SAMEN DOEN IN HILVARENBEEK

Het Noord-Brabantse Hilvarenbeek is met zestienduizend inwoners verdeeld over zes dorpskernen op het eerste gezicht een heel gewone gemeente. Maar wie zich erin verdiept, stuit al snel op iets bijzonders: de inwoners tonen zich bijzonder initiatiefrijk bij het van de grond tillen van projecten die hun dorpen leefbaarder, duurzamer, socialer en mooier maken. ‘Samen doen’ is in Hilvarenbeek een belangrijke succesfactor. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander wilde meer weten over het zelforganiserend vermogen van burgers en ondernemers in Hilvarenbeek en bracht op 6 juni een werkbezoek aan de gemeente. Hij ging onder meer kijken in een pomphuis aan het Wilhelminakanaal in Haghorst. In overleg met Rijkswaterstaat transformeerden enkele bewoners de pomp tot generator voor de opwekking van energie met waterkracht. Via de lokale energiecoöperatie Hilverstroom levert het oude pomphuis nu schone elektriciteit. In Esbeek bezocht de Koning de voormalige kerk, die wordt verbouwd tot een centrum voor basisonderwijs en kinderopvang. Het initiatief kwam van coöperatie Esbeek. Deze coöperatie wist met de uitgifte van aandelen ook te voorkomen dat het naast de kerk gelegen café Schuttershof zijn deuren moest sluiten. Het café wordt nu beheerd door vrijwilligers en is weer de centrale ontmoetingsplek in Esbeek. Burgemeester Ryan Palmen omschreef ‘het geheim van Hilvarenbeek’ als volgt: “We bundelen wat aan kracht in de samenleving zit en wat aan kracht in de overheid zit, om het maatschappelijk effect van wat we samen willen doen maximaal te maken.”

HIJ DRAAIT WEER

Het beeld staat veel inwoners van Oud-Zuilen in het geheugen gegrift. In de nacht van 15 maart 2016 stond de kleine poldermolen bij het dorp in lichterlaaie. Het afbranden van de molen uit 1830, die overtollig polderwater afvoert op de Vecht, raakte de omwonenden diep. Onmiddellijk kwam een crowdfundingactie op gang om het gebouw in ere te herstellen met gebruikmaking van de resten die nog overeind stonden. Ruim twee jaar later kon de gerestaureerde molen feestelijk worden geopend. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix - beschermvrouwe van de Vereniging De Hollandsche Molen – kwam op 9 juni naar Oud-Zuilen om de vang te lichten en zo de molen in werking te stellen.

Dankzij de oorspronkelijke delen van de molen die konden worden hergebruikt (ruim een derde van het totaal) behield de molen de status van Rijksmonument. Vrijwillige molenaars laten de molen iedere zaterdag draaien. Zij ontvangen bezoekers en vertellen over de werking van de molen. Daan Ottevanger werd na zijn pensionering actief als molenaar en heeft inmiddels dertien jaar ervaring. Hij toonde zich blij dat de kleine dappere poldermolen is gered. “Iedere oude molen die je instapt heeft een aparte lucht. Die oude geur is verdwenen. Dat heeft tijd nodig. Maar hij staat er geweldig bij en is heel mooi geworden. Ik kan niet meer kijken naar de foto’s van de brand. Het opbouwen is het mooie en dat hij nu weer draait!”

ZINGENDE REVOLUTIE

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht van 11 tot en met 15 juni Staatsbezoeken aan de drie Baltische landen Letland, Estland en Litouwen. Hare Majesteit Koningin Máxima vergezelde hem tijdens deze bezoeken niet in verband met het plotselinge overlijden van haar zus Inés Zorreguieta enkele dagen eerder.

Aanleiding voor de drie Staatsbezoeken was de viering van honderd jaar onafhankelijkheid in de drie landen. Letland en Estland verklaarden zich in 1918 onafhankelijk na eeuwen van bezetting door buitenlandse mogendheden. Litouwen herstelde aan het einde van de Eerste Wereldoorlog haar eerdere onafhankelijkheid. De geschiedenis van de drie landen is turbulent en kende vele gewelddadige episoden. Na een korte periode op eigen benen gestaan te hebben, kwam in de Tweede Wereldoorlog een ruw einde aan de onafhankelijkheid door de bezetting door de Sovjet-Unie, de bezetting door Nazi-Duitsland en na de oorlog de inlijving bij de Sovjet-Unie. Pas eind jaren tachtig ontworstelden de drie landen zich aan die onvrijheid. De bevolking speelde daarbij een indrukwekkende rol. In augustus 1989 vormden twee miljoen zingende Esten, Letten en Litouwers een menselijke keten van zeshonderd kilometer lang, van Tallinn via Riga naar Vilnius. In deze 'Zingende Revolutie' verhieven zij hun stem voor vrijheid en vrede. Twee jaar later verwierven de drie landen wederom hun onafhankelijkheid en in 2004 traden zij toe tot de Europese Unie en de NAVO.

In de Letse hoofdstad Riga werd de Koning ontvangen door president Raimonds Vējonis. De Koning legde bloemen bij het Vrijheidsmonument en maakte nader kennis met de Letse geschiedenis en cultuur in het National History Museum. In de haven van Riga woonde hij een ontmoeting bij van Nederlandse en Letse overheden en bedrijven ter intensivering van de samenwerking in transport en logistiek.

President Kersti Kaljulaid van Estland ontving de Koning in Tallinn. Tijdens dit tweede Staatsbezoek ging veel aandacht uit naar de toepositie van Estland als 'digitale natie'. Estland was het eerste land ter wereld dat internettoegang tot mensenrecht verklaarde en het eerste land dat digitaal burgerschap aanbiedt. In zijn tafelrede tijdens het Staatsbanket bracht de Koning zijn respect voor de prestaties van het land in het licht van de bewogen geschiedenis onder woorden: "De Estse eik boog en kraakte en verloor vele takken... maar hij brak niet. Vandaag zien we hoe stevig de stam is geworteld en hoe prachtig de bladeren zijn."

De president van Litouwen, Dalia Grybauskaitė, verwelkomde de Koning in Vilnius. Samen bezochten zij de ongeveer driehonderd Nederlandse militairen die deelnemen aan de NAVO-troepenmacht in het Litouwse Rukla. Hiermee tonen de lidstaten hun onderlinge solidariteit met het bondgenootschap en de collectieve verdedigingstaak. De Koning verwoordde dit in zijn tafelrede tijdens het Staatsbanket als volgt: "Uw veiligheid is onze veiligheid. Uw vrijheid is onze vrijheid. Uw toekomst is onze toekomst."

ZUIDERZEEBALLADE

“Eens ging de zee hier tekeer, maar die tijd komt niet weer. Zuiderzee heet nou IJsselmeer.” Het zijn regels uit de Zuiderzeeballade, waarin een grootvader zijn kleinzoon vertelt over vroeger. De Wet tot Afsluiting van de Zuiderzee werd in 1918 aangenomen. Na een watersnoodramp in 1916 wilde men de omringende provincies voor nieuwe overstromingen behoeden. Bovendien was er behoefte aan kleigronden voor de landbouw. Ingenieur Cornelis Lely had al in 1891 een stoutmoedig plan opgesteld om een dijk tussen Noord-Holland en Friesland aan te leggen en daarbinnen polders te creëren. Dit plan werd leidraad bij 's werelds grootste waterbouwkundig project ooit. In 1932 werd de Afsluitdijk voltooid. Voor de vissersdorpen rond de Zuiderzee had de afsluiting grote gevolgen; veel vissers verloren hun broodwinning.

Op 14 juni werd in Biddinghuizen en Lelystad stilgestaan bij 100 jaar Zuiderzeewet. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix was erbij. In Biddinghuizen werd de Flevowand onthuld, die de geschiedenis van de Zuiderzee verbeeldt. Vrijwilligers uit het dorp hebben dertigduizend uur gewerkt aan het zestig meter lange kleed. Bij onstuimig weer nam de Prinses in de Bataviahaven van Lelystad een vlootshow af vanaf De Groene Draeck. Gedeputeerde Michiel Rijsberman van Flevoland omschreef het belang van de Zuiderzeewet als volgt: “Zonder deze wet was heel Flevoland er niet geweest. Heel bijzonder dat tijdens de Eerste Wereldoorlog de beslissing werd genomen om een heel stuk Nederland erbij te maken. Daar hebben we nog iedere dag plezier van.”

PROTONENTHERAPIE

Op 19 juni bracht Hare Majesteit Koningin Máxima een werkbezoek aan het protontherapiecentrum van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG). Graag had zij het therapiecentrum op 8 juni willen openen, maar dat bezoek moest zij afzeggen in verband met het overlijden van haar zus Inés Zorreguieta.

Protontherapie is een innovatieve bestralingsbehandeling voor kankerpatiënten, met name voor mensen met tumoren in hoofd en hals. De straling wordt uiterst precies gedoseerd zodat de kans op beschadiging van gezond weefsel zo klein mogelijk is. Het UMCG is het eerste ziekenhuis in Nederland dat deze therapie is gaan aanbieden. Het UMCG behandelt als enige ziekenhuis in Nederland ook kinderen met protontherapie. Hun behandeling gebeurt in nauwe samenwerking met het Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie in Utrecht.

De Koningin sprak met artsen en patiënten over hun ervaringen met de nieuwe vorm van kankerbehandeling. Na haar bezoek bedankte zij iedereen voor het medeleven na het overlijden van haar zus. “Ik ben blij dat ik dit bezoek aan het protontherapiecentrum heb kunnen doen, omdat het zoveel betekent voor mensen met kanker. Mensen die ziek zijn, maar toch met hoop op genezing. Mijn kleine, lieve, begaafde zusje Inés was ook ziek. Zij kon geen vreugde vinden, zij kon niet genezen. Onze enige troost is dat zij nu eindelijk vrede heeft kunnen vinden. Ik wil mijn heel grote dank uitspreken voor de talloze blijken van medeleven. Het heeft ons echt geholpen.”

NOORDELIJKSTE STATION VAN NEDERLAND

In 2018 heeft station Eemshaven de titel 'noordelijkste station van Nederland' overgenomen van Roodeschool. Het nieuwe station is bereikbaar via een vernieuwde spoorverbinding vanaf Roodeschool, die naar Eemshaven is doorgetrokken. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de officiële opening op 20 juni.

Mensen die in Eemshaven werken kunnen nu met het openbaar vervoer van en naar hun werk reizen. De treinverbinding maakt ook het Duitse eiland Borkum beter bereikbaar: toeristen kunnen aansluitend de boot naar Borkum nemen. De dienstregeling van de trein en de veerboot zijn op elkaar afgestemd. Adjunct-directeur Rolf Bouwman van Rederij AG EMS-Nederland, die de veerdienst naar Borkum verzorgt, was blij met de nieuwe verbinding: "We hopen op een substantiële groei van het aantal passagiers. Dit was nog een ontbrekend stukje spoorlijn. Zeventien jaar lang hebben we ons daarvoor ingezet dus we zijn ontzettend blij dat het nu eindelijk zover is."

Het nieuwe spoortracé is het resultaat van een Nederlands-Duits samenwerkingsverband van publieke en private partijen. Het ontwerp is een sterk staaltje ingenieurskunde: vlak voor Eemshaven kruist de lijn de zeeovergang en loopt daar buitendijks naar de haven, vlak naast de zee.

EEN GROTE PAN KIPPENSOEP

Een leeg kantoorgebouw in Amsterdam-Noord kreeg een wel heel bijzondere nieuwe bestemming. Het werd door het Leger des Heils omgebouwd tot woonvoorziening voor kwetsbare mensen. De Noordkaap biedt een thuis aan individuele cliënten en aan gezinnen uit de maatschappelijke opvang en crisisopvang. In een beschermde omgeving kunnen zij zich met goede begeleiding voorbereiden op meer zelfstandigheid. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte op 22 juni de opening.

Ed Bosma, algemeen directeur Leger des Heils Goodwillcentra Amsterdam, legde uit wat De Noordkaap zo bijzonder maakt: "In De Noordkaap wonen ongeveer dertig mensen individueel in een woonstudio en naast hen nog vijfenveertig gezinnen die in crisis zijn, bijvoorbeeld omdat ze plotseling op straat zijn komen te staan. Veelal zijn dat alleenstaande moeders met kinderen. We hebben besloten hier ook een buurtsteunpunt te vestigen: Bij Bosshardt. Dat doen we omdat we als Leger des Heils vinden dat de buurt er ook beter op moet worden." Behalve een huiskamer voor de buurt biedt De Noordkaap een tweedehandskledingwinkel en een avonturenclub voor kinderen.

De Koning maakte kennis met een aantal bewoners, onder wie René Lipplaa, die ook als kok actief is. Elke week maakt hij verse soep voor de bezoekers van Bij Bosshardt. Daarmee is hij echt het gezicht van de keuken geworden. Voor deze feestelijke gelegenheid had hij een grote pan kippensoep gemaakt.

WAGENINGERS VIND JE OVERAL TER WERELD

Ons land geldt als een van de meest vernieuwende landbouwlanden in de wereld. Als agrarische exporteur bezet Nederland de tweede plek, na de Verenigde Staten. Voor een land met een relatief geringe oppervlakte is dat een bijzondere prestatie, die mede te danken is aan de innovatiekracht binnen de sector. Wageningen University & Research speelt daarbij een centrale rol. In 2018 werd gevierd dat de instelling een eeuw geleden een universitaire status kreeg als Rijks Landbouw Hoge School. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam naar Wageningen om het eeuwfeest mee te vieren.

Wageningen University & Research houdt zich niet alleen bezig met landbouw en voeding. Ook een gezonde leefomgeving met alles wat daarbij hoort (bodem, water, lucht, dierenwelzijn en biodiversiteit) krijgt veel aandacht. De Koning sprak met onderzoekers en studenten en kreeg demonstraties op het gebied van waterzuivering, precisielandbouw en nieuwe veredelings technieken. Daarna plantte hij een van de honderd bomen die ter ere van het honderdjarig bestaan wereldwijd een bos van 'UniversiTrees' moeten vormen. De bomen markeren de wereldwijde verbinding met Wageningen, dat studenten trekt uit bijna honderd landen. Louise Fresco, voorzitter van de raad van bestuur: "Ik kom op de hele wereld mensen tegen die zich trots Wageninger noemen. Die hebben hier gestudeerd en voelen zich zo verbonden met stad en universiteit dat ze zich nog steeds Wageninger voelen, waar ze ook zitten."

Ontmoetingen met fractievoorzitters

Na de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heeft Zijne Majesteit de Koning de dertien fractievoorzitters uitgenodigd voor een (hernieuwde) kennismaking. De serie ontmoetingen werd in 2018 voortgezet en afgerond. In 2018 ontving de Koning de fractievoorzitters van de ChristenUnie, SP, SGP, DENK, 50PLUS, Forum voor Democratie, PvdA en Partij voor de Dieren.

WEST-FRIESLAND: STREEK MET KARAKTER

West-Friesland is het gebied in Noord-Holland dat wordt omsloten door de Westfriese Omringdijk, de oudste dijk van Nederland, aangelegd tussen 1000 en 1320. Aanvankelijk was het gebied een eiland, dat later door inpolderingen met het land verbonden werd. Westfriese steden als Hoorn en Enkhuizen speelden in de VOC-tijd een vooraanstaande rol en hebben hun monumentale karakter weten te bewaren. Tussen de steden is het gebied sterk agrarisch: West-Friesland biedt ruimte aan tal van agrarische bedrijven die aan de mondiale top staan als het gaat om vernieuwende productieprocessen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima brachten op 28 juni een streekbezoek aan West-Friesland om met bewoners, ondernemers en bestuurders te praten over wat hen bezig houdt.

In Drechterland gingen zij kijken op een bouwplaats van de nieuwe Westfrisiaweg. Deze nieuwe verbinding is van grote betekenis voor de bereikbaarheid van de streek, maar de aanleg heeft wel een grote weerslag op het leven van de mensen die vlak langs het tracé wonen. De Koning en Koningin spraken met bewoners van een lintdorp dat door de weg wordt doorsneden over de impact daarvan op hun leven.

In de kantine van voetbalvereniging De Zouaven in Stede Broec ging het Koningspaar in gesprek met ouders en jongeren over een hardnekkig probleem: alcoholmisbruik. West-Friesland heeft een cultuur van hard werken, maar ook van hard feesten met veel drank. Gemeenten doen samen met sportverenigingen en tal van vrijwilligers hun best om uitwassen te voorkomen en dit lijkt voorzichtig resultaat te hebben. Corina van der Laan is als preventiedeskundige in West-Friesland actief: "Tien jaar geleden begonnen jongeren hier met alcohol als ze gemiddeld 11,8 jaar oud waren. Nu ligt die leeftijd op 14,8 jaar."

In Enkhuizen maakte het Koningspaar uitgebreid kennis met de West-Friese kennis en kunde in agrarisch opzicht. Zij brachten een bezoek aan familiebedrijf Enza Zaden, waar inmiddels de derde generatie aan het roer staat. Het bedrijf ontwikkelt nieuwe groenterassen en heeft vestigingen in 25 landen. Circa 460 miljoen mensen eten dagelijks groenten afkomstig van zaden van Enza. Na dit bezoek praatten de Koning en Koningin door met een groep agrarische ondernemers uit de streek, onder wie Erik Jan Bartels van Incotec, een specialist in zaadverbetering. Hij bracht een zakje met een kilo tomatenzaad mee: "Dit zakje is meer waard dan een kilo goud." Ook het ambachtelijke streekproduct was vertegenwoordigd, met Hero Stam, teler van het verfijnde aardappeltje Opperdoezer Ronde: "Het is moeilijk om dit ambacht te handhaven, maar ik doe mijn best voor het behoud van dit unieke handgerooide product."

DIA DI BANDERA

Op 2 juli 1951 kwam op Curaçao de eerste eilandsraad bijeen, een mijlpaal die ieder jaar feestelijk wordt herdacht. Dia di Bandera (Dag van de Vlag) is een officiële vrije dag waarop de inwoners van Curaçao hun autonomie vierden. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima brachten 1 en 2 juli een bezoek aan Curaçao op uitnodiging van gouverneur Lucille George-Wout. Het bezoek gaf hun volop gelegenheid Dia di Bandera mee te beleven. Ook staatssecretaris Raymond Knops van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties was aanwezig. Op het Brionplein in Willemstad genoten zij van onder meer een dansvoorstelling door Fundashon Kas di Kultura Kòrsou.

Het tweedaagse bezoek bood ook ruimte voor andere programmaonderdelen. Zo bracht het Koninklijk Paar een bezoek aan het havengebied van Curaçao om meer te horen over de ontwikkelingen daar. Ook ging het kijken bij het Festival di Pueblo dat gewijd is aan de Curaçaose cultuur en folklore. Natuurlijk mocht een bezoek aan Excel Arts Academy niet ontbreken. Aan deze organisatie voor en door jongeren had de Koningin een kleine maand eerder een Appeltje van Oranje uitgereikt.

Het bezoek van het Koningspaar wekte veel enthousiasme. Barman Chu werkt in de Nettobar, het oudste café van Curaçao: "Ik woon mijn hele leven op Curaçao en heb Willem-Alexander al vele malen mogen ontmoeten."

STRUINEN IN EN OM NIJMEGEN

Nijmegen profileert zich al jarenlang als een 'groene' stad waarin bestuurders, inwoners, scholen en ondernemers samen serieus werk maken van een schone leefomgeving. Die inspanningen werden door de Europese Commissie beloond. Zij verkoos Nijmegen tot 'European Green Capital 2018'. Eerder hadden onder andere Stockholm, Kopenhagen en Essen die titel.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 4 juli naar Nijmegen om te zien en te horen hoe Nijmegen invulling geeft aan haar rol als duurzame hoofdstad van Europa. In het centrum voor natuur en cultuurhistorie De Bastei praatte hij met leerkrachten en leerlingen van 'Eco-schools'. Dit zijn scholen die duurzaamheid hebben verweven met het lesprogramma. Daarna ontmoette de Koning Nijmegenaren die betrokken zijn bij groene initiatieven, zoals 'Actie Steenbreek': tegels eruit, plantjes erin. Medewerkers van buitenschoolse opvang 'Struin' vertelden hem over de activiteiten die ze het hele jaar door na schooltijd organiseren in de natuur, zoals struinen door de wildernis, bevers zoeken, vissen en kleiglijbanen maken.

Wethouder Harriët Tiemens schetste de betekenis van het jaar voor de stad: "Het gezamenlijk gaan voor zo'n belangrijke prijs als de European Green Capital heeft een groene *vibe* afgegeven, die in heel Nijmegen gedragen wordt. De kring van betrokkenen is enorm gegroeid en groeit nog steeds. Dat samenhangsgevoel vind ik heel mooi. Dit maakt veel ontwikkelingen in de stad mogelijk. Het is wel zaak dat we dit vasthouden na het Green Capital-jaar."

OP EXPEDITIE IN NEDERLAND

Vierduizend scouts uit vijftig landen kwamen in de zomer van 2018 naar Nederland voor Roverway, een internationaal evenement voor scouts tussen de 16 en 22 jaar. Scouting Nederland mocht het evenement – dat eens in de drie jaar plaatsvindt – organiseren. Hare Majesteit Koningin Máxima is beschermvrouwe van Scouting Nederland. Zij ging op 10 juli (twee weken voor de start) op bezoek bij scoutinggroep Hubertus Brandaan in Voorburg om van de organisatoren en vrijwilligers van Roverway te horen wat er allemaal komt kijken bij de organisatie.

Bijzonder aan Roverway was dat de deelnemende scouts zich konden opgeven voor het volgen van verschillende 'Paden'. Dat zijn zesdaagse expedities door een karakteristiek stuk Nederland. Zo was er een expeditie om 'Nederland onder de zeespiegel' te leren kennen, maar ook een expeditie in Limburg en op De Hondsrug. De Koningin ontmoette onder anderen Jolanda van Ees. Zij organiseerde als vrijwilliger het Pad 'Terra Nova' in Overijssel. Scouts die zich daarvoor opgaven konden het volgende verwachten: "Je verkent het gebied op de fiets, te voet en per kano. Op dit ecologische Pad gebruik je zo weinig mogelijk energie, overnacht je op boerderijen en kook je met lokale producten. Ook help je een handje op een zorgboerderij voor kinderen met autisme. Je slaapt in de schuur, na een gezellige avond rond het kampvuur."

Wereldwijd zijn meer dan 40 miljoen kinderen en jongeren lid van Scouting. Scouting Nederland heeft 100.000 leden.

BEWONERS NEMEN HET HEFT IN HANDEN

In veel dorpen en steden in Nederland nemen bewoners zelf het initiatief om hun leefomgeving mooier, schoner, veiliger en gezelliger te maken. Zo telt Amsterdam inmiddels 25 'stadsdorpen', waarin bewoners zich op heel verschillende manieren inzetten voor meer onderlinge betrokkenheid en leefbaarheid in de buurt. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander maakte, op uitnodiging van waarnemend burgemeester Jozias van Aartsen, op 11 juli kennis met een aantal bewonersinitiatieven die zijn opgebloeid. In de Kolenkitbuurt bekeek hij wat buurtbewoners samen tot stand hebben gebracht, zoals een binnentuin waar groenten worden verbouwd en een kunstenaarscollectief dat zich mede verantwoordelijk voelt voor de sociale en culturele uitwisseling in de buurt. In de keuken van een woongroep aan de Marcantilaan praatte hij met bewoners over hun initiatief om samen zonnepanelen te plaatsen op het dak.

De gemeente stimuleert bewoners die zelf in actie willen komen, onder meer met het programma 'Amsterdammers, Maak je Stad!'. Coördinator Tessa de Geus behoorde tot de gesprekspartners van de Koning en de burgemeester. Zij betoogde dat deze aanpak veel nieuwe kansen biedt: "Wat ons betreft is deze samenwerkingsvorm niet de Amsterdam Approach, maar de Dutch Approach. Het zou dan ook niet misstaan om op de volgende handelsmissie naast vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, ook een paar 'stadmakers' mee te nemen."

DE SCHOULDERS ONDER ROTTERDAM-ZUID

In 2011 besloten het Rijk en de gemeente Rotterdam om samen met scholen, woningcorporaties, zorginstellingen, bedrijven en politie de schouders te gaan zetten onder Rotterdam-Zuid. Vergeleken met andere stadsbewoners in de vier grote steden kampen veel bewoners van Rotterdam-Zuid met achterstanden op het gebied van opleiding, werk en woonkwaliteit. De partijen achter het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid willen die achterstanden in twintig jaar wegwerken. Hare Majesteit Koningin Máxima ging op 12 juli naar Rotterdam-Zuid om te horen wat de ervaringen zijn. Burgemeester Ahmed Aboutaleb, verantwoordelijk wethouder Richard Moti en programmadirecteur Marco Pastors ontvingen haar. De Koningin hoorde van hen meer over de voorlopige resultaten. Zo raakt Rotterdam-Zuid steeds meer in trek als plek om te wonen. Ook zijn de CITO-scores van leerlingen op Zuid gestegen en kiezen meer jongeren voor een opleiding met een gezond perspectief op een baan. Om jongeren daarin te stimuleren, kent Rotterdam-Zuid de 'AanDeBak-garantie': een garantie op een baan voor MBO-leerlingen die kiezen voor de zorg-, techniek-, bouw- of foodsector.

Op het Werkplein aan de Herenwaard hoorde de Koningin meer over initiatieven om mensen die lang thuiszitten weer aan het werk te helpen. Werkconsulent Layla Zaghrat: "We zijn hier druk bezig met onze cliënten om hen te helpen structuur in hun leven terug te krijgen. Daar krijgen we van hen al veel waardering voor. Maar dat Máxima hier nu is, is heel bijzonder. Dat geeft ons veel energie."

Binnenkijken in Paleis en Stallen

Voor het derde achtereenvolgende jaar openden Paleis Noordeinde en de Koninklijke Stallen in de zomer hun deuren voor het publiek. Het Paleis was vier zaterdagen geopend en het Staldepartement in totaal negen middagen in augustus.

De tienduizend beschikbare kaarten voor Paleis Noordeinde waren binnen zeven uur besproken. Nieuw in 2018 was dat in een aantal zalen een concreet beeld werd gegeven van ontvangsten en activiteiten op het Paleis. Zo was de Marot eetzaal precies zo ingericht als tijdens de Uitblinkerslunch die de Koning en Koningin twee keer per jaar aanbieden aan mensen die iets bijzonders hebben gepresteerd. In de Grote Balzaal was een deel van de tafel te zien zoals die gedekt was voor het diner tijdens het officiële bezoek van Koning Abdullah en Koningin Rania van Jordanië op 20 maart 2018.

Negenduizend mensen grepen de kans om de Koninklijke Stallen te bezichtigen. Hier kon onder meer de auto van de Koning (AA-86) worden bekeken. Voor kinderen was een speurtocht uitgezet langs de rijtuigen, paarden, gebouwen en auto's.

Medewerkers uit alle geledingen van de Dienst Koninklijk Huis namen opnieuw met veel plezier de rol van gastheer, gastvrouw, gids en verteller op zich.

MOEILIK HAAR BESTAAT NIET

“MBO’ers zorgen dat we een dak boven ons hoofd hebben en dat we droge voeten houden in de polder. Ze ontwikkelen onze software en verkopen ons de hardware. Ze zijn de handen aan het bed, de voeten op het gaspedaal, de ogen en oren in de wijk. Ze leggen windparken aan, sturen robots aan, runnen restaurants en ontwerpen onze kleding. Ze knippen ons en vertellen ons vriendelijk dat moeilijk haar niet bestaat. Ze helpen ons om gezond en fit te blijven. En ze organiseren ook nog onze favoriete festivals.” Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 27 augustus woorden tekort om het belang van MBO-studenten voor Nederland te onderstrepen. Hij sprak bij de opening van het MBO-studiejaar, bij het ROC Tilburg. Het was voor het eerst dat het nieuwe studiejaar van het middelbaar beroepsonderwijs officieel werd ingeluid.

Vier op de tien werkenden in Nederland heeft een MBO-diploma. Emmie van Vugt (specialist mode en maatkleding) is een van de jonge ambassadeurs van het middelbaar beroepsonderwijs: “Het MBO wordt ondergewaardeerd. In de trant van: het zijn maar MBO’ers, die werken alleen met hun handen. Maar ik weet: of het nu luchtvaarttechniek is of mode waarin je wordt opgeleid, je gaat de diepte in.” De Koning onderschreef dit van harte: “Iedere MBO’er die enthousiast begint aan een nieuw studiejaar mag trots zijn. Want laat dit duidelijk zijn: wij hebben jullie keihard nodig.”

HET HOOFD HELDER IN HET HEETST VAN DE STRIJD

De Militaire Willems-Orde is de oudste en hoogste onderscheiding van het Koninkrijk der Nederlanden. In 1815 was de Prins van Oranje – de latere Koning Willem II – de eerste die in het register van de Orde werd ingeschreven, op basis van zijn verdiensten als aanvoerder van de Nederlandse troepen bij Quatre Bras en Waterloo.

Op 31 augustus reikte Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander de Militaire Willems-Orde uit aan reserve majoor-vlieger Roy de Ruiters. Hare Majesteit Koningin Máxima was ook aanwezig. In de jaren 2007-2009 onderscheidde Roy de Ruiters zich als Apache-vlieger en plaatsvervangend vluchtcommandant bij de internationale troepeninzet in Afghanistan. Apaches zijn gevechtshelikopters die militairen op de grond beschermen, vijandelijke stellingen uitschakelen en konvoien escorteren. Majoor De Ruiters had een dragende rol in vijf complexe en risicovolle operaties en stelde daarbij herhaaldelijk de veiligheid van zijn collega’s op de grond boven zijn eigen veiligheid. Luitenant-kolonel Gijs Tuinman – die als commandant van de grondtroepen nauw met Roy de Ruiters samenwerkte en in 2014 zelf gedecoreerd werd met de Militaire Willems-Orde – omschreef De Ruiters inzet als volgt: “Hoewel hij boven ons vloog, voelde het alsof hij met zijn Apache tussen ons in optrad. Roy was één van ons.”

“U hield het hoofd helder in het heetst van de strijd”, zei de Koning in zijn toespraak. “U was als gevechtsvlieger en Air Mission Commander vasthoudend, vakkundig, vernieuwend en onverschrokken. Op exceptionele wijze gaf U blijk van moed, beleid en trouw.”

EEN NIEUW ERASMUS MC

Twintig jaar van voorbereidingen en acht bouwjaren waren nodig voor het nieuwe Erasmus MC in Rotterdam zijn deuren kon openen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de officiële opening op 6 september. In het universitair medisch ziekenhuis werken 14.000 mensen. In hun dagelijks werk staan de behoeften en voorkeuren van de patiënten en hun naasten centraal. Bijzonder aan het gebouw is dat alle patiënten een eigen kamer hebben. Dit geeft hun privacy en rust en de mogelijkheid in alle vertrouwelijkheid met artsen, verpleegkundigen en bezoekers te praten. Bijkomend voordeel is dat onderzoeken in de eigen kamer plaatsvinden waardoor patiënten minder vaak verplaatst hoeven te worden. Iedere patiënt heeft een tablet waarmee hij of zij de verlichting, zonwering en temperatuur kan regelen en een maaltijd naar keuze kan bestellen.

Het Erasmus MC heeft bewust gekozen voor een plek middenin de stad, op het terrein van het oude ziekenhuis: goed zichtbaar, goed bereikbaar en middenin de samenleving. Het was een ongelooflijk complexe operatie, volgens bestuursvoorzitter Ernst Kuipers: “Wij verhuisden een heel ziekenhuis, terwijl alles gewoon doorging.”

De Koning kreeg een uitgebreide rondleiding en keek ook achter de schermen, bijvoorbeeld bij de beddenwasstraat. Hier reinigen precisierobots alle onderdelen van gebruikte bedden en matrassen met heet water dat onder hoge druk staat. Binnen zes minuten is het complete bed schoon, droog en gereed voor een volgende patiënt.

HENNEPKLOPPER

In de zeventiende eeuw speelde de Zaanstreek een dominante rol in de zeildoekindustrie. “De Zaanstreek was wereldmarktleider op dat gebied”, aldus Ron Sman van stichting Zaanse Pakhuizen. De stichting wil de nijverheidsgeschiedenis van de streek levend houden door historisch erfgoed te restaureren of reconstrueren. Een van haar toonaangevende projecten is de herbouw van molen De Paauw en de restauratie van de bijbehorende molenshuur in Assendelft. Prof. mr. Pieter van Vollenhoven verrichtte de opening op 7 september. Hij zet zich al vele jaren in voor het behoud en de herbestemming van monumenten.

De Paauw is een zogenoemde hennepklopper, een molen die essentieel was voor de zeilmakerij. Met de energie die de molen genereerde, werden ruwe hennepvezels verwerkt tot hennepgaren waarmee zeildoek werd geweven. In de hoogtijdagen werd in de Zaanstreek jaarlijks 900 kilometer zeildoek geproduceerd. Duizenden mensen in en rond Assendelft en Krommenie werkten in deze industrie.

De Paauw is de enige hennepklopper ter wereld die nog in volle glorie te zien is. De molenshuur is eveneens bijzonder; deze bevat een afgescheiden deel met een woning waar destijds de meesterknecht woonde met zijn gezin.

STORMRUITER

Een van de paradepaardjes van Leeuwarden-Fryslân 2018, Culturele Hoofdstad, was De Stormruiter, een epische vertelling over de strijd van de mens tegen het water. De voorstelling vertelt het levensverhaal van dijkgraaf Hauke Haien, die maar één doel voor ogen heeft: een dijk bouwen die de eeuwen trotseert. Jos Thie bewerkte de novelle *Der Schimmelreiter* van Theodoor Storm tot een grote theaterproductie en zette de ontstaansgeschiedenis van het Friese paard in het middelpunt. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix beleefden de première op 8 september mee in WTC Expo in Leeuwarden.

De Stormruiter was de grootste productie binnen het rijkgeschakeerde aanbod van Leeuwarden-Fryslân 2018. Ruim 60 acteurs, een koor, musici en 250 medewerkers van wie de helft vrijwilliger maakten de mega-productie met meer dan 100 paarden mogelijk. Een goed voorbeeld van de 'iepen mienskip' die het motto was van het gehele jaar.

De Koning en de Prinses ontmoetten na afloop onder anderen hoofdrolspeler Jelle de Jong: "Ik kon al een beetje rijden, maar mijn capaciteiten waren niet voldoende voor een spektakel als dit. Daarom heb ik voor deze productie heel intensief getraind. Een ongecastreerde hengst is toch wat anders dan een manegepaard. De energie en de grilligheid van zo'n dier zijn al heel spannend, en dan moet je op het paard ook nog acteren, zingen en de mise-en-scene volgen in een gigantische hal. Dat is niet gering."

CULTUURCOÖPERATIE

Daar waar honderd jaar geleden nog veevoeders en kunstmest gemaakt en verhandeld werden, klopt nu het culturele hart van Veghel. De fabriekspanden van de Coöperatieve Handels Vereniging aan de oude binnenhaven kregen een nieuwe bestemming als kunst- en cultuurcluster: CHV Noordkade. De transformatie werd mogelijk dankzij de inzet en het enthousiasme van vele betrokkenen: de gemeente Meijerijstad, de provincie, het bedrijfsleven, culturele organisaties, scholen en bewoners. Hare Majesteit Koningin Máxima kwam op 10 september naar Veghel om de sfeer te proeven en een indruk te krijgen van de vele activiteiten op het fabrieksterrein van CHV Noordkade. Als sluitstuk van de transformatie, opende zij het nieuwe Theater De Blauwe Kei.

De Koningin bezocht de werkplaatsen, waaronder een oude smederij, en kreeg een aantal mini-optredens waarop hard was gerepeteerd in de diverse muziek- en dansstudio's. CHV Noordkade omvat ook expositieruimtes en een kunst- & designwinkel. Door samenwerking is bovendien de CHV Academy ontstaan. Professionals geven hier lessen in kunstzinnige vorming voor elk basisschoolkind in Meierijstad uit groep 4, 5 en 6.

Harry Vermeulen is directeur van Theater De Blauwe Kei: "Het theater is geland op een heel bijzondere plek, met veel cultuurpartners om ons heen en veel creatieve mensen met waanzinnige ideeën. We hebben een coöperatie met al die cultuurorganisaties: Cultuurfabriek Noordkade. De coöperatieve vorm maakt dat we met elkaar een slim exploitatiemodel hebben kunnen ontwikkelen".

Nu is het officieel!

Op 12 september bood Annika Markovic, de nieuwe ambassadeur van Zweden, haar geloofsbrieven aan Zijne Majesteit de Koning aan. Na afloop twitterde zij: "Now it is official! I am formally the Swedish Ambassador to the Netherlands after presenting the letters to His Majesty today." In de geloofsbrieven is vastgelegd dat de ambassadeur gemachtigd is om namens haar of zijn staatshoofd te spreken. In 2018 ontving Zijne Majesteit de Koning 35 ambassadeurs ter overhandiging van hun geloofsbrieven. Naast Zweden ging het om de Verenigde Staten, Pakistan, de Republiek Congo, Libanon, Sudan, Paraguay, Irak, Armenië, Thailand, Moldavië, Ethiopië, Jamaica, Zwitserland, Senegal, Kaapverdië, Kenia, Malta, Australië, Jordanië, Spanje, Kosovo, Finland, Barbados, Koeweit, Turkije, IJsland, België, Seychellen, Armenië, Libië, Sudan, Georgië, Myanmar en Mozambique. De ontvangst van nieuwe ambassadeurs gaat met veel ceremonieel gepaard, maar omvat ook een informeel gesprek over het land dat de ambassadeur vertegenwoordigt, de relatie met Nederland en de internationale context. Alle ambassadeurs zijn bovendien welkom op de Nieuwjaarsontvangst voor buitenlandse genodigden en op het galadiner dat de Koning en Koningin jaarlijks aanbieden aan het Corps Diplomatique.

Vertrekkende ambassadeurs brengen ook vaak een bezoek aan de Koning. In 2018 kwamen 14 ambassadeurs op afscheidsaudiëntie.

NIEUW GERECHTSGEBOUW IN BREDA

Drie organisaties die van groot belang zijn voor onze rechtsstaat hebben in Breda een gezamenlijk onderkomen gekregen. De rechtbank Zeeland-West-Brabant, het Arrondissementsparket Zeeland-West-Brabant (het Openbaar Ministerie) en de Raad voor de Kinderbescherming betrokken in 2018 een prachtig nieuw pand met 27 zittingszalen aan de Stationslaan. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 14 september. Hij kreeg een rondleiding door het gebouw en sprak met een aantal gebruikers.

Het thema van de opening was 'Opvoeding van jongeren in de rechtsstaat en de rol van de instituties hierbij'. De Koning maakte een zitting mee die werd nagespeeld door leerlingen uit de tweede klas van het Stedelijk Gymnasium uit Breda. Manouck Staal (13) zette haar rol als rechtbankvoorzitter overtuigend neer. "Dit is een zitting met een minderjarige. Die zijn normaal gesproken besloten. Maar vandaag is het een bijzondere dag, omdat U hier bent Majesteit ter gelegenheid van de opening van dit gebouw. Daarom wordt deze zitting in het openbaar gehouden." De verdachte Jelle werd gespeeld door de 13-jarige Teun van Gelderen uit Ulvenhout. Hij had nogal het een en ander op zijn kerfstok: diefstal van Apple-oordopjes, mishandeling van een klasgenoot en het bezit van xtc-pillen. Rechter Manouck had - toen zij aan het slot uitspraak deed en een straf oplegde - nog een moederlijke vermaning voor de jonge delinquent: "Jelle, doe je best, tot ziens...alleen niet hier."

MANNEN EN VROUWEN VAN STAAL

De IJmond is al honderd jaar nauw verbonden met de productie van hoogwaardig staal. Het begon in 1918 met de naamloze vennootschap Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken. Een eeuw later heet het bedrijf Tata Steel. De onderneming biedt in Nederland werk aan ruim 10.000 mensen en produceert jaarlijks zeven miljoen ton staal. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 20 september naar IJmuiden om '100 jaar Staal in IJmond' mee te vieren.

Tata Steel produceert in IJmuiden niet alleen staal, maar heeft er ook een groot innovatiecentrum. Er wordt onder meer gewerkt aan nieuwe staalsoorten die autofabrikanten in staat stellen hun auto's lichter en dus energiezuiniger te maken. Nu al geldt de vestiging in IJmond als een van de efficiëntste ter wereld.

De Koning ontmoette tijdens zijn bezoek een aantal werknemers van het bedrijf. Sommigen van hen werkten er al vele jaren, anderen waren pas kort in dienst. Eva Bontje werkt sinds 2017 als technisch trainee bij Tata Steel: "Mijn familieleden zijn allemaal alfamensen, terwijl ik van jongs af aan geïnteresseerd ben in techniek. Als tienjarig meisje zat ik al ruimtevaartboeken te lezen. Binnen Tata Steel is tien procent vrouw, dus ik val op in de fabriek. Ik voel me thuis bij dit bedrijf; ik kom uit het Westland, dus die rauwdouwerscultuur binnen deze mannenwereld past wel bij mij."

HENGELO HOUDT VAN TECHNIEK

Hengelo is al anderhalve eeuw een centrum voor de maakindustrie. Aan de basis daarvan stond de familie Stork, die vanaf 1854 belangrijke bedrijfsactiviteiten in Hengelo concentreerde, zoals de textielproductie en de fabricage van machines. Andere bedrijven volgden, waaronder producent van elektrische schakelkasten Hazemeijer. Het Twentse dorp groeide dankzij deze bedrijvigheid uit tot een bloeiende techniekstad. Anno 2018 leeft de traditie voort in onder meer het High Tech Systems Park. Deze innovatiecampus biedt ruimte aan MKB-bedrijven die hightech-systemen ontwikkelen. Ook het ROC Twente houdt de techniekvlam brandend.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 26 september naar Hengelo om samen met ondernemers, bestuurders en studenten stil te staan bij 150 jaar maakindustrie in en rond de stad. Hij sprak met hen over hun ervaringen, prestaties, ambities en dromen. Een van de gesprekspartners was ontwerper Bas Timmer, oud-student van ROC Twente. Hij vertelde de Koning over Sheltersuit, het initiatief waarmee hij in 2017 de publieksprijs won bij de Dutch Design Awards: "Wij maken water- en winddichte jassen met een aanritsbare slaapzak en die geven we weg aan daklozen en vluchtelingen. In drie jaar tijd hebben we meer dan drieduizend daklozen warm kunnen houden en hebben we vijftien mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst kunnen nemen."

De Koning verrichtte in Hengelo ook een officiële handeling: hij opende het C.T. Stork College voor VMBO.

SCHAPEN BEHOEDEN HET HOOGVEEN

Een hoogveenlandschap wordt gevormd door planten die het regenwater als een spons opzuigen. Daardoor ligt het waterpeil in het veen hoger dan het oppervlaktewater en kan het veen boven het omliggende landschap uitgroeien. Ooit had ons land uitgestrekte hoogveengebieden. Het meeste hoogveen is in de loop der eeuwen verdwenen door zeespiegelstijging, ontwatering of turfwinning. Slechts één procent van de vroegere oppervlakte is overgebleven. Het grootste hoogveengebied van Nederland is het Bargerveen in Drenthe. Dankzij de inzet van vele partijen is dit unieke gebied liefdevol hersteld en omgevormd tot een prachtig natuurgebied, waar wandelaars en fietsers welkom zijn en waar vogels, insecten en zeldzame planten zich thuis voelen.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 27 september naar het Bargerveen om het resultaat te bewonderen. Hij opende er de nieuwe schaapskooi, die onderdak biedt aan duizend schapen en ruim honderd runderen. Zij zorgen op natuurlijke wijze voor het behoud van het beschermde hoogveengebied.

Volgens Nynke Houwing, voorzitter van de Bestuurscommissie Bargerveen Schoonebeek, is het project uniek in zijn soort: "In het gebied Bargerveen werken we samen met Duitsland. De recreatieve voorzieningen in het Bargerveen willen we aan laten sluiten op het Duitse natuurpark Moor-Veenland. De grensoverschrijdende samenwerking en de betrokkenheid van de inwoners van Weiteveen, Zwartemeer en Nieuw-Schoonebeek hebben geleid tot een prachtig nieuw ingericht natuurgebied."

HOE DOORBREEK JE DE EENZAAMHEID?

Iedereen voelt zich wel eens eenzaam. Bij de meeste mensen verdwijnt dat gevoel vanzelf als ze weer wat beter in hun vel zitten. Maar bij een aanzienlijke groep gaat het probleem dieper. Zij zijn sterk vereenzaamd en hebben grote moeite zich verbonden te voelen met anderen. Dit schaadt niet alleen hun sociale leven, maar ook hun levensgeluk en hun gezondheid. Hare Majesteit Koningin Máxima opende op 27 september de Week tegen Eenzaamheid in Enschede. De opening ging gepaard met een congres georganiseerd door Coalitie Erbij en Vereniging Humanitas, in samenwerking met het Oranje Fonds.

Speciale aandacht tijdens het congres kregen de vrijwilligers die zich inzetten om mensen uit hun isolement te halen. Zij doen fantastisch werk. Hun vrijwilligerswerk is echter niet eenvoudig. Anja Machielse deed onderzoek onder vrijwilligers en kwam erachter dat zij soms in complexe situaties komen waarbij het belangrijk is de eigen grenzen te bewaken. Tijdens het congres vertelde zij over haar bevindingen. "Als eenzaamheid verweven is met problemen op andere levenssterreinen vraagt dat veel van de vrijwilligers. Ze krijgen te maken met gedragsproblemen, claimgedrag, agressie, achterdocht. Ook komen ze soms voor morele dilemma's te staan. Bijvoorbeeld als hun cliënten willen praten over zelfdoding of over financiële besluiten die ze willen nemen. Naarmate vrijwilligerswerk ingewikkelder of meer specialistisch is, is meer overleg met beroepskrachten noodzakelijk. Steun, feedback en waardering zijn erg belangrijk voor vrijwilligers."

KNOKKEN VOOR ERKENNING

Aletta Jacobs. Anne Frank. Annie M.G. Schmidt. Majoor Bosshardt. Mies Bouwman. Het zijn namen die iedereen kent. Maar Beatrix de Rijk? Zij was de eerste Nederlandse vrouw die een vliegbrevet haalde, in 1911. En Bet van Beeren? Zij opende al in 1927 een café op de Amsterdamse Zeedijk waar homo's en lesbiennes zichzelf konden zijn. Hun bijzondere verhalen – en die van honderden andere markante vrouwen – worden belicht in het boek '1001 vrouwen in de 20ste eeuw', dat historica Els Kloek samen met een team enthousiaste redacteurs samenstelde en dat Irma Boom vormgaf. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander nam op 3 oktober het eerste exemplaar in ontvangst en opende de gelijknamige tentoonstelling in het Amsterdam Museum. Boek en tentoonstelling zetten de schijnwerper op bekende en minder bekende vrouwen in politiek, wetenschap, bedrijfsleven, sport, onderwijs, kunst, sociaal werk en vele andere terreinen des levens.

Els Kloek: "In de twintigste eeuw is zo ontzettend veel gebeurd wat betreft de positie van vrouwen. Ik vond dat dat verhaal verteld moest worden. Ik merk namelijk nu al dat de jonge generatie alles vanzelfsprekend vindt, terwijl er zo ontzettend hard voor geknokt is. Op sommige vlakken moeten vrouwen nog altijd knokken voor erkenning. Ik wil daar aandacht voor. Het is mooi dat de Koning de tentoonstelling wilde openen. Een mannelijke figuur voor een vrouwelijke tentoonstelling. Waarom? Hij is Koning van alle Nederlanders, dus ik vind hem zeer gepast."

De Wieg en andere wetten en Koninklijke Besluiten

In de Grondwet is bepaald dat de Koning alle wetten, algemene maatregelen van bestuur en andere Koninklijke Besluiten ondertekent, waardoor deze worden bekrachtigd. De verantwoordelijke minister of staatssecretaris ondertekent daarna, waarmee de ministeriële verantwoordelijkheid tot uitdrukking komt.

In 2018 tekende Zijne Majesteit de Koning ruim 2000 Koninklijke Besluiten en bijna 400 wetten en algemene maatregelen van bestuur. Zo ondertekende de Koning in 2018 de Wet invoering extra geboorteverlof (Wieg). Ouders krijgen hierdoor meer tijd samen met hun kind.

Omdat de Koning geen plaatsvervanger heeft, tekent hij alle wetten en besluiten zelf. Bij verblijf in het buitenland tekent de Koning daarom in spoedeisende gevallen de wetten en besluiten op zijn tablet. Eenmaal terug in Nederland ondertekent de Koning het origineel, zoals gebruikelijk, alsnog met de pen. In 2018 tekende de Koning 17 stukken op de iPad.

Weerbarstige werkelijkheid

Iedere kabinetsperiode gaat Zijne Majesteit de Koning met de bewindslieden op werkbezoek. Deze werkbezoeken zijn bedoeld om aandacht te geven aan de mensen op de werkvloer die direct te maken hebben met overheidsbeleid. Centrale vraag is: hoe verloopt de uitvoering in de praktijk en hoe pakt het beleid uit voor burgers en ondernemers? De bezoeken bieden een gelegenheid om de weerbarstige werkelijkheid beter te leren kennen en de dilemma's van beleidsmakers, uitvoerders en burgers te bespreken.

De nieuwe cyclus werkbezoeken met de bewindslieden van het Kabinet-Rutte III startte op 3 oktober. Minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid, Welzijn en Sport nam de Koning mee naar het Sint Elisabeth Verpleeg- en Gasthuis in Amersfoort. Dit verpleeghuis biedt zorg aan oudere mensen met dementie. De organisatie waartoe het verpleeghuis behoort, kwam in 2016 op een 'zwarte lijst' omdat de kwaliteit tekortschoot. De vraag die tijdens het bezoek centraal stond was: hoe kan een instelling die onder de maat blijft weer uit het dal klimmen? Medewerkers, bestuurders, bewoners en mantelzorgers vertelden de Koning en de minister over de gezamenlijke inspanningen om de kwaliteit te verbeteren. Bestuursvoorzitter Ageeth Ouwehand: "We zaten in het diepst denkbare dal, maar we hebben de situatie aan weten te grijpen voor een nieuwe koers. Het ziekteverzuim is gedaald van 22 naar 4 procent."

Na het werkbezoek met minister (en vicepremier) De Jonge, ging de Koning ook met de beide andere vicepremiers op pad. Op 17 oktober bezocht hij samen met minister Kajsa Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Utrechtse wijken Veemarkt en Overvecht. Het thema was bouwen en de overschakeling op duurzame energie in de gebouwde omgeving. In Utrecht is een geschikte woning moeilijk te vinden. De gemeente werkt aan uitbreiding van het aantal woningen en is bovendien bezig om met steun van het Rijk Overvecht-Noord aardgasvrij te maken. Vooral woningbezitters met een smalle beurs hikken aan tegen de kosten die hiermee gemoeid zijn. In een gesprek met bewoners kwamen deze zorgen ongeremd aan bod.

Op 27 november bezocht de Koning met minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit twee melkveehouderijen in Joppe en Diepenveen. Hierbij ging het om de vraag hoe in de landbouw meer 'in kringlopen' kan worden gewerkt, dat wil zeggen met zo min mogelijk afval, schadelijke uitstoot en verspilling van grondstoffen. Annette Harberink heeft een biologisch landbouwbedrijf in Diepenveen. Zij vertelde hoe kringlooplandbouw in haar bedrijfsvoering centraal staat: er is geen aanvoer van mest of voer van buiten.

WAT BEN JE GROOT GEWORDEN!

De grootste nieuwbouwlocatie van Nederland - Leidsche Rijn aan de westkant van Utrecht - vierde in 2018 haar twintigste verjaardag. De wijk verbindt de kernen Vleuten, De Meern en Haarzuilens met de stad. Hare Majesteit Koningin Máxima kwam op 5 oktober naar het nieuwe stadsdeel om het twintigjarig jubileum mee te vieren. Het programma speelde zich af in en rond het nieuwe centrum van Leidsche Rijn, waar de meeste winkels en voorzieningen geconcentreerd zijn. De Koningin maakte kennis met verschillende woonvormen in de wijk en sprak met onder anderen bewoners van atelierwoningen gelegen in een oude kersenboomgaard en jongeren en statushouders die wonen in Place2BU, een complex met zelfstandige eenkamerstudio's en een aantal gemeenschappelijke ruimten.

Marieke Dubbelman woont sinds 2005 in Leidsche Rijn. Jarenlang deed zij onder de *nom de plume* 'Vinexvrouw' verslag van wonen, werken en leven in het nieuwe stadsdeel. Op 5 oktober had zij een rol als gespreksmoderator en een dag later karakteriseerde ze haar wijk als volgt in een column: "Leidsche Rijn is het schattige buurjongetje dat gisteren nog met een snottebel en schrale bovenlip in de bolderkar zat en vandaag een kop groter en nog veel knapper dan zijn vader reclamefolders rondbrengt met diezelfde bolderkar."

In 2018 woonden er 85.000 mensen in Leidsche Rijn. De wijk is nog niet af: er komen nog 12.000 woningen en 25.000 mensen bij.

GOED VOOR 4,4 MILJOEN BANEN

Duizend ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf kwamen op 9 oktober naar de Grote Kerk in Den Haag voor het Jaarcongres van MKB-Nederland. Hare Majesteit Koningin Máxima hield de openingstoespraak als lid van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap. Een van de activiteiten van dit comité is het jaarlijks uitbrengen van het 'Jaarbericht Staat van het MKB'. De Koningin putte voor haar toespraak uit de – zojuist verschenen – editie 2018. Zij stak de ondernemers een hart onder de riem: "Om U heen staan 4,4 miljoen mensen die werken voor een klein of middelgroot bedrijf in Nederland. Ik wil U en al die mensen een groot compliment maken. Dankzij U heeft Nederland een rijk gevarieerd aanbod aan bedrijven en een dynamische economie waarin consumenten echt iets te kiezen hebben. Er wordt héél hard gewerkt in het MKB, met volle inzet en veel enthousiasme. Daar heb ik veel respect voor." Bij alle lof was er ook een aansporing: "Het MKB is banenkampioen. Nu gaat het erom ook productiviteitskampioen te worden en te blijven. Dat kan door het talent van mensen zo goed mogelijk te benutten en door nog beter gebruik te maken van technologie. Het is fantastisch dat velen van U samenwerken met het beroepsonderwijs en investeren in opleidingen en trainingen. Dit is pure noodzaak om de groei binnen het MKB vast te houden."

TIJDMACHINE BRENGT MOOIE HERINNERINGEN TOT LEVEN

Waardig oud worden op een manier die past bij je persoonlijkheid, interesses, wensen en mogelijkheden. Dat wil iedereen. Voor veel ouderen is het echter niet eenvoudig of vanzelfsprekend om hun wensen helder te formuleren. Zorgverleners en welzijnswerkers hebben hierdoor vaak geen goed beeld van wat individuele ouderen graag willen. Om hier iets aan te doen, bedachten Tim Trooster en Anne Elschot in 2013 De Tijdmaschine. Tim Trooster: "Wij vinden het belangrijk dat mensen op hun eigen manier oud kunnen worden. Met De Tijdmaschine nemen we ouderen mee terug in de tijd, naar de jaren zestig. Zo komen we erachter hoe hun leven er toen uitzag, wat ze prettig vonden om te doen en wat ze op dit moment willen."

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 9 oktober naar woonzorgcentrum Nieuw Groenland in Zaandam om meer over De Tijdmaschine te horen van de initiatiefnemers, ouderen, zorgverleners en vrijwilligers. Hij kreeg te zien hoe De Tijdmaschine werkt. In een huiskamer in jaren zestig-stijl gaat een reisleader met ouderen in gesprek over hun herinneringen aan die tijd en hun liefhebberijen en interesses. Op basis daarvan onderzoeken professionals en vrijwilligers hoe hun wensen gerealiseerd kunnen worden. Oud-voetballer Henk Groot bekeek met de Koning de foto's uit zijn speeltijd bij Ajax. "Ik zou het graag nog eens keer willen ervaren, zestig jaar terug. Dat is nogal een leuke periode voor mij geweest in de voetballerij!"

Foto's

Ter gelegenheid van vijf jaar Koningschap werden nieuwe (staatsie)foto's van de Koning en Koningin beschikbaar gesteld, evenals nieuwe foto's van de Prinsessen Catharina-Amalia, Alexia en Ariane. Erwin Olaf was de maker. Een gezinsfoto uit deze serie werd gebruikt voor de Kerstkaart.

LANGS MOEZEL, RIJN EN SAAR

Elk jaar bezoeken Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima één of meer deelstaten van Duitsland. Hiermee doen zij recht aan de nauwe banden die wij met onze oosterburen hebben, economisch, cultureel, wetenschappelijk en sociaal. Elke deelstaat biedt eigen aanknopingspunten voor een inhoudelijk werkbezoek. Van 10 tot en met 12 oktober was het de beurt aan Rijnland-Palts en Saarland.

Rijnland-Palts is met Nederland verbonden door de Rijn; in de woorden van de Koning: 'de vloeibare blauwe band die wij aan Moeder Natuur te danken hebben'. Tijdens een vaartocht door het Oberes Mittelrheintal sprak het Koningspaar met ondernemers over de vraag hoe het vervoer over water schoner kan worden.

Een tweede gespreksthema was de wijnbouw. Nederlandse wijnboeren hebben veel te danken aan de expertise van hun Duitse collega's in het gebied van Moezel en Rijn. Tal van innovaties passeerden de revue, zoals de ontwikkeling van sensoren die aangeven op welk moment de druiven het best geoogst kunnen worden.

In 1818 werd in Rijnland-Palts Friedrich Wilhelm Raiffeisen geboren, de wegbereider van de coöperatieve gedachte. Zijn invloed werd tijdens een lunch uitgebreid besproken. Volgens Tine de Moor, hoogleraar sociale en economische geschiedenis in Utrecht, is Raiffeisens gedachtengoed springlevend: "Collectieve burgerinitiatieven zijn sterk in opkomst, zowel in Nederland als in Duitsland. Ze verdienen veel meer aandacht van politici en ambtenaren."

Saarland is één van de kleinste deelstaten van Duitsland. Het heeft een bijzondere industriële geschiedenis als een van de oudste staalgebieden van Europa. Inmiddels hebben staal en steenkolen plaatsgemaakt voor andere vormen van bedrijvigheid. Saarland manifesteert zich als centrum van de digitale economie, kunstmatige intelligentie en robotisering. 'Vom Rohstahl zum Roboter', vatte de Koning de historie samen. Het Koningspaar bracht een bezoek aan de Universiteitscampus van Saarbrücken, waar Nederlandse en Duitse samenwerkingspartners de digitale ontwikkelingen in de maakindustrie bespraken. Ook gingen zij naar industrieel werelderfgoed Völklinger Hütte. In deze voormalige ijzersmelterij wisselden zij met deskundigen en internationale studenten van gedachte over de ontwikkeling van de industrie- en arbeidscultuur in Europa. De hoge vlucht die de (digitale) technologie neemt heeft niet alleen grote gevolgen voor de economie, maar ook voor de mens. Tijdens een diner in Schloss Saareck in Mettlach gaven de Duitse filosoof Richard David Precht en de Nederlandse historicus Rutger Bregman hun toekomstvisie op de verhouding tussen mens en machine.

DE MEESTE ZONUREN VAN NEDERLAND

Zeeland is de provincie met de meeste zonuren van Nederland. Dat werd op 16 oktober weer bewezen tijdens een zonovergoten streekbezoek van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima aan Schouwen-Duiveland en Tholen. Het Koninklijk Paar bezocht achtereenvolgens Renesse, Kerkwerve, Bruinisse, Sint Philipsland, Sint-Annaland en Tholen.

In Renesse ging het gesprek over de vraag hoe recreatie en toerisme zich verder kunnen ontwikkelen met minder belasting voor het milieu en met respect voor de kust en het karakteristieke Zeeuwse landschap. In Kerkwerve bezocht het Koninklijk Paar 'Hof van Alexander', voorheen een vervallen boerderij die is getransformeerd tot duurzaam hotel met trainingscentrum voor de paardensport. Eigenaar Ingrid Tsakonis: "We wonen in de polder en hebben hier een mooi complex neergezet om te laten zien dat niet alleen de kust van Schouwen-Duiveland interessant is, maar ook het gebied *achter de kust*." Het hotel ligt aan de rand van Plan Tureluur. Bijzonder hieraan is dat verzilte landbouwgronden zijn omgevormd tot een prachtig nieuw natuurgebied waar veel verschillende vogelsoorten broeden.

Vanuit de haven van vissersdorp Bruinisse maakten de Koning en Koningin in een politieboot de overtocht naar Sint Philipsland. Daar sprak het Koninklijk Paar met agrariërs, vertegenwoordigers van het waterschap en andere (ervarings)deskundigen over de verzilting van de bodem. Alle betrokkenen werken nauw samen aan innovatieve oplossingen, waaronder de introductie van gewassen die beter tegen zout in het grondwater kunnen.

In Zorgcentrum De Schutse in Sint-Annaland gingen de Koning en Koningin in gesprek met inwoners, vrijwilligers, zorgverleners en ondernemers. De saamhorigheid op Tholen is groot en men legt zich er niet zomaar bij neer dat het voorzieningenniveau in de kleine kernen afneemt. Alle betrokkenen slaan de handen ineen en er zijn tal van initiatieven waarin de zorg voor elkaar centraal staat. Voorbeelden hiervan zijn Bieb in de Buurt en zorgcoöperatie Anna Zorgt. In Tholen spraken de Koning en Koningin in de fabriekshal van HEMI winkelinrichting met ondernemers over de opgave om goed personeel te vinden voor het groeiende bedrijfsleven.

Commissaris van de Koning Han Polman: "De Zeeuwen zijn van oudsher misschien een beetje bescheiden. Ze willen niet pochen en doen zich nooit anders voor dan ze zijn. Dit bezoek van de Koning en Koningin maakt dat wij toch schitteren. Belangrijk is dat er veel verbindingen zijn gelegd, ook tussen bedrijven. Alleen al door de aankondiging van het bezoek zochten mensen elkaar op en vroegen ze zich af: wat kunnen we nog meer voor elkaar betekenen?"

‘ONZE BAND BLIJFT ALTIJD BESTAAN’

Op 23 en 24 oktober waren Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima de derde Oranje-generatie die een Staatsbezoek bracht aan Koningin Elizabeth II. De grootouders en ouders van de Koning gingen hen in 1972 en 1982 voor. Het programma omvatte officiële elementen, zoals een welkomstceremonie op Horse Guards Parade en een Staatsbanket op Buckingham Palace, maar er was ook ruimte voor onderdelen met een informeel karakter, zoals een bezoek aan de veelkleurige Zuid-Londense wijk Brixton.

Het Verenigd Koninkrijk en Nederland hebben van oudsher hechte banden. De Nederlandse stadhouder Willem III was van 1689 tot zijn overlijden in 1702 zelfs Koning van Engeland en Schotland. Momenteel wonen er 150.000 mensen met de Nederlandse nationaliteit in het Verenigd Koninkrijk. Door de vele nauwe contacten en relaties maken veel mensen zich zorgen over de gevolgen van het besluit van de Britten om de Europese Unie te verlaten. De Koning ging dit onderwerp niet uit de weg in een toespraak in het Palace of Westminster voor het House of Commons en het House of Lords: “Het doet ons oprecht verdriet een nabije partner uit de Unie te zien vertrekken. Maar vanzelfsprekend respecteren wij volledig Uw soevereine keuze. (...) Onze band blijft altijd bestaan, hoe hoog de golven ook gaan. Het Verenigd Koninkrijk blijft een belangrijke partner. Voor de Europese Unie. En voor ons als Uw directe Noordzeebuurt. Brexit is dan ook geen afscheid.”

Beëdigd

Op 29 oktober beëdigde Zijne Majesteit de Koning de nieuwe vicepresident van de Raad van State mr. Thom de Graaf. Twee dagen daarna, op 31 oktober, waren de Koning en Koningin aanwezig bij de buitengewone vergadering van de Raad van State ter gelegenheid van het afscheid van diens voorganger: de heer Piet Hein Donner. De Koning hield als voorzitter van de Raad van State een korte toespraak, waarin hij de vertrekkende vicepresident als volgt typeerde: "Onder het drielidig grijs klopt een warmbloedig hart. Uw maatschappelijke betrokkenheid is groot en U heeft een scherp oog voor wat ingewikkelde wetten en regels teweeg kunnen brengen (of juist niet teweeg kunnen brengen) in het leven van mensen. Bij het maken van wetten moet altijd gekeken worden naar het 'doe-vermogen' van burgers, betoogt U keer op keer."

Beëdigingen ten overstaan van de Koning vinden plaats op grond van wettelijke voorschriften. Zijne Majesteit de Koning ontving in 2018 vierentwintig mensen ter beëdiging. Naast de vicepresident van de Raad van State betrof het de minister van Buitenlandse Zaken, de commissarissen van de Koning van Overijssel en Noord-Holland, vijf staatsraden, twee staatsraden in buitengewone dienst, een staatsraad van het Koninkrijk voor het land Curaçao bij de Raad van State en twaalf Nederlandse ambassadeurs.

Pleitbezorger ontmoet Nederlandse parlementariërs

Op 31 oktober sprak Hare Majesteit Koningin Máxima op het ministerie van Buitenlandse Zaken met de leden van de Tweede Kamer van de Algemene Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over haar werk voor de Verenigde Naties. Het gesprek vond op verzoek van de Commissie plaats. De Koningin zet zich als speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de VN in om financiële diensten toegankelijk te maken voor iedereen, in het bijzonder mensen in armoede. Het gaat om veilige toegang tot een bank- of spaarrekening, maar ook om verzekeringen, leningen en pensioenen. Al deze diensten helpen mensen om tegenslagen op te vangen en te investeren in hun toekomst. De parlementariërs vroegen de speciale pleitbezorger naar de inhoud van haar werk en de aandacht voor verschillende doelgroepen, zoals vrouwen en ouderen.

Ieder jaar verschijnt een jaarverslag met de stand van zaken rond inclusieve financiering voor ontwikkeling. De Koningin bood dit verslag op 26 september aan VN-secretaris-generaal Antonio Guterres aan. Ze kon daarin belangrijke voortgang melden. Volgens de meest actuele 'Findex'-cijfers uit 2017 heeft 69 procent van de volwassenen in de wereld toegang tot financiële diensten. Zes jaar eerder was dat nog 51 procent. De opkomst van mobiele telefonie en digitaal betalingsverkeer heeft hier sterk aan bijgedragen.

IN RUIG GEBIED

Elk jaar traint het Korps Mariniers in noordelijk gelegen, bergachtige streken om voorbereid te zijn op operaties in ruig gebied. Tweehonderd mariniers stellen vijf weken hun vermogen op de proef om onder zware omstandigheden te overleven. Ze trainen hun vaardigheden in navigatie en logistiek, oefenen klim- en stijgtechnieken en slapen in de open lucht, waarbij de temperatuur tot beneden het vriespunt kan dalen.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht op 1 en 2 november een bezoek aan mariniers op oefening in de Schotse Hooglanden. In het basiskamp praatte hij met logistiek en ondersteunend personeel. Daarna was het tijd voor het echte werk. De Koning sloot aan bij een verkenningseenheid voor een tocht te voet in het trainingsgebied. Hij deed mee aan de survivallessen en volgde 's avonds in het veld de orderuitgifte voor de nachtelijke oefening. Na een korte rust in de open lucht en een verplaatsing met rubberboten nam hij deel aan een 'cliff assault'.

ALTIJD IEMAND DIE WIL LUISTEREN

Zelfmoord is een onbeschrijflijk einde aan iemands leven. Het laat nabestaanden achter met enorm veel verdriet, onmacht en schuldgevoel. Niemand zou eenzaam en radeloos moeten sterven, vindt de Stichting 113 Zelfmoordpreventie. Deze landelijke stichting organiseerde op 2 november een vrijwilligersdag ter gelegenheid van haar tienjarig bestaan, in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Máxima.

Volgens woordvoerder Anke Wammes werd de belangstelling van de Koningin door alle deelnemers ervaren als een hart onder de riem: "De Koningin heeft gesproken met vrijwilligers en medewerkers. Zij ondersteunt onze hoopvolle boodschap dat hulp ècht helpt en dat het belangrijk is om over dit onderwerp te praten. Mensen kunnen 24 uur per dag en zeven dagen in de week in gesprek. Dat kan via de telefoon en via chat. In die gesprekken kunnen ze bij getrainde vrijwilligers of psychologen hun verhaal kwijt over hun zelfmoordgedachten. Er zit een groot taboe op; mensen vinden het moeilijk om met hun persoonlijke verhaal hulp te zoeken. Dat is de reden dat we anoniem zijn, en gratis."

Jaarlijks voeren medewerkers en vrijwilligers van de hulplijn meer dan 50.000 telefoon- en chatgesprekken met mensen die hulp nodig hebben. De mensen aan de telefoon worden intensief gecoacht zodat ze goed op hun gevoelige taak zijn voorbereid.

ZIEKENHUIS IN DE BUURT

In regio's die te maken hebben met bevolkingsdaling en vergrijzing is het extra belangrijk dat goede zorg beschikbaar en bereikbaar blijft voor iedereen. Die beschikbaarheid is echter niet vanzelfsprekend. In kleine ziekenhuizen met relatief weinig patiënten is het immers moeilijk om te blijven voldoen aan de hoge kwaliteitseisen die in de zorg worden gesteld. Hoe vaker medisch specialisten een bepaalde handeling verrichten, hoe beter deze uitgevoerd wordt. Kwaliteit is gebaat bij specialisatie en die kan alleen in grotere, moderne ziekenhuizen tot haar recht komen.

In de regio Noordoost-Groningen is er dan ook voor gekozen om twee kleinere ziekenhuizen in Winschoten en Delfzijl samen te voegen tot één nieuw ziekenhuis. Dit Ommelander Ziekenhuis in Scheemda werd op 7 november geopend door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, samen met dertig inwoners uit de regio. De Koning sprak tijdens een rondleiding uitgebreid met artsen, medewerkers, patiënten en bestuurders. "De leefbaarheid in deze regio gaat ons aan het hart en die leefbaarheid vraagt om een ziekenhuis in de buurt", aldus bestuursvoorzitter Albert Koeleman. "Dit is een nieuw begin. Ik hoop dat het ziekenhuis wordt toegelaten in de hoofden en harten van de inwoners."

Het Ommelander Ziekenhuis ligt aan de rand van het aardbevingsgebied in Groningen en is volledig aardbevingsbestendig gebouwd. Dit is in het gebouw zichtbaar door de vele rubberen 'harmonica-elementen' die tussen de gebouwdelen zijn bevestigd.

ODE AAN DE SYNODE

In november 1618 kwamen meer dan honderd professoren, politici en predikanten uit binnen- en buitenland naar Dordrecht voor een protestantse kerkvergadering. De aanleiding was een vraag die destijds tot verhitte debatten leidde: hebben wij als mens zelf invloed op onze lotsbestemming of heeft God ons lot voorbestemd? Deze kwestie hield niet alleen de gemoederen binnen de kerk bezig, maar mondde ook uit in een politieke strijd, waarbij Stadhouders Prins Maurits van Oranje en landsadvocaat Johan van Oldenbarneveld tegenover elkaar kwamen te staan. De Synode van Dordrecht moest uitkomst bieden in dit conflict.

Vierhonderd jaar later organiseerde Dordrecht een grootscheepse herdenking van de Dordtse Synode. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander was bij de officiële start in de Augustijnenkerk en las een korte passage uit de Statenbijbel, die destijds in opdracht van de Synode tot stand kwam. Aansluitend opende hij de tentoonstelling 'Werk, bid en bewonder' in het Dordrechts Museum.

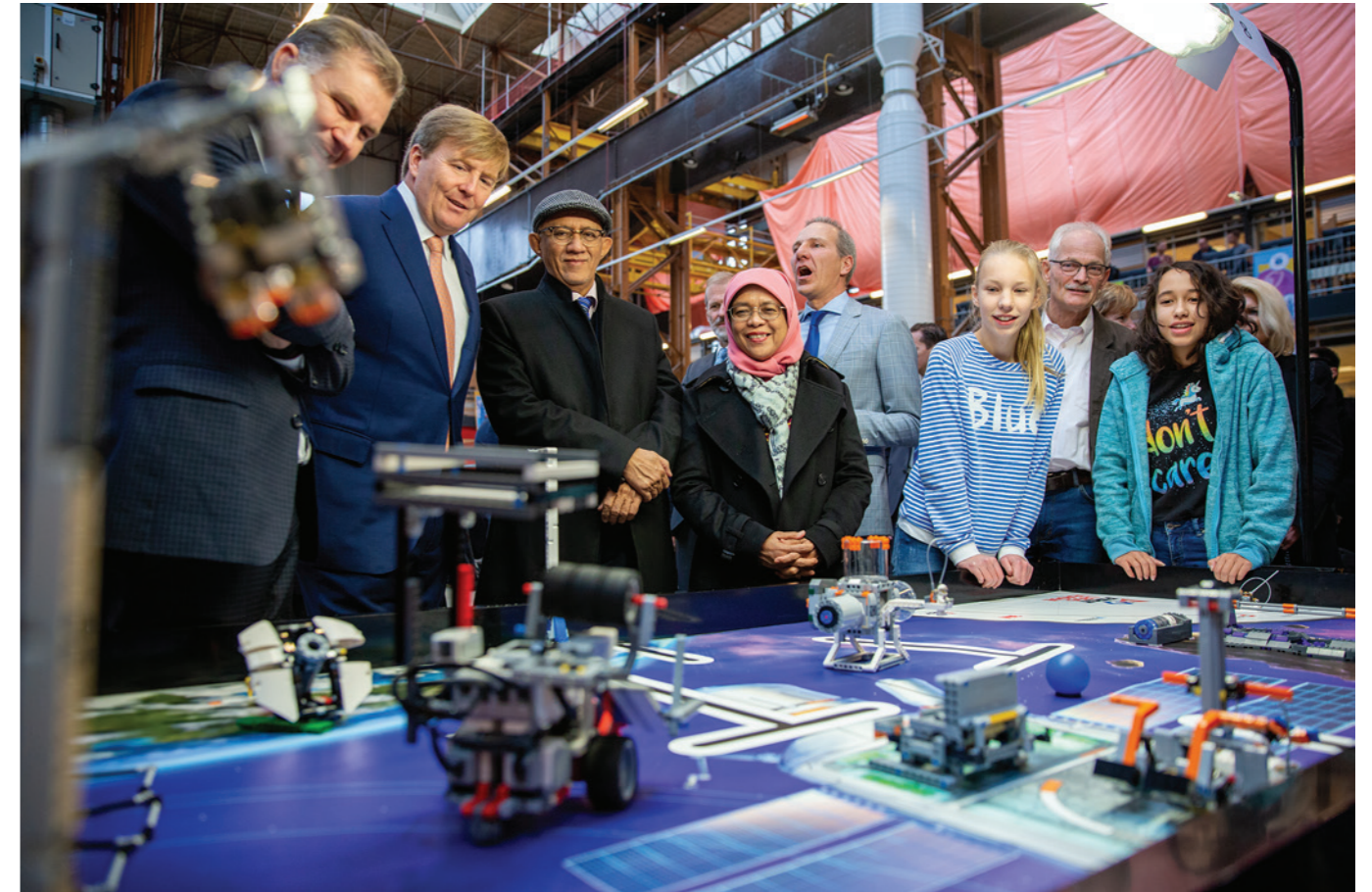
Museumdirecteur Peter Schoon omschreef de betekenis van de Synode als volgt: "Er kwam eenheid in de kerkleer en uiteindelijk werd een burgeroorlog voorkomen. De Nederlandse Republiek is een bloedbad bespaard gebleven, zoals de Dertigjarige Oorlog die in het Heilige Roomse Rijk was uitgebroken en miljoenen doden tot gevolg had, of de Engelse Burgeroorlog niet veel later. In Nederland daarentegen brak juist de Gouden Eeuw aan en de Republiek heeft volop de vruchten kunnen plukken van haar positie als Protestantse heilstaat."

DUURZAME HANDEL

Volgens de Verenigde Naties zal de wereldbevolking de komende dertig jaar groeien met 1,5 miljard mensen tot een totale populatie van 9,1 miljard. Om alle monden te kunnen voeden, is een forse verhoging van de voedselproductie nodig, vooral in landen die in ontwikkeling zijn. Maar hoe is dat te realiseren? Boeren moeten op een duurzame manier méér gaan produceren, terwijl ze kampen met de gevolgen van klimaatverandering en vaak moeite hebben om voldoende kapitaal aan te trekken om in hun bedrijf te investeren. Om boeren hierbij te helpen, kwam in 2008 het Initiatief voor Duurzame Handel tot stand. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om fondsen die het minder risicovol maken om leningen te verstrekken aan boerenbedrijven.

Op 15 november vierde het Initiatief voor Duurzame Handel zijn tienjarig bestaan in Utrecht. Hare Majesteit Koningin Máxima sprak de aanwezigen toe als speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de VN voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Zij vertelde dat kleine boerenbedrijven in landen in ontwikkeling slechts een zesde van de financiering ontvangen die ze nodig hebben om duurzaam te kunnen groeien. Als koffiebonen en tropisch fruit ons kunnen bereiken over een afstand van vele duizenden kilometers, waarom is het dan nog steeds zo lastig om de boeren die deze producten telen te bereiken met goede financiering op maat? De Koningin pleitte ervoor de mogelijkheden van datatechnologie en mobiele netwerken veel beter te benutten om deze boeren vooruit te helpen.

AAN ELKAAR GEWAAGD

Een hoge levensstandaard, excellent onderwijs, een uitstekende infrastructuur: Singapore is op veel gebieden toonaangevend. De kleine republiek in Zuidoost-Azië heeft zich sinds haar onafhankelijkheid in de jaren zestig razendsnel ontwikkeld. Een Nederlander speelde daarbij een belangrijke rol. Albert Winsemius was als adviseur van minister-president Lee Kuan Yew nauw betrokken bij de opbouw van Singapore. De contacten uit die tijd hebben bijgedragen aan de hechte banden tussen onze landen. Circa tienduizend Nederlanders wonen in Singapore. De grootste Nederlandse basisschool buiten onze grenzen bevindt zich er en zestienhonderd Nederlandse bedrijven hebben er een vestiging.

De president van Singapore, mevrouw Halima Yacob, bracht van 21 tot en met 23 november een Staatsbezoek aan ons land. Zij werd vergezeld door een aantal ministers en door ondernemers die geïnteresseerd zijn in verdere versterking van de samenwerking. Singapore en Nederland zijn in innovatief opzicht aan elkaar gewaagd en herkennen veel in elkaar als hoogontwikkelde en dichtbevolkte landen die hun logistiek en stedelijk leven willen verduurzamen.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima heetten de president en haar echtgenoot welkom in Amsterdam. Het driedaagse bezoek omvatte een groot aantal inhoudelijke onderdelen. Zo bezocht de president samen met de Koning Prodock in Amsterdam, een innovatiehub voor startups. De Koningin begeleidde de president tijdens een bezoek aan het Horticultural Centre in Bleiswijk. Ook bezocht de president de haven van Rotterdam, Deltares in Delft en Brainport Eindhoven.

ANNE FRANK BLIJFT JONGEREN INSPIREREN

De interesse in het levensverhaal van Anne Frank is onverminderd groot. Elk jaar brengen 1,2 miljoen mensen een bezoek aan het huis waar Anne in de Tweede Wereldoorlog ruim twee jaar met haar ouders, haar zus en vier andere lotgenoten ondergedoken was. Om de grote stroom bezoekers goed te kunnen ontvangen was een vernieuwing van de publieksvoorzieningen noodzakelijk. Daarbij zijn ook de museumruimten om het Achterhuis heen vernieuwd. Deze geven nu meer informatie over wat er in de jaren dertig in Duitsland en tijdens de Jodenvervolging in Nederland is gebeurd. Jonge bezoekers krijgen daardoor een beeld van de historische context.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opende het vernieuwde Anne Frank Huis op 22 november. Hij luisterde onder meer naar de verhalen van drie leden van het jongerenteam van de Anne Frank Stichting. Zij zetten zich in tegen vooroordelen en discriminatie. Onder hen Majd Mshaty: "Ik kom uit Aleppo in Syrië en ben gevlucht omdat mijn buurt iedere dag werd gebombardeerd. Ik behoor tot een minderheidsgroep vanwege mijn christelijke achtergrond. Het verhaal van Anne maakte grote indruk op mij want ik herkende de dreiging en angst die oorlog met zich mee brengt. Door het jongerenteam heb ik veel geleerd. Ik maakte bijvoorbeeld altijd grappen over homoseksualiteit omdat ik dacht dat homoseksualiteit niet normaal was. Nu denk ik daar heel anders over. Inmiddels woon ik vier jaar in Nederland en studeer ik culturele antropologie en bedrijfskunde aan de VU."

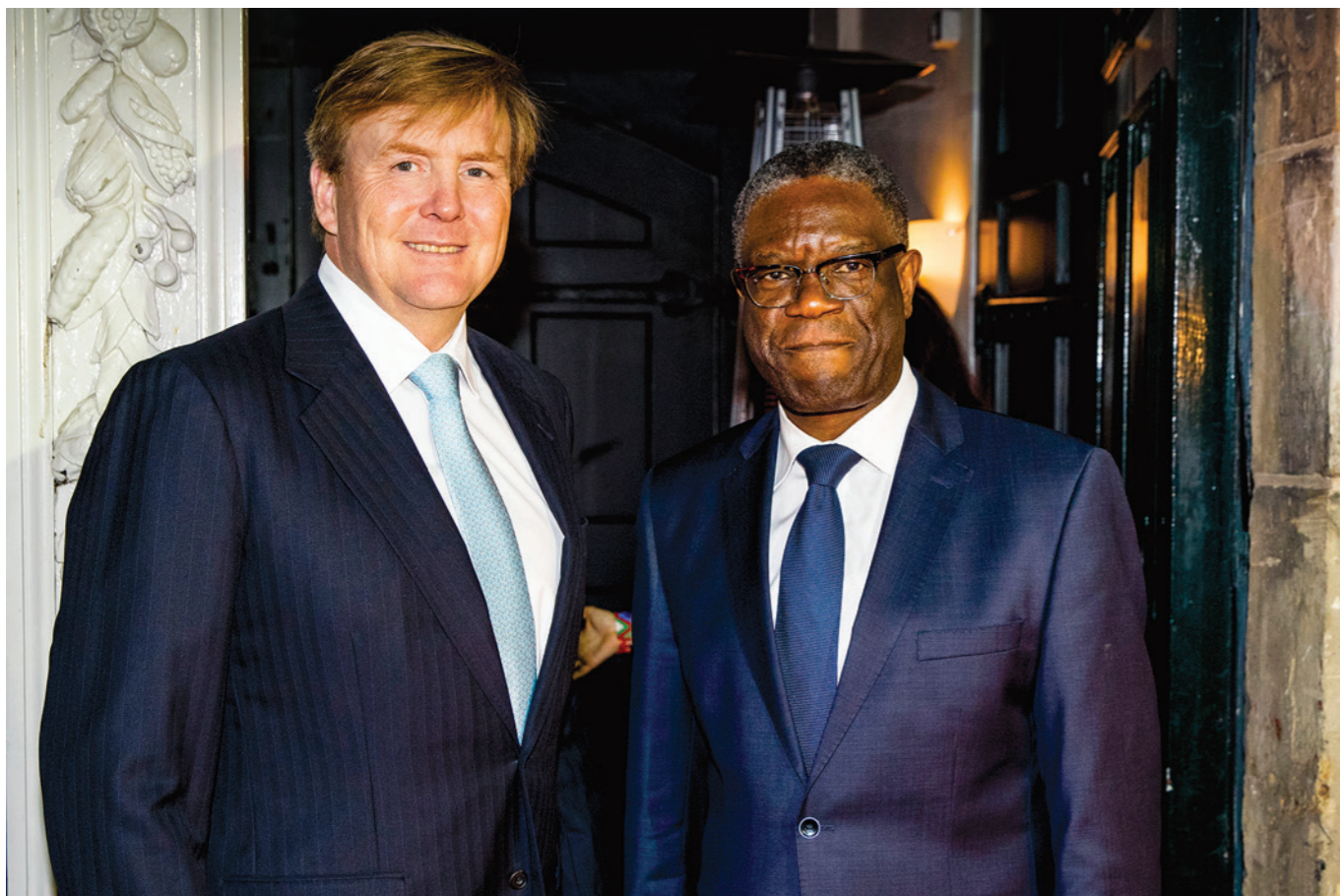

ONDERZOEKSJOURNALISTIEK BROODNODIG

"Natuurlijk zeg ik allemaal aardige dingen over Nederland in de hoop dat u me als vluchteling wilt opnemen, mocht het nodig zijn. En niet alleen mij, maar ook mijn familie en vrienden. Wat in dit land voor een Amerikaan exotisch aandoet, is dat de enorme klassenverschillen die in mijn land bijna overal in het oog springen, hier niet lijken te bestaan. Misschien ontstaat hier uiteindelijk dezelfde ongelijkheid als in mijn eigen land, maar de Nederlandse welvaartsstaat is althans nu nog sterk genoeg om dat te voorkomen." Dit zei de Amerikaanse journaliste Barbara Ehrenreich op 27 november, nadat zij de Erasmusprijs had gekregen uit handen van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander.

Barbara Ehrenreich is een van de wegbereiders van de participerende onderzoeksjournalistiek. Door zelf het leven te leiden van mensen in moeilijke situaties (zoals mensen met zwaar en laagbetaald werk), geeft zij een stem aan groepen die anders niet gehoord worden. In haar werk laat ze de keerzijde zien van de Amerikaanse Droom waarin geloof in eigen kracht centraal staat, terwijl miljoenen mensen zelfs met hard werken geen kans hebben zich aan de armoede te ontworstelen.

Omdat de Erasmusprijs in 2018 zestig jaar bestond, hield ook de Koning als Regent een toespraak. Hij beklemtoonde het belang van journalisten 'in deze tijd, waarin de kritische en onafhankelijke journalistiek – die onmisbaar is in een vrije, democratische samenleving – op veel plaatsen in de wereld onder druk staat'.

ZORG VOOR SLACHTOFFERS VAN SEKSUEEL GEWELD

De Congolese gynaecoloog en mensenrechtenactivist Denis Mukwege ontving op 10 december 2018 de Nobelprijs voor de Vrede voor zijn jarenlange medische hulp aan slachtoffers van seksueel geweld en zijn strijd tegen verkrachting als oorlogswapen. Twee weken voor de uitreiking in Oslo was dr. Mukwege in Den Haag bij een symposium van de Denis Mukwege Foundation. Deze vraagt wereldwijd aandacht voor de afschuwelijke realiteit van seksueel geweld tegen vrouwen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander woonde het symposium bij en sprak met slachtoffers en met Denis Mukwege zelf.

In zijn dankwoord bij de aanvaarding van de Nobelprijs vertelde dr. Mukwege indringend over zijn ervaringen in zijn door conflicten verscheurde land waar honderdduizenden vrouwen en (soms zeer jonge) meisjes slachtoffer zijn van verkrachtingen door rondtrekkende strijdgroepen. De vaak sterk verminkte vrouwen worden in zijn hospitaal opgevangen, geopereerd en begeleid. "Laat me u Sarah's verhaal vertellen. Toen ze bij ons werd binnengebracht was ze er verschrikkelijk aan toe. Een gewapende groep had haar dorp overvallen en haar hele familie uitgemoord. Sarah werd door een groep mannen verkracht en verloor het bewustzijn. Door de ernstige genitale verminking durfden we niet te denken dat ze ooit weer zou kunnen lopen. Maar met haar verlangen om te blijven leven gaf ze de medische staf hoop. Vandaag is Sarah een mooie en sterke vrouw die haar lotgenoten helpt en zelfs een eigen bedrijf gestart is."

NATUURLIJK BONAIRE

Papegaaien, flamingo's, zeeschildpadden en leguanen voelen zich van nature bijzonder thuis op Bonaire. Maar hun leefgebied staat onder druk door het voortschrijdende toerisme. Gelukkig bieden het Washington Slagbaai Nationaal Park en het Nationale Onderwaterpark Bonaire een veilige leefomgeving voor de inheemse diersoorten op het eiland. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix voelt zich als beschermvrouw van de Dutch Caribbean Nature Alliance nauw bij het natuurbehoud op Bonaire betrokken. Zij bezocht het eiland van 28 november tot en met 1 december om de parken te bezichtigen en met beheerders, bewoners en bestuurders te praten over de balans tussen de economische ontwikkeling en de zorg voor flora en fauna. De Prinses maakte uitgebreid kennis met de Junior Rangers van de Stichting Nationale Parken Bonaire. Deze jonge natuurambassadeurs verdiepen zich in de bijzondere dieren en planten op Bonaire en praten mee over de toekomst van hun eiland en de dilemma's waarmee de bewoners kampen. Leendert van Driel, voorzitter van de Dutch Caribbean Nature Alliance, verwoordde het belangrijkste dilemma als volgt: "Hoeveel groei kan een klein en kwetsbaar eiland aan zonder dat onherstelbare schade wordt aangericht aan de natuur en zonder dat de kip met de gouden eieren wordt geslacht? De toeristen komen vanwege de ongerepte natuur en de rust en stilte. Als die verdwijnen, verdwijnen ook de toeristen. Een balans tussen economische ontwikkeling en natuurbehoud is dus voor alle betrokkenen van belang."

‘CULTUUR IS BESCHAVING’

In 1989, toen het apartheidssysteem in Zuid-Afrika nog in werking was, startte in Johannesburg een initiatief dat zwarte Zuid-Afrikanen aanmoedigde hun eigen kijk op de wereld met anderen te delen. De Market Photo Workshop begon als kleine fotovakschool en groeide uit tot een cultureel platform dat jongeren niet alleen in staat stelt om hun ervaringen in beelden uit te drukken, maar ook om de stap te zetten naar een groter publiek. Op 6 december ontving directeur Lekgetho Makola van Market Photo Workshop de Grote Prins Claus Prijs 2018 uit handen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn. Voor het eerst werd ook een Next Generation Prins Claus Prijs toegekend. Deze ging naar de Zuid-Afrikaanse choreografe en danseres Dada Masilo (1985) die in haar balletten Afrikaanse en westerse danstradities virtuoos verweeft.

Prins Constantijn sprak de aanwezigen als erevoorzitter van het Prins Claus Fonds toe. “Het Fonds is geen activistische organisatie. Maar het staat wel achter diegenen die een zware prijs betalen omdat ze met hun creativiteit, mededogen en betrokkenheid de maatschappij een spiegel voorhouden. (...) Cultuur is beschaving en beschaving is diep menselijk. Daarom zal cultuur altijd blijven bestaan ondanks degenen die het proberen te beperken, onderdrukken en vernietigen. Elke generatie heeft een nieuw doel om voor te vechten, staat met nieuwe energie in de maatschappij en vindt nieuwe vormen om zich uit te drukken. Daarom heb ik ondanks alles nog steeds hoop.”

TROPEN OP 52 GRADEN NOORDERBREEDTE

De Republiek Kaapverdië is een archipel in de Atlantische Oceaan, ten westen van Senegal. Sinds het land in 1975 onafhankelijk werd van Portugal onderhoudt het een intensieve relatie met Nederland. Niet alleen was Nederland nauw betrokken bij de opbouw van het onafhankelijke Kaapverdië, ook telt ons land een grote Kaapverdiaanse gemeenschap. Zeelieden van de Kaapverdiaanse eilanden streken vanaf de jaren vijftig neer in Rotterdam en brachten hun muziek, cultuur en sociale leven mee. Niet voor niets hangt er op het Heemraadsplein in Delfshaven een tweede naambordje met de Portugese tekst *Pracinha d'Quebrôd* ('Zij die platzak waren'). Het herinnert aan de eerste generatie Kaapverdianen in Nederland, die als schoonmaker van olietankers of fabrieksarbeider de kost verdiende.

Op 10 en 11 december bracht president Jorge Carlos de Almeida Fonseca van Kaapverdië samen met zijn echtgenote een Staatsbezoek aan Nederland om de culturele, sociale en economische banden nog verder aan te halen. Nederland en Kaapverdië werken onder meer samen aan de bestrijding van internationale drugscriminaliteit en aan de bevordering van duurzaam toerisme waar de bevolking op de eilanden zoveel mogelijk baat bij heeft. In het Sparta-stadion in Rotterdam-West ontmoetten de president en Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander een groot aantal vertegenwoordigers van Kaapverdiaanse organisaties. In zijn tafelrede bij het Staatbanket prees de Koning het bloeiende Kaapverdiaanse verenigingsleven. Mede dankzij die verenigingen werd Rotterdam 'het tiende bewoonde eiland van Kaapverdië; een stukje tropen op 52 graden noorderbreedte'.

WIE ONTSTAK HET LICHT BIJ REMBRANDT?

Aan het begin van de zeventiende eeuw reisden drie jonge onbekende Utrechtse schilders naar Rome. Ze maakten daar kennis met het sensationele werk van een kunstenaar wiens roem tot ver buiten Italië reikte: Michelangelo Merisi, bijgenaamd Caravaggio. Caravaggio vernieuwde de schilderkunst met zijn dramatische realisme en contrast tussen licht en donker. De Utrechtse Hendrick ter Brugghen, Dirck van Baburen en Gerard van Honthorst waren gegrepen door zijn stijl en volgden hem daarin enthousiast na. Zij ontwikkelden zich binnen enkele jaren tot toonaangevende 'Caravaggisten'. Het Centraal Museum in Utrecht slaagde erin om zestig werken van Italiaanse, Franse, Spaanse en Nederlandse Caravaggisten naar ons land te halen voor de tentoonstelling 'Utrecht, Caravaggio en Europa'. Topstuk was 'De graflegging van Christus' uit 1603, van de meester zelf. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 15 december.

Conservator Liesbeth Helmus omschreef Caravaggio als een even grillige als geniale persoonlijkheid: "Hij was een heethoofd, een emotionele man". Met 'Utrecht, Caravaggio en Europa' heeft het Centraal Museum volgens haar zijn meest ambitieuze tentoonstelling ooit georganiseerd. "We hebben anderhalf jaar gereisd en alle bruikleengevers hebben we persoonlijk opgezocht."

Directeur Bart Rutten verwoordde de betekenis van de Caravaggisten als volgt: "Wie de Nederlandse kunst van de Gouden Eeuw wil begrijpen, zou deze tentoonstelling moeten zien. De bakermat daarvan is hier te vinden. Zonder dit licht geen licht bij Rembrandt."

KERST MUZIEKGALA

De Grootste Schoolband van Nederland met driehonderd kinderen afkomstig uit alle provincies verzorgde 19 december een spetterend optreden tijdens het Kerst Muziekgala 2018 in de Brabanthallen in Den Bosch. Onder het publiek was ook Hare Majesteit Koningin Máxima. Zij zet zich samen met een groep enthousiaste ambassadeurs in voor muzieklessen op alle basisscholen in Nederland. Het platform Méér Muziek in de Klas, waarvan de Koningin erevoorzitter is, werkt hiertoe nauw samen met provincies en gemeenten, scholen, Pabo's en culturele instellingen in het hele land.

Het Kerst Muziekgala werd uitgezonden op Tweede Kerstdag. Het was het feestelijke slotakkoord van een wekelijkse serie Lang Leve de Muziekshows, uitgezonden door AVROTROS. In dit tv-programma strijden schoolklassen om een plek in de Grootste Schoolband van Nederland. Ook ontvangt de Koningin thuis jonge muzikanten die vertellen over hun instrument en over hun passie voor muziek. In 2018 ging onder anderen de elfjarige Maarten bij de Koningin op bezoek. Hij legde haar uit hoe zijn trombone werkt en demonstreerde de muzikale mogelijkheden van het instrument en een aantal bijzondere geluidseffecten: "Door de schuif te bewegen kun je glijtonen maken. Dat noemen ze een olifant". De Koningin vroeg hem naar zijn toekomstplannen: "Ik wil graag professioneel muzikant worden en spelen in een grote zaal waar heel veel mensen zitten die ik allemaal blij kan maken met mijn muziek."

HET SAMEN BOLWERKEN

Eind december was de verhuizing van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en hun drie dochters van de Eikenhorst naar Huis ten Bosch in volle gang. Paleis Noordeinde bood daarom voor één keer de setting van de Kersttoespraak van de Koning, die op Eerste Kerstdag werd uitgezonden.

De Koning sprak over de kracht van verbindingen. "Verreweg de meeste Nederlanders voelen zich thuis in een omgeving waarin tegenstellingen niet op de spits worden gedreven en waarin conflicten zo goed mogelijk samen worden opgelost. Vergelijking met andere landen is vaak een bron van troost, zo niet van trots. De bereidheid om rekening met elkaar te houden en samen te werken heeft ons vèr gebracht. Dit was de basis onder ons land, 450 jaar geleden, toen een klein groepje Nederlandse gewesten tegen de verdrukking in de krachten bundelde en met succes zijn eigen weg ging. Zoiets was nog nooit eerder vertoond. Actieve burgers die het ondanks alle verschillen samen willen bolwerken. Dát is de rode draad die door onze geschiedenis loopt, tot op de dag van vandaag. Dat is wat ons sterk maakt. Ja, er zijn problemen en soms grote spanningen. Maar Nederland is anno 2018 een van de beste plekken ter wereld om te wonen, te werken en te leven. Dat is ook aan U te danken, hoe vanzelfsprekend en 'normaal' U Uw bijdrage zelf misschien ook vindt."

DEPARTEMENT HOFMAARSCHALK

GASTVRIJ ONTHAAL

Departement Hofmaarschalk is één van de organisatieonderdelen die binnen de Dienst van het Koninklijk Huis Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima en andere Leden van het Koninklijk Huis ondersteunen bij hun werkzaamheden.

Centraal in het werk van de Hofmaarschalk en zijn medewerkers staan de verzorging van gasten en de logistieke uitvoering van evenementen die plaatsvinden binnen (en soms ook buiten) de paleismuren. Veel van deze activiteiten spelen zich af op Paleis Noordeinde, het werkpaleis waar de Koning, de Koningin en een groot deel van de medewerkers van de hoforganisatie kantoor houden. Hiernaast werkt een aantal van hen ook op andere paleizen die worden gebruikt door Leden van het Koninklijk Huis, zoals het Koninklijk Paleis Amsterdam en Paleis Huis ten Bosch.

TOT IN DE PUNTJES

Vroeg in de ochtend beginnen medewerkers van de Huishoudelijke en Algemene Dienst met het gereedmaken van de kantoren en zalen binnen de paleizen. Zij zorgen ervoor dat de ruimtes er representatief uitzien en dat deze zijn toegerust voor de activiteiten van die dag. Dat begint met het stofzuigen van de tapijten, het afnemen van de tafels en bureaus en het schoonmaken van de binnenzijde van de ramen. Alles wordt tot in de puntjes verzorgd voor een optimaal resultaat.

Iedereen die één van de paleizen bezoekt als gast van de Koning of voor een vergadering of bijeenkomst, komt langs een aantal medewerkers van Departement Hofmaarschalk. Bij binnenkomst zorgen de portiers voor de eerste opvang. Zij zijn te herkennen aan het livrei dat zij dragen. De portiers houden de gastenlijsten bij en zorgen ervoor dat iedereen uitkomt bij de juiste zaal, vergaderruimte of kamer. Daarnaast vervullen de portiers ook neventaken. Zo worden zij ingezet voor de zogenoemde rijdiensten. Dit betekent dat zij bij de Geloofsbriefencereemonie soms dienst doen als palfrenier. Een palfrenier rijdt mee met de koetsiers en assisteert de ambassadeurs als zij het rijtuig in- en uitstappen. Ook lopen zij op Prinsjesdag mee naast de koetsen en rijtuigen.

‘OOK GEWONE DAGEN ZIJN MOOI’

Erwin Sewbaransingh, portier en plaatsvervangend coördinator, heeft een aantal evenementen persoonlijk meegemaakt. Hij heeft dierbare herinneringen aan het huwelijk van de Koning en Koningin op 2 februari 2002. Sewbaransingh was één van de portiers die mee mochten lopen naast de Gouden Koets: “Dit was zo’n bijzonder moment. Familie in binnen- en buitenland zat te kijken en belde op dat ze ook mij hadden zien lopen. Die dag was echt onvergetelijk. Maar ook ‘gewone’ dagen zijn mooi, dankzij de samenwerking met collega’s zoals de beveiligers en de lakeien.”

LAKEI IN LIVREI

De lakeien zijn medeverantwoordelijk voor de gastvrijheid binnen de paleizen. Zij zorgen er bij recepties, ontvangsten en diners voor dat het de gasten aan niets ontbreekt. Dit doen zij door hapjes en dranken te serveren en de gasten aan tafel te bedienen tijdens lunches en diners. In de uitvoering van hun taken dragen zij verschillende livreien, afhankelijk van het soort evenement. In mei 2017 zijn nieuwe tenues voor de lakeien en portiers in gebruik genomen. De ontwerpers lieten zich inspireren door de Victoriaanse stijl. Dit komt onder andere tot uiting in de lange jas en de klassieke afwerking. De hoofdkleur is donkerblauw, met Nassaublauw als accentkleur. De dassen hebben een smalle, diagonale oranje streep en aan de onderzijde het monogram van de Koning. Bij formele aangelegenheden wordt de das vervangen door een zwarte strik en bij de meest officiële diners is een witte strik de norm. De livreien worden door zowel mannelijke als vrouwelijke lakeien gedragen.

AAN TAFEL

Niet al het werk dat komt kijken bij de organisatie, voorbereiding en uitvoering van een evenement is even zichtbaar. Het werk van de keukenmedewerkers is hier een voorbeeld van. De koks en de keukenassistenten zijn vrijwel dagelijks bezig met het voorbereiden van lunches en maaltijden voor de vele gasten die op Paleis Noordeinde en de andere paleizen worden ontvangen. In de grote keuken van Paleis Noordeinde, gesitueerd op de zolderverdieping, kunnen maaltijden worden bereid voor ongeveer 150 personen.

Staatsbanketten vinden meestal plaats in het Koninklijk Paleis Amsterdam. In de Burgerzaal is plaats voor maximaal 240 dinergasten. Naast het bezoekende staatshoofd en zijn of haar delegatie, worden hiervoor ook relevante vertegenwoordigers van de overheid, de culturele sector, het bedrijfsleven, de wetenschap en het sociale domein uitgenodigd. De uitnodigingen worden verstuurd door medewerkers van Bureau Evenementen. Zij maken ook de menukaarten, terwijl de Hofmaarschalk zorgt voor de juiste tafelschikking. In samenwerking met collega's van andere afdelingen wordt de Burgerzaal getransformeerd tot een grote eetzaal. De lange tafels worden daarbij opgedekt met Delfts Blauw servies, geproduceerd door Koninklijke Porcelayne Fles. De glazen van Royal Leerdam zijn een aanvulling op het kristalservies dat de Koning en Koningin als geschenk kregen bij hun huwelijk in 2002.

PRECISIEWERK

Verschillende afdelingen werken volgens een strak protocol samen bij het dekken van de tafels. Dit gebeurt uiterst precies. Medewerkers van de Garderobe en Linnenkamer zorgen voor de tafelkleden en vouwen de servetten. Hun collega's die over het servies gaan, meten de exacte positie van borden, glazen en bestek uit en zorgen ervoor dat tussen alle gedekte plaatsen een gelijke ruimte zit. De naambordjes worden geplaatst en de specialisten van de Bloemenkamer verdelen verse bloemstukken evenredig over de tafels. Speciale ornamenten, waaronder kandelaars, schalen en vazen worden door de Zilverkamer op de tafels geplaatst.

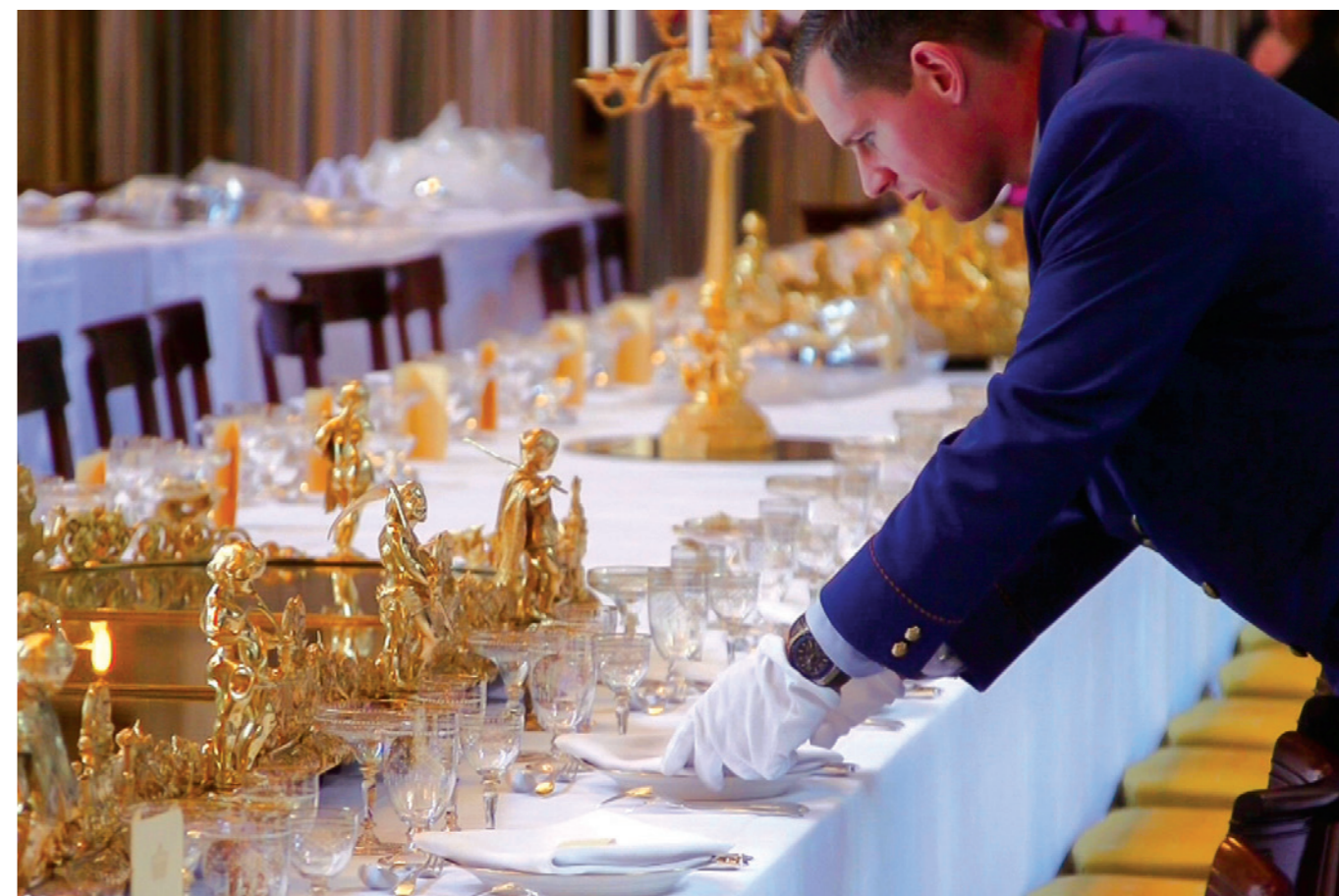
In de kluis van de Zilverkamer worden ongeveer zesduizend artikelnummers beheerd, waarbij één artikelnummer meestal verschillende onderdelen omvat. Een groot deel hiervan valt onder de historische collectie. In samenwerking met Koninklijke Verzamelingen zorgt de Zilverkamer voor het onderhoud, de schoonmaak en soms ook de restauratie van deze voorwerpen. Eens in de zoveel tijd worden objecten uitgeleend aan musea. Ook tijdens de zomeropenstelling van Paleis Noordeinde zijn stukken voor het publiek te zien. In 2018 was onder meer een bijzonder tafelgarnituur ontworpen door Jan Eisenloeffel te bewonderen dat Koningin Wilhelmina in 1901 als huwelijksgeschenk kreeg van het stadsbestuur van Amsterdam. Het strakke zilveren ensemble bestaande uit schalen en kandelaars met geometrische versieringen in onder meer email, gold in die tijd als zeer modern.

ZILVERBEWAARDER, VALET EN KAMENIER

Senior specialist van de Zilverkamer Govert Zweekhorst heeft als zilverbewaarder veel unieke objecten onder zijn hoede: “Veel mensen kunnen zich geen concrete voorstelling maken van wat een zilverbewaarder doet. Ze zien dan iemand voor zich die met een sleutel voor een kluis zit. Er komt meer bij kijken, met name het historische aspect maakt de werkzaamheden veelzijdig. Bij elk object vragen we ons af: wat is het verhaal dat erbij hoort?”

Naast de feestelijke aankleding van de zalen is het ook de kleding van de Koning en vooral de Koningin die de aandacht trekt tijdens ontvangsten en bezoeken. De valet ondersteunt de Koning bij de kledingkeuze en selecteert de onderscheidingen die door hem gedragen worden. Hetzelfde doet de kamenier voor de Koningin. Het uitkiezen van de te dragen juwelen bij officiële diners of Staatsbezoeken doet de Koningin met ondersteuning van de specialist juwelenbeheer. Het juweel dat in 2018 de meeste aandacht kreeg was de Stuart diamant, gedragen door de Koningin tijdens het Staatsbezoek aan het Verenigd Koninkrijk in oktober.

ACHTER DE SCHERMEN

Aan grote evenementen als de inhuldiging, Staatsbezoeken, de Nieuwjaarsontvangsten en het jaarlijkse diner voor het Corps Diplomatique gaan maanden van voorbereidingen vooraf. Edith Veldman-Reijnen, de coördinator Evenementen, herinnert zich nog hoe dit vroeger in zijn werk ging. Toen zij vijftienvintig jaar geleden begon bij de Dienst van het Koninklijk Huis werden alle uitnodigingen nog met de hand gekalligrafeerd. Achter een lessenaar zaten zij en haar collega's in opperste concentratie kaarten te schrijven. Bordenkaartjes werden met de typemachine vervaardigd. Als de tafelschikking moest worden aangepast, dan werd dit met typex gewijzigd. Tegenwoordig gaat het allemaal heel anders. Veel van het werk is gedigitaliseerd en opgeslagen in werkdoSSIERS die toegankelijk zijn voor allen die bij de voorbereiding betrokken zijn. Dit maakt het makkelijker om overzichten en gastenlijsten te maken en de placentingen aan te passen. Het hele proces is overzichtelijker geworden. Waar voorheen de bureaus vol lagen met papieren uitnodigingen en de bijbehorende adressenbakjes, is bijna alles nu met enkele muisklikken beschikbaar op het scherm.

MODERN MET BEHOUD VAN TRADITIES

De digitalisering vindt Edith Veldman-Reijnen één van de meest kenmerkende veranderingen in haar werk: “Ook de Dienst van het Koninklijk Huis moet mee moderniseren. Hoewel de uitvoering van je baan daardoor verandert, zie je wel dat de rode draad behouden blijft. Het bewaken van kwaliteit en protocol, het bieden van gastvrijheid en het nastreven van de hoogst mogelijke standaard in de uitvoering blijven de kernwaarden. We zijn modern gaan werken met behoud van de tradities.” Het mooiste aspect van haar werk vindt ze de samenwerking met haar collega’s, zowel binnen als buiten het Departement Hofmaarschalk, bij de voorbereiding en uitvoering van evenementen. “Bij het eindresultaat komt het werk van iedereen samen. Dan zie je die bloemen daar staan, de tafels gedekt, de gasten die aanschuiven, de Koning en Koningin die de zaal betreden. Alle echelons komen samen op dat moment; dat vind ik prachtig om te zien.”

OVERZICHT WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2018

JANUARI

11	Rotterdam	Werkbezoek aan Stichting TijdVoorActie
12	Arnhem	Openen concertzaal Musis
16	Amsterdam	Nieuwjaarsontvangst Nederlandse Genodigden
16	Amsterdam	Werkbezoek aan Dress for Success
17	Amsterdam	Nieuwjaarsontvangst Corps Diplomatique en Internationale Organisaties
17	Zwolle	Openen Bio-beurs 2018
17	Haarlem	Werkbezoek aan buurtinitiatieven in Schalkwijk
18	Den Haag	Ontvangst president Aquinas Carmona van Trinidad en Tobago
20	Utrecht	Prijsuitreiking bij finale Nederlandse Violconours
22	Utrecht	Bijwonen bijeenkomst 'In Vrijheid Verbonden'
22	Den Haag	Ontvangst president Varela van Panama
23-25	Davos	Bijwonen World Economic Forum
23	Sneek	Werkbezoek Snakeware en openen circulaire isolatiefabriek EverUse
24	Den Haag	Voorlezen Nationaal Voorleesontbijt
25	Den Haag	Bijwonen openingsvoorstelling Holland Dance Festival
26	Amsterdam	Bijwonen 59ste Internationale Concours Hippique Jumping Amsterdam
27	Leeuwarden	Openen Leeuwarden-Fryslân 2018, Culturele Hoofdstad van Europa
29	Den Haag	Openen 50ste Conferentie The Hague International Model United Nations
30	Den Haag	Ontvangst Ambassadeursconferentie
30	Dordrecht	Werkbezoek aan Stichting Het Babyhuis
31	Den Haag	Afscheidslunch oud-bewindsliden Kabinet-Rutte-Asscher

FEBRUARI

1	Ouwerkerk	Bijwonen Nationale Herdenking Watersnoodramp
5	Amsterdam	Openen Onco Institute voor kankeronderzoek
5	Den Haag	Ontvangst de Heer Müller, voorzitter van de Bondsraad van de Bondsrepubliek Duitsland
7	China	Werkbezoek aan China
9-13	Pyeongchang	Bijwonen Olympische Winterspelen
9	Den Haag	Openen tentoonstelling van André Volten
11-13	Indonesië	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie
16	Den Bosch	Bijwonen viering 700 jaar ILV Broederschap
16	Wassenaar	Ontvangst gouverneur Holiday van Sint Maarten
17	Amsterdam	Bijwonen viering 75 jaar Dagblad Trouw
21	Everdingen	Werkbezoek aan stichting Vitaal Dorp
22	Den Haag	Werkbezoek aan Schuldenlabo70 en Jongerenperspectieffonds

Koningin
Koningin
Koning, Koningin, Prinses
Beatrix, Prinses Margriet,
Professor Van Vollenhoven
Koning
Koning, Koningin, Prinses
Beatrix, Prinses Margriet
Koningin
Koning
Koning
Prins Constantijn
Prinses Beatrix
Koning, Koningin
Koningin
Koning
Prinses Laurentien
Prinses Beatrix, Prins
Constantijn, Prinses Laurentien
Prinses Beatrix
Koning, Koningin
Koning
Koning, Koningin, Prinses
Beatrix, Professor Van
Vollenhoven
Koningin
Koning, Koningin

Prinses Margriet
Koningin
Koning
Koning, Koningin
Koning, Koningin
Prinses Beatrix
Koningin
Koning
Koning
Prinses Margriet
Koning
Koningin

MAART

7	Naaldwijk	Openen Kenniscentrum World Horti Center
7	Maastricht	Werkbezoek aan postacademisch kunstinstituut Jan van Eyck
9-12	Pyeongchang	Bijwonen Paralympische Winterspelen
9	Amersfoort	Bijdragen aan NLdoet
10	Pijnacker/Nootdorp	Bijdragen aan NLdoet
12	Amsterdam	Toespraak symposium 'Power of Partnerships – making finance work for women entrepreneurs'
12	Den Haag	Openen Week van het geld en Global Money Week 2018
12	Den Haag	Werkbezoek woonlocatie en 'Zorg en Welzijn bus' i.k.v. Week van Zorg en Welzijn
13	Vlaardingen	Bijwonen uitreiking Geuzenpenning 2018 aan Girls not Brides
14	Utrecht	Planten Koningslinde
15	Den Haag	Openen expertisecentrum 'Endometriose in Balans'
20-21	Den Haag	Officieel bezoek Koning Abdullah II en Koningin Rania van Jordanië
21	Groningen	Bijwonen uitreiking KIVI Prins Friso Ingenieursprijs
21	Den Haag	Officieel bezoek president Macron van Frankrijk
22	Amsterdam	Openen tentoonstelling Van Gogh & Japan
23	Den Haag	Ontvangst Olympische en Paralympische medaillewinnaars Winterspelen 2018
23	Doorn	Bijwonen startbijeenkomst Oranje Fonds-programma 'Meer Kansen voor Jongeren'
26	Den Haag	Ontvangst Mevrouw Nguyen Thi Kim Ngan, voorzitter Nationale Assemblee Vietnam i.k.v. VN-functie
26	Den Haag	Afscheidsontvangst Nederlandse Ambassadeurs
27	Amersfoort	Bijwonen 10-jarig jubileum 'Het begint met Taal'
28	Nunspeet	Openen nieuwe fabriek Nestlé
28	Halfweg	Bijwonen Jaarevent nlgroeit
29	Maastricht	Openen Groene Loper

APRIL

9	Groningen	Bijwonen Koningsdagconcert
10	Amsterdam	Werkbezoek aan het Koninklijk Concertgebouworkest
11	Den Haag	Uitblinkerslunch
11	Zandvoort	Bijwonen congres van de Internationale MS Federatie
12	Den Haag	Bijwonen lustrum Prins Claus Leerstoel
12	Rotterdam	Bijwonen viering 75-jarig bestaan Nederlandse Vereniging van Kapiteins ter Koopvaardij
12	Leiden	Werkbezoek 'Méér Muziek in de Klas' en workshop digitaal componeren

Koningin
Koningin
Prinses Margriet
Prinses Beatrix, leden van
Koninklijke Familie
Koning, Koningin
Koningin
Koningin
Koning
Prinses Beatrix, Prinses Mabel
Prinses Beatrix
Koningin
Koning, Koningin, Prinses
Beatrix, Prins Constantijn,
Prinses Margriet
Prinses Beatrix, Prinses Mabel
Koning
Koning
Koning, Koningin, Prinses
Margriet
Koningin
Koningin
Koning, Koningin, Prinses
Beatrix
Koningin
Koning

Koning, Koningin, Prinses
Beatrix, Prins Constantijn
Koningin
Koning, Koningin
Koningin
Koningin, Prinses Beatrix
Prinses Margriet
Koningin

12	Amsterdam	Uitreiken World Press Photo	Prins Constantijn
13	Eindhoven	Werkbezoek aan Vliegbasis Eindhoven	Koning
13	Milsbeek	Openen nieuwe Indoor Verse Compost Fabriek CNC Grondstoffen.	Koning
16	Amsterdam	Bijwonen première voorstelling The Color Purple	Koningin
17	Amsterdam	Openen tentoonstelling 'Joden en het Huis van Oranje. 400 bewogen jaren'	Koning
17	Amsterdam	Ontvangt honorair consuls van Nederland	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
18	Amsterdam	Bijwonen laatste productie Pierre Audi als directeur Nationale Opera	Koning, Koningin
18	Apeldoorn	Werkbezoek aan Politieacademie	Koning
20	Washington	Bijwonen van vergadering Wereldbank Groep en IMF i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
20	Heiloo	Bijwonen viering 150-jarig bestaan Holland Bulb Market	Prinses Margriet
20	Twello	Bijwonen Koningsspelen	Koning
20	Frederiksoord	Bijwonen viering 200-jarig bestaan Maatschappij van Weldadigheid	Koning
21	Amsterdam	Bijwonen viering 50-jarig bestaan Amnesty International Nederland	Koning
24	Amsterdam	Galadiner Corps Diplomatique	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven
24	Soest	Openen tentoonstelling over Willem van Oranje	Koning
24	Den Haag	Officieel bezoek president Peña Nieto van Mexico	Koning, Koningin
25	Den Haag	Ontvangst van Bloemenhulde Garderegimenten	Koning
25	Den Haag	Bijwonen onthulling borstbeeld bij Kabinet van de Koning	Koning, Prinses Beatrix
25	Limmen	Werkbezoek aan historische bloembollentuin Hortus Bulborum	Prinses Margriet
27	Groningen	Meevieren Koningsdag	Koning, Koningin, Leden Koninklijke Familie

MEI

3	Arnhem	Openen tentoonstelling 'Wij gaan naar Canada'	Prinses Margriet
4	Amsterdam	Bijwonen Nationale Herdenking	Koning, Koningin
4	Rhenen	Bijwonen herdenking Militair Ereveld Grebbeberg	Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven, Prins Pieter-Christiaan
5	Wageningen	Bijwonen herdenking Capitulaties 1945	Professor Van Vollenhoven
5	Amsterdam	Bijwonen 5 mei-concert	Koning, Koningin
8	Den Haag	Openen jubileumtentoonstelling Beeldreflecties	Prinses Beatrix
14	Den Haag	Ontvangst Europese Vereniging van Raden van State	Koning
14	Den Haag	Ontvangst van Bloemenhulde Koninklijke Marechaussee	Koning, Koningin
15	Den Bosch	Openen Social label Lab	Koningin
15	Den Haag	Officieel bezoek bondspresident Steinmeier van Duitsland	Koning, Koningin
16	Middelburg	Bijwonen uitreiken Four Freedoms Awards 2018	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
16	Amsterdam	Bijwonen Red Ribbon Concert	Koning, Koningin, Prinses Mabel
16	Amsterdam	Bijwonen uitreiken ECF Princess Margriet Award 2018	Prinses Margriet, Prinses Laurentien

23-25	Luxemburg	Staatsbezoek aan Luxemburg	Koning, Koningin
25	Groningen	Openen tentoonstelling De Ploeg 1918-1928	Koning
26	Kopenhagen	Bijwonen viering 50ste verjaardag Kroonprins Frederik van Denemarken	Koning, Koningin
28-30	India	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
30	Den Haag	Ontvangst minister-president Wever-Croes van Aruba	Koning
30	Amsterdam	Uitreiken en bijwonen Zilveren Anjers	Prinses Beatrix, Prinses Laurentien
31	Amsterdam	Bijwonen Paleissymposium Artificial Intelligence	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
31	Soesterberg	Werkbezoek aan Commando Landstrijdkrachten Fieldlab Smartbase	Koning

JUNI

1	Bleiswijk	Bijwonen 80-jarig jubileum Anthura	Koning
1	Den Haag	Werkbezoek aan iZi-ervaarwoning en project 'Haags Ontmoeten'	Koningin
5	Utrecht	Openen Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie	Koningin
5	Brussel	Bijwonen viering 60-jarig bestaan van de Benelux	Koning
6	Den Haag	Uitreiken en bijwonen Appeltjes van Oranje	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
6	Amsterdam	Bijwonen conferentie dak- en thuisloze jongeren	Koningin
6	Hilvarenbeek	Werkbezoek dorpscoöperaties en burgerinitiatieven	Koning
9	Oud-Zuilen	Openen Molen van de Polder Buitenweg	Prinses Beatrix
11-12	Letland	Staatsbezoek aan Letland	Koning
12-13	Estland	Staatsbezoek aan Estland	Koning
13-15	Litouwen	Staatsbezoek aan Litouwen	Koning
14	Lelystad	Bijwonen festiviteiten i.k.v. 100 jaar Zuiderzeewet	Prinses Beatrix
14	De Veenhoop	Bezoeken Stichting Kinderoncologisch Vakantiekamp Zomerztheid	Prinses Margriet
15	Amsterdam	Openen Zomertentoonstelling 'Verhalen uit het stadspaleis'	Prinses Beatrix
15	Katwijk	In ontvangstname jubileumboek ANWB 135 jaar	Professor Van Vollenhoven
18	Enschede	Werkbezoek aan Roessingh Research and Development	Prinses Margriet
19	Groningen	Werkbezoek aan het UMCG Protontherapiecentrum	Koningin
19	Den Haag	Openen verenigingskantoor Rode Kruis	Prinses Margriet
20	Eemshaven	Openen nieuwe spoorlijn Roodeschool - Eemshaven	Koning
20	Berkel en Rodenrijs	Gesprek met MKB'ers als lid van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap	Koningin
20	Rotterdam	Bijwonen werkdiner Tent Partnership for Refugees	Koningin
21	Enschede	Openen Gebouw Zuid van de Performance Factory	Koningin
21	Den Haag	Bijwonen symposium 10-jarig jubileum Wijzer in geldzaken	Koningin
22	Amsterdam	Openen nieuwe woonvoorziening Leger des Heils	Koning
23	Wageningen	Bijwonen viering 100-jarig bestaan Wageningen University and Research	Koning
25	Noordwijk	Bijwonen opening ISU Space Studies Program 2018	Koning
25	Den Haag	Bijwonen viering 100-jarig bestaan Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie	Koning
27	Rijswijk	Bijwonen openingsceremonie nieuwbouw European Patent Office	Koning

27	Zevenaar/Ittervoort	Méér Muziek in de Klas lokaal, bijwonen ondertekening convenanten
28	West-Friesland	Streekbezoek aan West-Friesland
28	Tilburg	Bijwonen Jantje Beton 50-jaar buitenspeelfeest
29	Den Haag	Bezoek aan Volvo Ocean Race Finish
29	Wassenaar	Toespraak via 'live-verbinding' bij conferentie University of Cambridge Judge Business School
30	Den Haag	Bijwonen Nederlandse Veteranendag
30	Arnhem	Bijwonen voorstelling End of Season, Introdans
30	Den Haag	Bijwonen Award Diner Volvo Ocean Race

JULI

1-2	Curaçao	Bijwonen Dia Di Bandera
4	Nijmegen	Bezoek aan European Green Capital
10	Voorburg	Bezoek aan Roverway evenement Scouting Nederland
11	Amsterdam	Werkbezoek buurtinitiatieven
12	Heerhugowaard	Werkbezoek aan Young Lady Business Academy
12	Rotterdam	Werkbezoek Nationaal Programma Rotterdam-Zuid
16	Arnhem	Bijwonen poulewedstrijd WK Paravolley

AUGUSTUS

24	Doom	Openen tentoonstelling 'Verzet en verdriet in beeld'
27	Tilburg	Openen MBO-schooljaar 2018-2019
29	Amsterdam	Werkbezoek aan het KNAW Humanities Cluster en het Netherlands Institute for Advanced Study
29	Hilversum	Bijwonen laatste reünie Stichting Genootschap Engelandvaarders
30	Den Haag	Bijwonen dansevenement Free to Move van het Prinses Beatrix Spierfonds
31	Den Haag	Uitreiken Militaire Willems-Orde

SEPTEMBER

6	Rotterdam	Openen nieuwbouw Erasmus MC
7	Assendelft	Openen gerestaureerde molenshuur en herbouwde molen De Paauw
8	Leeuwarden	Bijwonen première theatervoorstelling De Stormruiter
10	Veghel	Bezoek Cultuurcluster CHV Noordkade en openen Theater De Blauwe Kei
10	Den Haag	Opening GPFI workshop van G20 over toegang tot financiële diensten voor gedwongen ontheemden
12	Den Haag	Bijwonen viering 125 jaar The Hague Conference on Private International Law
13	Schiedam	Werkbezoek aan Yets Foundation
13	Ghana	Bijwonen begrafenisplechtigheid voormalig secretaris-generaal van de VN Kofi Annan

Koningin
Koning, Koningin
Prinses Beatrix
Koning
Koningin
Koning
Prinses Margriet
Koning
Koning, Koningin
Koning
Koningin
Koning
Koningin
Prinses Margriet
Prinses Beatrix
Koning
Koningin
Koning
Prinses Beatrix
Prinses Beatrix
Koning, Koningin
Koning
Professor Van Vollenhoven
Koning, Prinses Beatrix
Koningin
Koningin
Koning
Koningin
Prinses Beatrix, Prinses Mabel

14	Breda	Openen nieuw Gerechtsgebouw
15	Apeldoorn	Bijwonen viering 50-jarig bestaan Vrijwilligersorganisatie Stichting De Kap
18	Den Haag	Prinsjesdag
19	Amsterdam	Bijwonen rondetafeldiscussie DNB over regulering technologische financiële innovaties
20	Utrecht	Bijwonen viering 100 jaar Staalindustrie IJmond
20	Leiden	Bijwonen opening 39ste symposium van de Veerstichting
20	Drachten	Bijwonen ondertekening convenant 'Méér Muziek in de Klas Lokaal'
23	Den Bosch	Bijwonen jubileumconcert t.g.v. 700 jaar ILV Broederschap
24-26	New York	Bezoek aan Algemene Vergadering van de VN i.k.v. VN- en G20 functie
26	Zutphen	Bezoek aan Stichting Buddy to Buddy
26	Hengelo	Bezoek i.k.v. 150 jaar techniekstad
27	Enschede	Openen Week tegen Eenzaamheid
27	Bargerveen	Openen schaaapskooi in natuurgebied Bargerveen
30	Amsterdam	Bijwonen voorstelling '30 jaar Pierre Audi en De Nationale Opera'

OKTOBER

2	Marnewaard	Werkbezoek aan EU Police Services Training
2	Kloosterburen	Werkbezoek coöperatie Klooster & Buren
3	Amsterdam	Openen tentoonstelling '1001 Vrouwen in de 20ste eeuw'
3	Amersfoort	Werkbezoek aan Sint Elisabeth Verpleeg- en Gasthuis met minister De Jonge
3	Moerkapelle	Bijwonen presentatie Jaarbericht Staat van het MKB
5	Amsterdam	Uitreiken Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst
5	Rotterdam	Bijwonen jubileumcongres 175 jaar Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
5	Utrecht	Bijwonen viering 20 jaar Leidsche Rijn
9	Den Haag	Bijwonen MKB-Nederland Jaarcongres
9	Zaandam	Werkbezoek aan Stichting De Tijdmachine
10-12	Duitsland	Werkbezoek aan Duitse deelstaten, Rijnland-Palts en Saarland
14	Papendal	Bijwonen 10e Paralympische Talentendag
15	Den Haag	Ontvangst premier Li Keqiang van China
16	Zeeland	Streekbezoek aan Tholen en Schouwen-Duiveland
16	Den Haag	Ontvangst voormalig secretaris-generaal van de VN Ban Ki-moon
17	Den Haag	Bijwonen jubileum en heropening kantoor Verbond van Verzekeraars
17	Utrecht	Werkbezoek aan wijken Veemarkt en Overvecht met minister Ollongren
17	Den Haag	Bijwonen openingsceremonie One Young World i.k.v. VN- en G20 functie
23-24	Den Haag	Bijwonen Centennial Dinner en openen Union World Conference on Lung Health
23-24	Verenigd Koninkrijk	Staatsbezoek aan Verenigd Koninkrijk
27	Harlingen	Verrichten doop gereconstrueerde expeditie-schip Willem Barentsz

31	Den Haag	Buitengewone vergadering Raad van State t.g.v. het afscheid van vice-president Donner	Koning, Koningin
31	Den Haag	Gesprek i.k.v. VN-functie met Leden van de Tweede Kamer	Koningin

NOVEMBER

1	Schotland	Werkbezoek aan oefening Mariniers	Koning
2	Amsterdam	Bijwonen vrijwilligersdag 113 Zelfmoordpreventie	Koningin
3	Wassenaar	Bijwonen opening tentoonstelling Armando	Prinses Beatrix
7	Scheemda	Openen Ommelander Ziekenhuis Groningen	Koning
8	Culemborg	Werkbezoek aan Stichting JobHulp	Koning
8-12	Haïti	Bezoek aan projecten Rode Kruis op gebied van ramppreventie	Prinses Margriet, Prins Pieter-Christiaan
10	Dordrecht	Bijwonen viering 400 jaar Synode van Dordrecht	Koning
14	Den Haag	Officieel bezoek president Van der Bellen van Oostenrijk	Koning, Koningin
14	Den Haag	Bijwonen lancering SchuldenlabNL	Koningin
14	Londen	Bijwonen diner t.g.v. verjaardag Prins Charles	Prinses Beatrix
15	Rotterdam	Bijwonen conferentie Nederlandse Defensie- en Veiligheid gerelateerde Industrie	Koning
15	Utrecht	Toespraak bij 10-jarig bestaan Initiatief voor Duurzame Handel	Koningin
16	New York	Bijwonen 37ste Stuyvesant Bal	Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven
19	Amsterdam	Bijwonen Gala Stichting Dansersfonds '79	Prinses Beatrix
19	Utrecht	Toespraak tijdens congres Expertisecentrum Handicap + Studie	Prinses Laurentien
21-22	Amsterdam	Staatsbezoek president Yacob van Singapore	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prinses Margriet
22	Amsterdam	Openen vernieuwde Anne Frank Huis	Koning
23	Den Haag	Ontvangst president Ader van Hongarije	Koning
26	Amsterdam	Uitreiken Prins Bernhard Cultuurfonds prijs	Koningin
27	Amsterdam	Uitreiken en bijwonen Erasmus prijs	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
27	Joppe/Diepenveen	Werkbezoek aan melkveehouderijen met minister Schouten	Koning
28	Den Haag	Bijwonen conferentie dr. Mukwege Foundation	Koning
28-1 dec	Bonaire	Bezoek als beschermvrouwe Dutch Caribbean Nature Alliance	Prinses Beatrix
29	Argentinië	Bijwonen G20-Summit i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
29	Amsterdam	Uitreiken Prijs der Nederlandse Letteren	Koning

DECEMBER

4	Waddinxveen	Werkbezoek aan Eosta BV	Koningin
6	Amsterdam	Uitreiken en bijwonen Prins Claus Prijs	Prins Constantijn, Leden Koninklijke Familie
6	Amsterdam	Openen nieuw gebouw Goede Doelen Loterijen	Koningin
7	Den Haag	Uitblinkerslunch	Koning, Koningin
10-11	Den Haag	Staatsbezoek president Fonseca van Kaapverdië	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
12	Eindhoven	Werkbezoek aan Brainport	Koning
12	Hilversum	Bijwonen onthulling nieuwe naam van 'Sensor'	Prinses Beatrix
13	Wageningen	Werkbezoek aan burgerinitiatieven	Koning
14	Rotterdam	Doopplechtigheid Vox Amalia	Koningin
15	Utrecht	Openen tentoonstelling 'Utrecht, Caravaggio en Europa'	Koning
19	Den Bosch	Bijwonen Kerst Muziek gala 2018	Koningin
19	Amsterdam	Bijwonen jaarlijkse NOS 1 NOC*NSF Sport gala	Prinses Margriet
25	Den Haag	Kersttoespraak	Koning

Colofon

Samenstelling	Dienst van het Koninklijk Huis en Rijksvoorlichtingsdienst
Vormgeving	ttwwoo, Creative Design Agency, Amsterdam
Druk	Vellendrukkerij BDU B.V.
Copyright fotografie	ANP: 6,7,8,9,12,13,14,17,19,20,24,25,26,30,31,33,34,35,36,37,39,40,41,42,43,45, 48,49,50,51,52,53,54,55,57,58,59, 60,61,63,64,66,67,68,69,70,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,93,94,96,98,99,100,101, 103,105,110, 111,112,113,114,116,120,121,122,125,126,128,130,131,132,133,134,135,137,144 Centraal Museum: 136 Dienst van het Koninklijk Huis: 145,150 M. van Dijk: 107 Halfpoint: 109 C. Hoekstra: 22,23 Hollandse Hoogte: 21,28,29,32,38,56,62,65,71,92,97,102,104,108,117,118,119,127,129,138,139 P. van Katwijk: 16 J. Kerkhofs: 44 J. van der Meyde: 15,27,46,143 Ministerie van Buitenlandse Zaken: 123 Ministerie van Defensie: 124 E. Olaf: 115 Provincie Drenthe, M. de Jong: 106 Rijksvoorlichtingsdienst: 18 M. Schuth: 95,142,146,147,148,149,151 Z.M. de Koning: 47
ISBN	978-90-824789-3-8

© 2019 Dienst van het Koninklijk Huis/Rijksvoorlichtingsdienst, Den Haag

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Rijksvoorlichtingsdienst.

